

แผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล

ศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรตำบลบ้านโพธิ์

อำเภอเมืองสุพรรณบุรี
สำนักงานเกษตรจังหวัดสุพรรณบุรี
กรมส่งเสริมการเกษตร
พ.ศ. ๒๕๖๑ – ๒๕๖๕
(ฉบับทบทวนปี ๒๕๖๓)

คำนำ

แผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล จัดทำขึ้นเพื่อรับทราบปัญหาและความต้องการของชุมชน โดยให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนาตำบลร่วมกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อกำหนดทิศทางการพัฒนาการเกษตร ที่เกิดจากความต้องการของชุมชน โดยมีการจัดทำให้ ครอบคลุมตามประเด็นยุทธศาสตร์และกลยุทธ์ทุกด้าน เพื่อจัดทำเป็นแผนพัฒนาการเกษตร ปี ๒๕๖๑-๒๕๖๕ บรรจุไว้ในแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาการเกษตร อย่างยั่งยืนต่อไป

แผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบลฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้ ต้องขอขอบคุณองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น คณะกรรมการศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบล หน่วยงานราชการต่างๆ และผู้นำท้องถิ่นทุกคนที่มีส่วนร่วมในการจัดทำ และหวังเป็นอย่างยิ่งว่าเอกสารฉบับนี้จะเป็นประโยชน์แก่บุคคลที่เกี่ยวข้องกับท้องถิ่นและผู้สนใจต่อไป

นางสาวชิราพันธ์ สุนทรวิภาต

นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรชำนาญการ

ศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบลบ้านโพธิ์

สารบัญ

	หน้า
คำนำ	ก
สารบัญ	ข
สารบัญตาราง	ค
สารบัญภาพ	ง
บทที่ ๑ ข้อมูลสภาพทั่วไป	๑
๑.๑ ที่ตั้ง อาณาเขต ขอบเขตการปกครอง	๑
๑.๒ ลักษณะภูมิประเทศ (Topographic)	๑
๑.๓ สภาพภูมิอากาศ	๓
๑.๔ เส้นทางคมนาคม	๕
๑.๕ แหล่งน้ำและระบบชลประทาน	๖
๑.๖ สภาพเศรษฐกิจและสังคม	๖
๑.๗ การใช้ประโยชน์ที่ดิน (Land Used)	๑๖
บทที่ ๒ การวิเคราะห์สถานการณ์การเกษตรของตำบล	๑๙
๒.๑ ข้อมูลประกอบการวิเคราะห์พื้นที่ของตำบล	๑๙
๒.๒ การจัดทำ TOWS Matrix	๔๔
บทที่ ๓ ทิศทาง/แนวทางการพัฒนาการเกษตรระดับตำบล	๔๖
๓.๑ พัฒนาการผลิตรายสินค้า (พืช ปศุสัตว์ ประมง)	๔๖
๓.๒ พัฒนาเกษตรกร/กลุ่ม/องค์กร	๔๖
๓.๓ พัฒนาพื้นที่ และทรัพยากรการเกษตร	๔๖
ภาคผนวก	๔๙
โครงการ	๕๐

สารบัญตาราง

หน้า

ตารางที่ ๑	ตารางแสดงปริมาณน้ำฝน (ย้อนหลัง ๕ ปี)	๔
ตารางที่ ๒	แสดงข้อมูลจำนวนประชากรของตำบลบ้านโพธิ์	๑๔
ตารางที่ ๓	แสดงข้อมูลจำนวนประชากรแยกชายหญิงและช่วงอายุของตำบลบ้านโพธิ์	๑๕
ตารางที่ ๔	ระดับการศึกษา และศาสนสถานของตำบลบ้านโพธิ์	๑๕
ตารางที่ ๕	แสดงการใช้ประโยชน์ที่ดิน ตำบลบ้านโพธิ์	๑๗
	อำเภอเมืองสุพรรณบุรี จังหวัดสุพรรณบุรี	
ตารางที่ ๖	แสดงชนิดพืชและพื้นที่ของตำบลบ้านโพธิ์	๑๗
ตารางที่ ๗	แสดงหัวหน้าครัวเรือนจำแนกตามอายุ ตำบลบ้านโพธิ์	๑๙
ตารางที่ ๘	แสดงลักษณะการประกอบอาชีพเกษตรกร ตำบลบ้านโพธิ์	๒๐
ตารางที่ ๙	แสดงลักษณะการถือครองที่ดินของเกษตรกร ตำบลบ้านโพธิ์	๒๑
ตารางที่ ๑๐	แสดงลักษณะประเภทเอกสารสิทธิ์ ตำบลบ้านโพธิ์	๒๒
ตารางที่ ๑๑	แสดงจำนวนและสมาชิกสถาบันเกษตรกร ตำบลบ้านโพธิ์	๒๓
ตารางที่ ๑๒	แสดงจำนวนแหล่ง/ศูนย์เรียนรู้และบริการด้านการเกษตร ตำบลบ้านโพธิ์	๒๔
ตารางที่ ๑๓	แสดงข้อมูลอาสาสมัครเกษตร ตำบลบ้านโพธิ์	๒๔
ตารางที่ ๑๔	ศูนย์เครือข่ายของศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร ตำบลบ้านโพธิ์	๒๕
ตารางที่ ๑๕	แสดงปฏิทินการทำงานกลุ่มเกษตรกรแปลงใหญ่ กลุ่มเกษตรกรรวมใจพัฒนา ตำบลบ้านโพธิ์	๒๖
ตารางที่ ๑๖	แสดงทรัพยากรดิน ตำบลบ้านโพธิ์	๒๗
ตารางที่ ๑๗	แสดงปริมาณการปลูกข้าว ตำบลบ้านโพธิ์	๓๐
ตารางที่ ๑๘	แสดงต้นทุนการผลิตข้าว ปี ๒๕๖๒ ตำบลบ้านโพธิ์	๓๑
ตารางที่ ๑๙	แสดง Smart Farmer ต้นแบบในด้านการผลิตข้าว ตำบลบ้านโพธิ์	๓๒
ตารางที่ ๒๐	แสดงปริมาณการปลูกไม้ผล ตำบลบ้านโพธิ์	๓๓
ตารางที่ ๒๑	แสดงต้นทุนการผลิตมะม่วงต่อไร่ ปี ๒๕๖๒ ตำบลบ้านโพธิ์	๓๔
ตารางที่ ๒๒	แสดงปริมาณการปลูกพืชผัก ตำบลบ้านโพธิ์	๓๖
ตารางที่ ๒๓	แสดงต้นทุนการผลิตพืชผักต่อไร่ ปี ๒๕๖๒ ตำบลบ้านโพธิ์	๓๗
ตารางที่ ๒๔	แสดงต้นทุนการผลิตมันเทศ ตำบลบ้านโพธิ์	๓๙
ตารางที่ ๒๕	ตารางแสดงประเด็นปัญหา สภาพของปัญหาแนวทางการแก้ไข	๔๒
ตารางที่ ๒๖	การจัดทำ TOWS Matrix	๔๖
ตารางที่ ๒๗	ตารางสรุปโครงการและงบประมาณตามแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล	๔๗

สารบัญภาพ

	หน้า
ภาพที่ ๑ แผนที่แสดงพื้นที่ป่าไม้ตำบลบ้านโพธิ์ อำเภอมืองสุพรรณบุรี จังหวัดสุพรรณบุรี	๑
ภาพที่ ๒ แผนที่แสดงลักษณะทิศทาง ความลาดชันตำบลบ้านโพธิ์ จังหวัดสุพรรณบุรี	๒
ภาพที่ ๓ แสดงข้อมูลกลุ่มชุดดินของตำบลบ้านโพธิ์ทอง อำเภอมืองสุพรรณบุรี จังหวัดสุพรรณบุรี	๓
ภาพที่ ๔ แสดงอุณหภูมิและความชื้นสัมพัทธ์ ตำบลบ้านโพธิ์ อำเภอมืองสุพรรณบุรี จังหวัดสุพรรณบุรี	๕
ภาพที่ ๕ แผนที่แสดงเส้นทางคมนาคม ตำบลบ้านโพธิ์ อำเภอมืองสุพรรณบุรี จังหวัดสุพรรณบุรี	๕
ภาพที่ ๖ แผนที่แสดงพื้นที่ชลประทานตำบลบ้านโพธิ์ อำเภอมืองสุพรรณบุรี จังหวัดสุพรรณบุรี	๖
ภาพที่ ๗ แสดงหัวหน้าครัวเรือนเกษตรกรจำแนกตามอายุ ตำบลบ้านโพธิ์	๑๙
ภาพที่ ๘ แสดงลักษณะการประกอบอาชีพ ตำบลบ้านโพธิ์	๒๐
ภาพที่ ๙ แสดงลักษณะการถือครองที่ดิน รายหมู่บ้าน ตำบลบ้านโพธิ์	๒๑
ภาพที่ ๑๐ แสดงลักษณะประเภทเอกสารสิทธิ์ ตำบลบ้านโพธิ์	๒๒
ภาพที่ ๑๑ ศูนย์เครือข่ายของศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร ตำบลบ้านโพธิ์	๒๕
ภาพที่ ๑๒ แสดงพื้นที่ทรัพยากรดินตำบลบ้านโพธิ์	๒๗
ภาพที่ ๑๓ แสดงพื้นที่ทรัพยากรดิน (ชุดดิน) ตำบลบ้านโพธิ์	๒๗
ภาพที่ ๑๔ แสดงแหล่งน้ำใต้ดินตำบลบ้านโพธิ์	๒๘
ภาพที่ ๑๕ แสดงแหล่งน้ำผิวดินตำบลบ้านโพธิ์	๒๘
ภาพที่ ๑๖ แสดงเขตความเหมาะสม (พื้นที่ศักยภาพ) สำหรับปลูกข้าว ตำบลบ้านโพธิ์	๒๙
ภาพที่ ๑๗ แสดงปฏิทินการเพาะปลูกข้าวในตำบลบ้านโพธิ์	๓๑
ภาพที่ ๑๘ แสดงระดับชั้นความเหมาะสมสำหรับปลูกไม้ผล ตำบลบ้านโพธิ์	๓๒
ภาพที่ ๑๙ แสดงปฏิทินการเพาะปลูกไม้ผลในตำบลบ้านโพธิ์	๓๔
ภาพที่ ๒๐ แผนที่แสดงเขตความเหมาะสม (พื้นที่มีศักยภาพ) สำหรับปลูกพืชผัก ตำบลบ้านโพธิ์	๓๕
ภาพที่ ๒๑ แสดงปฏิทินการเพาะปลูกพืชผัก ในตำบลบ้านโพธิ์	๓๖
ภาพที่ ๒๒ แสดงปฏิทินการเพาะปลูกมันเทศในตำบลบ้านโพธิ์	๓๙

สอนศิลป์ได้ทั้ง
ด้านงานแกะสลัก
อำเภอมะเข่๑๑สุพรรณบุรี

บทที่ ๑

ข้อมูลสภาพทั่วไป

๑.๑ ที่ตั้ง อาณาเขต ขอบเขตการปกครอง

ที่ตั้งและอาณาเขตตำบลบ้านโพธิ์

ตำบลบ้านโพธิ์ ตั้งอยู่ในเขตอำเภอเมืองสุพรรณบุรี จังหวัดสุพรรณบุรี มีพื้นที่ทั้งสิ้นประมาณ ๑๙,๘๐๐ ไร่ เป็นตำบลหนึ่งที่อยู่ใกล้กับตัวเมืองสุพรรณบุรีไปทางทิศตะวันตก ระยะทางประมาณ ๘ กิโลเมตร โดยมีเขตติดต่อดังนี้

ทิศเหนือ ติดต่อกับตำบลไร่จร อำเภอดอนเจดีย์

ทิศใต้ ติดต่อกับตำบลดอนก่ายาน, ดอนโพธิ์ทอง, เมืองสุพรรณบุรี

ทิศตะวันออก ติดต่อกับตำบลโพธิ์พระยา, พินารแดง, ไร่ใหญ่, เมืองสุพรรณบุรี

ทิศตะวันตก ติดต่อกับตำบลสนามคลี, สระแก้ว, ตลิ่งชัน, เมืองสุพรรณบุรี

ขอบเขตการปกครอง

ตำบลบ้านโพธิ์ แบ่งเขตการปกครองท้องที่ ออกเป็น ๙ หมู่บ้าน ได้แก่

หมู่ที่ ๑ บ้านโพธิ์ท่าทราย

หมู่ที่ ๒ บ้านโพธิ์ตะวันตก

หมู่ที่ ๓ บ้านโพธิ์ตะวันออก

หมู่ที่ ๔ บ้านลุ่มบัว

หมู่ที่ ๕ บ้านบึงหมูใหม่

หมู่ที่ ๖ บ้านบึงหมูเก่า

หมู่ที่ ๗ บ้านลาดตานวล

หมู่ที่ ๘ บ้านหนองหม้อแกง

หมู่ที่ ๙ บ้านบึงคัน

๑.๒ ลักษณะภูมิประเทศ (Topographic)

- สภาพพื้นที่ภูเขา ป่าไม้ ที่ราบสูง

ที่ราบลุ่มตำบลบ้านโพธิ์ ไม่มีพื้นที่ปลูกป่าเป็นผืนใหญ่ แต่มีการปลูกต้นไม้บริเวณแนวถนนวัดโรงเรียน ทั้งนี้พื้นที่เป็นที่ราบลุ่มทั้งหมด ๑๘,๑๓๑ ไร่ และเป็นพื้นที่แหล่งน้ำ ๕๒๗ ไร่

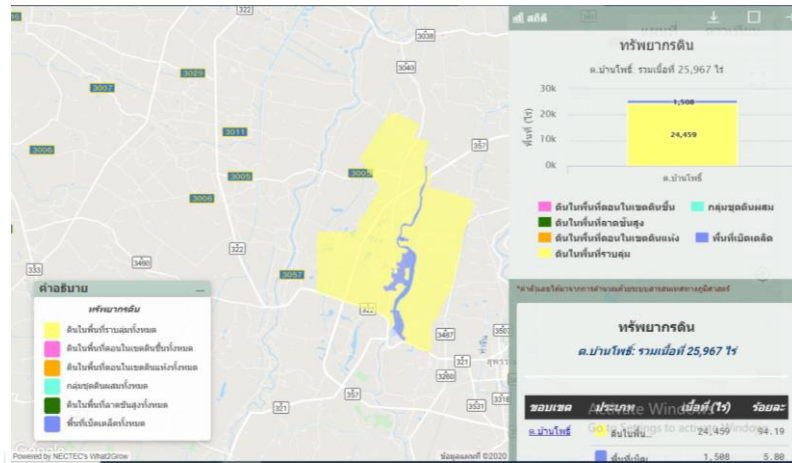

ภาพที่ ๑ แผนที่แสดงพื้นที่ป่าไม้ตำบลบ้านโพธิ์ อำเภอเมืองสุพรรณบุรี จังหวัดสุพรรณบุรี

ที่มา: Agri-Map Online.moac.go.th

- ลักษณะทิศทาง ความลาดชัน (แสดงแผนที่ความลาดชัน)

ตำบลบ้านโพธิ์ไม่มีพื้นที่ลาดชัน พื้นที่ส่วนใหญ่เป็นพื้นที่ราบลุ่มและแหล่งน้ำ

ภาพที่ ๒ แผนที่แสดงลักษณะทิศทาง ความลาดชันตำบลบ้านโพธิ์

อำเภอเมืองสุพรรณบุรี จังหวัดสุพรรณบุรี

ที่มา: Agri-Map Online.moac.go.th

- ลักษณะดิน กลุ่มชุดดิน (แสดงแผนที่กลุ่มชุดดิน)

กลุ่มชุดดินที่ 4

ลักษณะเด่น

กลุ่มดินเหนียวสีมากที่เกิดจากตะกอนลำน้ำที่มีอายุน้อย ปฏิกริยาดินเป็นกลางถึงเป็นด่าง การระบายน้ำค่อนข้างเร็ว ความอุดมสมบูรณ์ปานกลาง

สมบัติของดิน

เป็นกลุ่มชุดดินที่เกิดจากวัตถุต้นกำเนิดดินพวกตะกอนลำน้ำ พบในบริเวณที่ราบตะกอนน้ำพา มีสภาพพื้นที่เป็นที่ราบลุ่มหรือที่ราบเรียบ มีน้ำแช่ขังในช่วงฤดูฝน เป็นดินลึกที่มีการระบายน้ำเร็วหรือค่อนข้างเร็ว มีเนื้อดินเป็นพวกดินเหนียวหรือดินเหนียวจัด หน้าดินอาจแตกกระแหว่งเป็นร่องในฤดูแล้ง และอาจมีรอยอุกโลกในดิน ดินบนมีสีดำหรือเทาเข้ม ดินล่างมีสีเทา น้ำตาล น้ำตาลอ่อนหรือเทาปนเขียวมะกอก มีจุดประสีน้ำตาลปนเหลือง สีเหลือง สีน้ำตาลแก่ หรือสีแดง อาจพบก้อนปูน หรือก้อนสารเคมีสะสมพวกเหล็กและแมงกานีสในชั้นดินล่าง ปฏิกริยาดินเป็นกรดจัดถึงเป็นกรดเล็กน้อย แต่ถ้าดินมีก้อนปูนปะปนจะมีปฏิกริยาเป็นกลางหรือด่างปานกลาง

การใช้ประโยชน์

ใช้ทำนา บางแห่งยกทรง เพื่อปลูกพืชผักหรือผลไม้ ซึ่งมักจะให้ผลผลิตค่อนข้างสูง

ปัญหา

โครงสร้างแน่นทึบ ดินแข็งแฉะและแตกกระแหว่ง ทำให้ไถพรวนยาก ขาดแคลนน้ำ และน้ำท่วมขังในฤดูฝน ทำให้ความเสียหายกับพืชที่ไม่ชอบน้ำ

แนวทางการจัดดินเพื่อการปลูกพืช

ปลูกข้าว

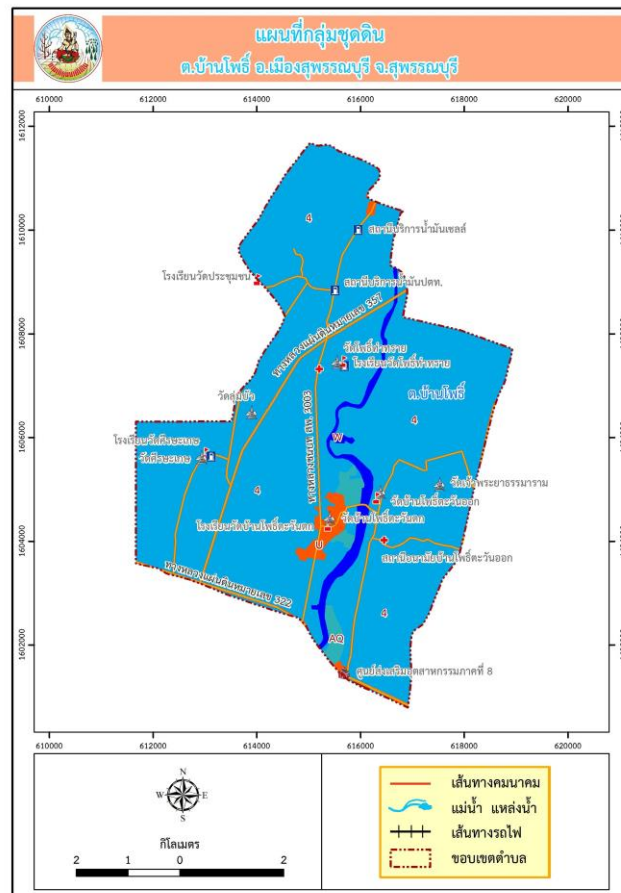
ไถพรวนขณะที่ดินมีความชื้นที่เหมาะสม ไถกลบตอซัง ปล่อยไว้ 3-4 สัปดาห์ หรือไถกลบพืชปุ๋ยสด (หวาน โสนอัฟริกันหรือโสนอินเดีย 4-6 กิโลกรัม/ไร่ ไถกลบเมื่ออายุ 50-70 วัน ปล่อยทิ้งไว้ 1-2 สัปดาห์) ร่วมกับการใช้ปุ๋ยอินทรีย์น้ำหรือปุ๋ยเคมีสูตร 16-20-0 ใส่ปุ๋ยแต่งหน้าหลังปักดำ 35-40 วัน พัฒนาแหล่งน้ำไว้ใช้ในช่วงที่ข้าวขาดน้ำ หรือทำนาครั้งที่ 2 หรือใช้ปลูกพืชไร่หรือพืชผักหลังเก็บเกี่ยวข้าว โดยทำร่องแบบเตี้ย ปรับปรุงดินด้วยปุ๋ยหมักหรือปุ๋ยคอก 1-2 ตัน/ไร่ ร่วมกับปุ๋ยเคมีหรือปุ๋ยอินทรีย์น้ำ

ปลูกพืชผักหรือไม้ผล

ยกทรงกว้าง 6-8 เมตร คูน้ำกว้าง 1.0-1.5 เมตร ลึก 0.5-1.0 เมตร ร่องแปลงปลูกอยู่สูงจากระดับน้ำที่เคยท่วม ปรับปรุงดินด้วยปุ๋ยหมักหรือปุ๋ยคอก 1-2 ตัน/ไร่ ร่วมกับปุ๋ยเคมีหรือปุ๋ยอินทรีย์น้ำ หรือขุดหลุมปลูกขนาด 50x50x50 ซม. ปรับปรุงหลุมปลูกด้วยปุ๋ยหมักหรือปุ๋ยคอก 15-25 กิโลกรัม/หลุม ในช่วงเจริญเติบโต ก่อนเก็บ

ผลผลิตและภายหลังเก็บผลผลิต ใช้ปุ๋ยหมักหรือปุ๋ยคอกร่วมกับปุ๋ยเคมีหรือปุ๋ยอินทรีย์น้ำตามชนิดพืชที่ปลูก พัฒนาแหล่งน้ำและจัดระบบการให้น้ำในแปลงปลูก

ปลูกพืชไร่ หรือพืชผัก

ภาพที่ ๓ แสดงข้อมูลกลุ่มชุดดินของตำบลบ้านโพธิ์ทอง อำเภอเมืองสุพรรณบุรี จังหวัดสุพรรณบุรี
ที่มา: สารสนเทศทรัพยากรดินรายจังหวัด กรมพัฒนาที่ดิน ๒๕๕๘

๑.๓ สภาพภูมิอากาศ

สภาพอากาศโดยทั่วไป จะได้รับอิทธิพลจากลมมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือพัดผ่านในเดือนตุลาคมถึงเดือนกุมภาพันธ์ ทำให้เกิดสภาพอากาศหนาวเย็น ในช่วงเดือนมีนาคมถึงเดือนพฤษภาคม จะมีลมมรสุมตะวันออกเฉียงใต้พัดผ่านทำให้เกิดอากาศร้อน ในเดือนมิถุนายนถึงเดือนกันยายน จะมีลมมรสุม ตะวันตกเฉียงใต้พัดผ่านทำให้เกิดฝนตกชุก

สภาพภูมิอากาศ ปริมาณน้ำฝน และอุณหภูมิ

ตำบลบ้านโพธิ์ จะมีอากาศหนาวช่วงเดือนพฤศจิกายน – กุมภาพันธ์ อุณหภูมิประมาณ ๑๔-๒๐ องศาเซลเซียส อากาศร้อนช่วงเดือนมีนาคม – มิถุนายน อุณหภูมิประมาณ ๓๕-๔๐ องศาเซลเซียส นอกนั้นจะเป็นช่วงฤดูฝน

ตำบลบ้านโพธิ์ จะมีฝนตกในช่วงเดือนพฤษภาคม – กรกฎาคม ทั้งนี้จะมีฝนตกเฉลี่ยตลอดปี ๕๓๐.๒๒๕ มม. และเดือนที่มีฝนตกมากที่สุด คือ เดือนกันยายน ระยะเวลาที่ฝนตกในท้องที่เป็นตัวกำหนดเพื่อใช้ประกอบในการปลูกพืชที่เหมาะสมกับปริมาณน้ำฝนที่ตกในแต่ละปี (ตารางที่ ๑)

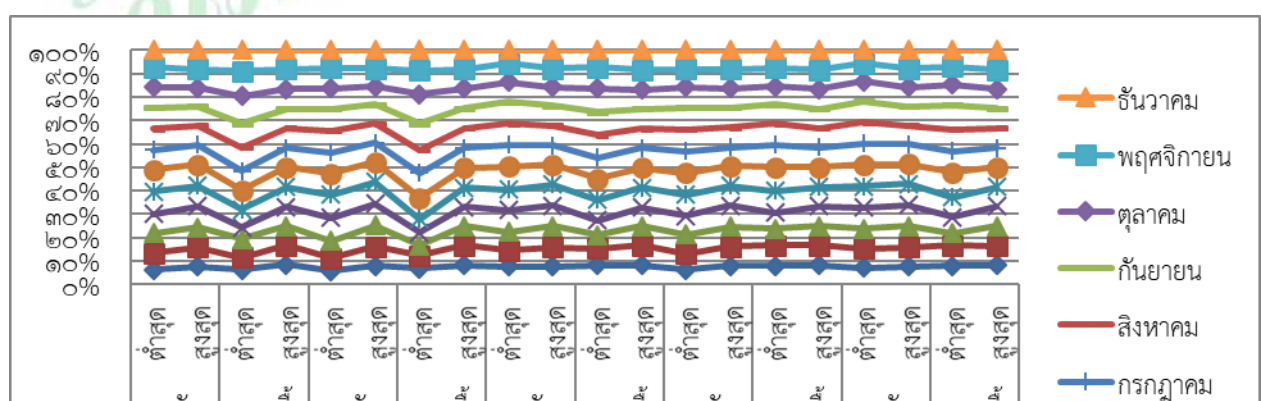
ตารางที่ ๑ ตารางแสดงปริมาณน้ำฝน (ย้อนหลัง ๕ ปี)

เดือน/ปี	ปริมาณน้ำฝนที่ตก (มม.)					เฉลี่ย (มม.)
	๒๕๕๘	๒๕๕๙	๒๕๖๐	๒๕๖๑	๒๕๖๒	
ปริมาณน้ำฝนเฉลี่ย (มม.)						
มกราคม	๑๑.๕	๔๘.๗	๑๔.๐	๐.๔	๐.๘	๑๕.๑
กุมภาพันธ์	๐.๐	๐.๐	๐.๐	๕.๓	๐	๑.๑
มีนาคม	๕๙.๔	๔๐.๒	๙๖.๙	๔๕.๐	๐	๔๘.๓
เมษายน	๑๐๐.๗	๐.๐	๑๙.๗	๑๐๕.๕	๕๐.๕	๕๕.๓
พฤษภาคม	๘.๕	๑๑๕.๒	๒๕๔.๑	๑๓๗.๗	๑๐๗.๗	๑๒๔.๖
มิถุนายน	๖๖.๑	๑๘๔.๙	๔๒.๔	๖๗.๙	๖๒.๖	๘๔.๘
กรกฎาคม	๑๐๓.๓	๑๕๗.๐	๑๙๒.๒	๕๒.๔	๒๘.๑	๑๐๖.๖
สิงหาคม	๑๐๙.๐	๑๐๐.๒	๓๒๐.๒	๘๒.๘	๖๒.๘	๑๓๕.๐
กันยายน	๓๒๐.๔	๑๐๙.๙	๕๕.๙	๑๘๔.๓	๑๒๓	๑๕๘.๗
ตุลาคม	๑๑๐	๒๕๕.๘	๓๐๔.๕	๑๘๖.๒	๗๑.๙	๑๘๓.๖๘
พฤศจิกายน	๗๑.๗	๘๘.๔	๔๓.๘	๑๖.๓	๕.๘	๕๕.๒
ธันวาคม	๐	๐.๖	๓๑.๙	๑๘.๑	๐	๑๐.๑๒
รวม	๙๖๐.๖	๑๐๙๐.๙	๑๓๗๕.๖	๙๐๑.๙	๕๑๓.๒	๙๖๓.๔
ค่าเฉลี่ย	๑๔๗.๘	๑๖๗.๘	๒๑๑.๖	๑๓๘.๘	๗๘.๙๕๓๘๖๒	๑๔๙.๐

ที่มา : สถานีอุตุนิยมวิทยาสุพรรณบุรี ๑๖ มีนาคม ๒๕๖๒

- อุณหภูมิและความชื้นสัมพัทธ์

อากาศหนาวช่วงเดือนพฤศจิกายนถึงเดือนมกราคมอุณหภูมิประมาณ ๒๐ – ๒๘ °C อุณหภูมิสูงสุดเฉลี่ย ๓๕.๑๒ °C อุณหภูมิต่ำสุดเฉลี่ย ๑๘.๕๖ °C อากาศร้อนช่วงเดือนกุมภาพันธ์ถึงเดือนพฤษภาคม อุณหภูมิประมาณ ๓๐ – ๔๐ °C อุณหภูมิสูงสุดเฉลี่ย ๓๘.๙๙ °C อุณหภูมิต่ำสุดเฉลี่ย ๒๐.๘๘ °C นอกจากนั้นจะเป็นช่วงฤดูฝนคือเดือนมิถุนายนถึงเดือนตุลาคม

ภาพที่ ๔ แสดงอุณหภูมิและความชื้นสัมพัทธ์ ตำบลบ้านโพธิ์ อำเภอเมืองสุพรรณบุรี จังหวัดสุพรรณบุรี

๑.๔ เส้นทางคมนาคม

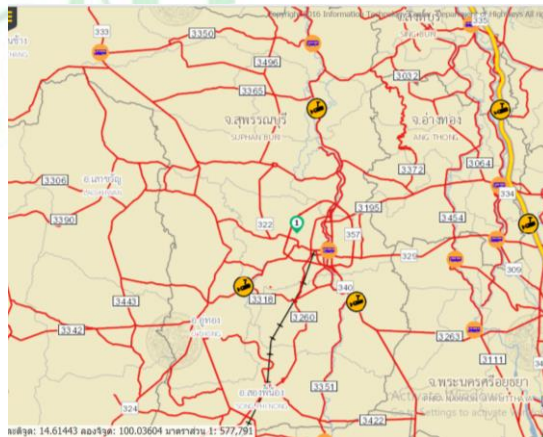
ตำบลบ้านโพธิ์ มีถนนลาดยางครบทุกหมู่บ้าน ทำให้การคมนาคมสะดวก มีการติดต่อสื่อสารได้อย่างรวดเร็ว และมีเส้นทางคมนาคมติดต่อกับที่ว่าการอำเภอเมืองสุพรรณบุรี ได้ ๓ เส้นทาง

๑. ถนนลาดยางสายสุพรรณ – ด่านช้าง (เส้นคันคลองวัดป่า) ผ่านหมู่ที่ ๓ และ ๗ ระยะทาง ๔ กิโลเมตร

๒. ถนนลาดยางสายสุพรรณ – ดอนเจดีย์ ผ่านหมู่ที่ ๗, ๘ และ ๙ ระยะทาง ๑๐ กิโลเมตร

๓. ถนนลาดยางสายสุพรรณ – เตาอิฐ ผ่านหมู่ที่ ๘, ๒, ๑, ๔, ๕ และ ๖ ระยะทาง ๑๕ กิโลเมตร
ตำบลบ้านโพธิ์มีรถโดยสารประจำทางให้บริการภายในตำบล จำนวน ๓ สาย คือ

- รถสองแถวสายสุพรรณ-บ้านบึง
- รถสองแถวสายสุพรรณ-ดงกระเซา
- รถสองแถวสายสุพรรณ-โพธิ์ท่าทราย

ภาพที่ ๕ แผนที่แสดงเส้นทางคมนาคม ตำบลบ้านโพธิ์ อำเภอเมืองสุพรรณบุรี จังหวัดสุพรรณบุรี

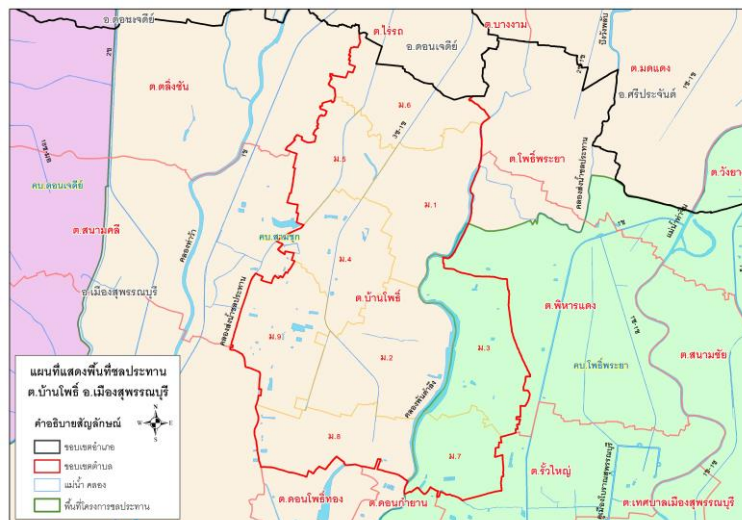
ที่มา: กรมทางหลวง (<http://dohgis.doh.go.th/dohtotravel/?BARRIER=rdoXY๑>)

๑.๕ แหล่งน้ำ และระบบชลประทาน

ตำบลบ้านโพธิ์ มีแหล่งน้ำเพื่อเกษตรกรรม และเพื่ออุปโภค บริโภค ทั้งที่เป็นแหล่งน้ำที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ และสร้างขึ้นใหม่ ได้แก่

๑. แหล่งน้ำพัฒนาเพื่อการเกษตร ประกอบด้วย

- โครงการส่งน้ำและบำรุงรักษาโพธิ์พระยา จะส่งน้ำสำหรับเพาะปลูกพืช การประมง การปศุสัตว์ และอุปโภค บริโภคจำนวน ๔๔๘ ครัวเรือน พื้นที่ประมาณ ๗,๙๒๐ ไร่ ให้กับเกษตรกรในพื้นที่หมู่ที่ ๑,๒,๓,๗ โดยผ่านคลอง ๑ ขวา – ๑ ขวา
- โครงการส่งน้ำและบำรุงรักษาสามชุก โดยผ่านคลองส่งน้ำ ๓ ซ้าย ๑ ขวา เกษตรกรในพื้นที่ หมู่ที่ ๑,๒,๔,๕,๖,๘ และ ๙ ใช้สำหรับการเพาะปลูกพืช /เลี้ยงสัตว์ อุปโภคและบริโภคจำนวน ๙๒๗ ครัวเรือน พื้นที่ ประมาณ ๑๑,๘๘๐ ไร่
- แหล่งน้ำธรรมชาติประกอบด้วยบึงบ้านโพธิ์ ไหลผ่านพื้นที่หมู่ที่ ๑,๒,๓,๗ และ ๘
- แหล่งน้ำที่สร้างขึ้น ประกอบด้วย บ่อน้ำตื้น จำนวน ๔ แห่ง บ่อน้ำโยก จำนวน ๑๔ แห่ง บ่อ บาดาลสาธารณะ จำนวน ๙ แห่ง ประปาหมู่บ้าน จำนวน ๗ แห่ง สระน้ำสาธารณะ จำนวน ๒ แห่ง คลองน้ำชลประทาน จำนวน ๔ แห่ง

ภาพที่ ๖ แผนที่แสดงพื้นที่ชลประทานตำบลบ้านโพธิ์ อำเภอเมืองสุพรรณบุรี
จังหวัดสุพรรณบุรี

๑.๖ สภาพเศรษฐกิจ และสังคม

- โครงสร้างทางเศรษฐกิจที่สำคัญ

ขนาดการถือครองที่ดิน

เกษตรกรส่วนใหญ่ของตำบลบ้านโพธิ์จะมีที่ดินทำกินเฉลี่ยครัวเรือนละ ๒๐ ไร่

สิทธิในที่ดินทำกิน

- เกษตรกรมีที่ดินทำกินเป็นของตนเอง ประมาณ ๗๐ %
- เกษตรกรเช่าผู้อื่น (ทั้งในพื้นที่และนอกพื้นที่) ประมาณ ๓๐ %

จำนวนแรงงาน

เกษตรกรส่วนใหญ่จะมีการประกอบอาชีพด้านการเกษตรทั้งทำนา ทำสวน พืชผัก การใช้แรงงานในการประกอบอาชีพใช้แรงงานในครอบครัวและแรงงานจ้าง ซึ่งสามารถจำแนกออกเป็นกลุ่มอาชีพหลักที่สำคัญดังนี้

๑) กลุ่มอาชีพทำนา เกษตรกรจะมีการใช้แรงงานในการประกอบกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการทำนา โดยเริ่มตั้งแต่ การเตรียมดิน การหว่าน การดูแลรักษา การเกี่ยว และการขนส่ง

๒) กลุ่มอาชีพปลูกไม้ผล เกษตรกรจะมีการใช้แรงงานในการประกอบกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการปลูกไม้ผล โดยเริ่มตั้งแต่ การเตรียมดิน การดูแลรักษา การเก็บเกี่ยว การขนส่ง

๓) กลุ่มอาชีพการปลูกพืชผัก เกษตรกรจะมีการจ้างแรงงานในการประกอบกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการปลูกพืชผัก โดยเริ่มตั้งแต่ การเตรียมดิน การปลูก การดูแลรักษา การเก็บเกี่ยว

การตลาด

ตลาดส่วนใหญ่ เมื่อใกล้ระยะเก็บเกี่ยวผลผลิต

กรณีข้าว: ส่วนหนึ่งนำไปจำหน่ายให้กับโรงสีโดยตรง บางส่วน เก็บไว้เป็นพันธุ์ข้าวในการปลูกข้าวในฤดูต่อไป บางส่วนเก็บไว้เพื่อบริโภคในครัวเรือน และหากเหลือเพียงพอก็จะแปรรูปจำหน่ายต่อไป

กรณีไม้ผลและพืชผัก: จะมีพ่อค้าคนกลางมาที่หน้าสวนเพื่อตกลงราคาซื้อขาย หากเกษตรกรเกษตรกรไม่ขายส่วนใหญ่มักจะนำไปขายแหล่งรับซื้อโดยตรง เช่น ตลาดไท นอกจากนี้เกษตรกรบางรายปลูกจำนวนไม่มากเมื่อมีผลผลิตก็จะนำมาขายหน้าบ้าน และหากผลผลิตล้นตลาดก็จะทำการแปรรูปผลผลิตเพื่อเพิ่มมูลค่าและขายให้กับคนในชุมชนและนอกชุมชน

การจำหน่ายหรือจัดรับซื้อ

กรณีข้าว: โรงสีข้าว และจัดรับซื้อผลผลิตใกล้เคียงพื้นที่ในตำบล

กรณีไม้ผลและพืชผัก: จำหน่ายให้กับพ่อค้าคนกลาง จำหน่ายหน้าบ้าน ตลาดไท และคนในชุมชนและนอกชุมชน

อื่นๆ (โรค/ศัตรูพืช/ภัยธรรมชาติ)

ข้าว โรคพืชที่สำคัญ ได้แก่

๑. ใบจุดสีน้ำตาล (Brown Spot Disease) สาเหตุ เชื้อรา *Bipolaris oryzae*

อาการ แผลที่ใบข้าว พบมากในระยะแตกกอมีลักษณะเป็นจุดสีน้ำตาล รูปกลมหรือรูปไข่ ขอบนอกสุดของแผลมีสีเหลือง มีขนาดเส้นผ่าศูนย์กลาง ๐.๕-๑ มิลลิเมตร แผลที่มีการพัฒนาเต็มที่ขนาดประมาณ ๑-๒ x ๔-๑๐ มิลลิเมตร บางครั้งพบแผลไม่เป็นวงกลมหรือรูปไข่ แต่จะเป็นรอยเปื้อนคล้ายสนิมกระจายทั่วไปบนใบข้าว แผลยังสามารถเกิดบนเมล็ดข้าวเปลือก(โรคเมล็ดดำ) บางแผลมีขนาดเล็ก บางแผลอาจใหญ่คลุมเมล็ดข้าวเปลือก ทำให้เมล็ดข้าวเปลือกสกปรก เสื่อมคุณภาพ เมื่อนำไปสีข้าวสารจะหักง่าย

การแพร่ระบาด เกิดจากสปอร์ของเชื้อราปลิวไปตามลม และติดไปกับเมล็ด “การปลูกข้าวแบบต่อเนื่องไม่พักดินและขาดการปรับปรุงบำรุงดิน เพิ่มการระบาดของโรคอาการใบจุดสีน้ำตาลที่ใบ

การป้องกันกำจัด

- ใช้พันธุ์ต้านทานที่เหมาะสมกับสภาพท้องถิ่น และโดยเฉพาะพันธุ์ที่มีคุณสมบัติต้านทานโรคใบสีส้ม เช่น ภาคกลางใช้พันธุ์ปทุมธานี ๑ ภาคเหนือและภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ใช้พันธุ์เหนียวสันป่าตอง และหางยี ๗๑

- ปรับปรุงดินโดยการไถกลบฟาง หรือเพิ่มความอุดมสมบูรณ์ดินโดยการปลูกพืชปุ๋ยสด หรือปลูกพืชหมุนเวียน เพื่อช่วยลดความรุนแรงของโรค

- คลุกเมล็ดพันธุ์ก่อนปลูกด้วยสารป้องกันกำจัดเชื้อรา เช่น แมนโคเซ็บ หรือคาร์เบนดาซิม+แมนโคเซ็บ อัตรา ๓ กรัม / เมล็ด ๑ กิโลกรัม

- ใส่ปุ๋ยโปแตสเซียมคลอไรด์ (๐-๐-๖๐) อัตรา ๕-๑๐ กิโลกรัม / ไร่ ช่วยลดความรุนแรงของโรค

- กำจัดวัชพืชในนา ดูแลแปลงให้สะอาด และใส่ปุ๋ยในอัตราที่เหมาะสม

- ถ้าพบอาการของโรคใบจุดสีน้ำตาลรุนแรงทั่วไป ๑๐ เปอร์เซ็นต์ของพื้นที่ใบในระยะข้าวแตกกอ หรือในระยะที่ต้นข้าวตั้งท้องใกล้ออกรวง เมื่อพบอาการใบจุดสีน้ำตาลที่ใบจริงในสภาพฝนตกต่อเนื่อง อาจทำให้เกิดโรคเมล็ดต่าง ควรพ่นด้วยสารป้องกันกำจัดเชื้อรา เช่น คาร์เบนดาซิมแมนโคเซบ โพรพิโคนาโซล ทีบูโคนาโซล ครีโซซิม-เมทิล หรือ คาร์เบนดาซิม+แมนโคเซบ ตามอัตราที่ระบุ

๒. โรคเมล็ดต่าง (Dirty Panicle Disease) สาเหตุ เชื้อรา สาเหตุหลัก ๖ ชนิดได้แก่

Curvularia lunata (Wakk) Boed., *Cercospora oryzae* I.Miyake., *Bipolaris oryzae* Breda de Haan., *Fusarium semitectum* Berk & Rav., *Trichoconis padwickii* Ganguly., *Sarocladium oryzae* Sawada.

อาการ ในระยะออกรวง พบแผลสีต่างๆ เช่นเป็นจุดสีน้ำตาลหรือดำหรือมีลายสีน้ำตาลดำหรือสีเทาปนชมพูที่เมล็ดบนรวงข้าว ทั้งนี้เพราะมีเชื้อราหลายชนิดที่สามารถเข้าทำลายและทำให้เกิดอาการต่างกันไป การเข้าทำลายของเชื้อรามักจะเกิดในช่วงดอกข้าวเริ่มโผล่จากกาบหุ้มรวงจนถึงระยะเมล็ดข้าวเริ่มเป็นน้านม และอาการเมล็ดต่าง จะปรากฏเด่นชัดในระยะใกล้เก็บเกี่ยว

การแพร่ระบาด เชื้อราสามารถแพร่กระจายไปกับลม ติดไปกับเมล็ด และสามารถแพร่กระจายในยุงนางได้ เชื้อสาเหตุบางชนิดสามารถสร้างสารพิษ (toxin) ซึ่งเป็นอันตรายต่อสุขภาพได้

การป้องกันกำจัด

- เมล็ดพันธุ์ที่ใช้ปลูก ควรคัดเลือกจากแปลงที่ไม่เป็นโรค
- คลุกเมล็ดพันธุ์ด้วยสารป้องกันกำจัดเชื้อรา เช่น แมนโคเซบ ในอัตรา ๓ กรัม /เมล็ดพันธุ์ ๑ กิโลกรัม
- ถ้าพบการระบาดของโรคใบจุดสีน้ำตาล และใบขีดสีน้ำตาล ในระยะต้นข้าวตั้งท้องใกล้ออกรวง ให้ฉีดพ่น ด้วยสารป้องกันกำจัดเชื้อรา เช่น โพรพิโคนาโซล โพรพิโคนาโซล+ไดฟิโนโคนาโซล หรือ โพรพิโคนาโซล+โพรคลอราซ หรือ ฟุซาริซอล หรือ ทีบูโคนาโซล หรือ แมนโคเซบ

๓. โรคขอบใบแห้ง (Bacterial Leaf Blight Disease or Bacterial Blight Disease)

สาเหตุ เชื้อแบคทีเรีย *Xanthomonas oryzae* pv. *oryzae* (ex Ishiyama) Swings et al.

อาการ โรคนี้เริ่มได้ตั้งแต่ระยะกล้า แตกกอ จนถึง ออกรวง ต้นกล้าก่อนนำไปปักดำจะมีจุดเล็กๆ ลักษณะซ้ำที่ขอบใบของใบล่าง ต่อมาประมาณ ๗-๑๐ วัน จุดซ้ำนี้จะขยายกลายเป็นทางสีเหลืองยาวตามใบข้าว ใบที่เป็นโรคจะแห้งเร็ว และสีเขียวจะจางลงเป็นสีเทาๆ อาการในระยะปักดำจะแสดงหลังปักดำแล้วหนึ่งเดือนถึงเดือนครึ่ง ใบที่เป็นโรคขอบใบมีรอยขีดซ้ำ ต่อมาจะเปลี่ยนเป็นสีเหลือง ที่แผลมีหยดน้ำสีครีมคล้ายยางสนกลม ๆ ขนาดเล็กเท่าหัวเข็มหมุด ต่อมาจะกลายเป็นสีน้ำตาลและหลุดไปตาม น้ำหรือฝน ซึ่งจะทำให้โรคสามารถระบาดต่อไปได้ แผลจะขยายไปตามความยาวของใบ บางครั้งขยายเข้าไปข้างในตามความกว้างของใบ ขอบแผลมีลักษณะเป็นขอบลายหยัก แผลนี้เมื่อนานไปจะเปลี่ยนเป็นสีเทา ใบที่เป็นโรค ขอบใบจะแห้งและม้วนตามความยาว ในกรณีที่ต้นข้าวมีความอ่อนแอต่อโรคและเชื้อโรคมีปริมาณมาก จะทำให้ท่อน้ำท่ออาหารอุดตัน ต้นข้าวจะเหี่ยวเฉาและแห้งตายทั้งต้นโดยรวดเร็ว เรียกอาการของโรคนี้ว่า ศรีเสก (kressek)

การแพร่ระบาด เชื้อสาเหตุโรคสามารถแพร่ไปกับน้ำ ในสภาพแวดล้อมที่มีความชื้นสูง และสภาพที่มีฝนตกลมพัดแรง จะช่วยให้โรคแพร่ระบาดอย่างกว้างขวางรวดเร็ว

การป้องกันกำจัด

- ใช้พันธุ์ข้าวที่ต้านทาน เช่น พันธุ์สุพรรณบุรี ๖๐ สุพรรณบุรี ๙๐ สุพรรณบุรี ๑ สุพรรณบุรี ๒ กข๗ และ กข๒๓
- ในดินที่อุดมสมบูรณ์ไม่ควรใส่ปุ๋ยไนโตรเจนมาก
- ไม่ควรระบายน้ำจากแปลงที่เป็นโรคไปสู่แปลงอื่น
- ควรเฝ้าระวังการเกิดโรคถ้าปลูกข้าวพันธุ์ที่อ่อนแอต่อโรคนี้ เช่น พันธุ์ขาวดอกมะลิ ๑๐๕ กข๖ เหนียวสันป่าตอง พิชญ์โลก ๒ ชัยนาท ๑ เมื่อเริ่มพบอาการของโรคบนใบข้าว ให้ใช้สารป้องกันกำจัดโรคพืช เช่น ไอโซโพรโทไอเลน คอปเปอร์ไฮดรอกไซด์ สเตอริฟโตมัยซินซัลเฟต+ออกซีเตตราไซคลินไฮโดรคลอไรด์ ไตรเบซิคคอปเปอร์ซัลเฟต

ไม่ผล โรคพืชที่สำคัญ ได้แก่

๑. โรคแอนแทรคโนส สาเหตุของโรคเกิดจากเชื้อรา *Colletotrichum gloeosporioides* Penz.

อาการ ในระยะกล้า จะพบอาการของโรคได้ทั้งที่ใบและลำต้น ซึ่งทำความเสียหายให้กับการผลิตมะม่วง กิ่งทาบเป็นการค้ามาก เพราะต้นกล้าที่เป็นโรคจะอ่อนแอหรือตายไปไม่สามารถจะใช้ทำเป็นต้นต่อได้ อาการบนใบเริ่มแรกจะเป็นจุดเล็ก ๆ บนใบอ่อน มองดูใสกว่าเนื้อใบรอบ ๆ จุดนี้ จะขยายออกเป็นวงขนาดต่าง ๆ ขึ้นอยู่กับความชื้นและความแก่อ่อนของใบ โดยจะเห็นขอบแผลชัดเจนเป็นสีน้ำตาลเข้ม ในสภาพความชื้นสูง แผลที่เกิดบนใบอ่อนมาก ๆ จะมีขนาดใหญ่ ขยายออกได้รวดเร็ว และมีจำนวนแผลมากติดต่อกันทั้งผืนใบ ทำให้ใบแห้งทั้งใบ หรือใบบิดเบี้ยวเมื่อแก่ขึ้น เพราะเนื้อที่ใบบางส่วนถูกทำลายด้วยโรคในสภาพที่อุณหภูมิและความชื้นไม่เหมาะสม และบนใบจะมีลักษณะเป็นจุดขนาดเล็ก กระจุกกระจายทั่วไป บริเวณกลางแผลซึ่งมีสีน้ำตาลอ่อนกว่าขอบแผล และมีลักษณะบางกว่าเนื้อใบ อาจจะฉีกขาดและหลุดออก เมื่อถูกน้ำทำให้แผลมีลักษณะเป็นรู คล้ายถูกยิงด้วยกระสุนปืน ส่วนอาการที่ลำต้นอ่อนจะเป็นแผลสีค่อนข้างดำ ลักษณะแผลเป็นรูปไข่ ยาวไปตามความยาวของลำต้น หากอาการโรครุนแรงและต้นกล้าอ่อนมาก ๆ แผลจะขยายอย่างรวดเร็วจนกระทั่งรอบลำต้น ทำให้ต้นแห้งตาย แต่ถ้าต้นกล้าเป็นโรคเมื่อเนื้อเยื่อเริ่มแก่แล้ว แผลก็อาจจะลุกลามไปได้ไม่มากนัก จะเป็นจุดแผลมีลักษณะเป็นวงรี สีดำ ยุบตัวลงไปเล็กน้อยบริเวณกลางแผลจะเห็นเม็ดสีดำ ๆ หรือสีส้มปนบ้างเรียงเป็นวง ๆ อยู่ภายในแผล ซึ่งเป็นส่วนขยายพันธุ์ของเชื้อราสาเหตุต้นกล้าที่เป็นโรคจะอ่อนแอ เจริญเติบโตได้ไม่เต็มที่ หรืออาจตายไปในที่สุด ถ้าโรคนี้เกิดกับยอดอ่อนก็จะทำให้ยอดแห้งเป็นสีน้ำตาลดำ และอาจตายทั้งต้นได้เช่นเดียวกัน

ในระยะต้นโต เชื้อโรคจะเข้าทำลายได้รับใบอ่อน ยอดอ่อน หรือช่อดอก โดยจะทำให้เกิดลักษณะอาการคล้าย ๆ กับที่ร่วงหล่น ผลที่มีขนาดโตขึ้นแต่ยังไม่แก่ก็เป็นโรคได้เช่นเดียวกัน หากสภาพแวดล้อมเหมาะสม กล่าวคือมีความชื้นสูง และอุณหภูมิพอเหมาะ (๒๔-๓๒ องศาเซลเซียส) ลักษณะอาการบนผลจะเป็นจุดสีดำ รูปร่างกลม หรือรี ขนาดอาจจะพบรอยแตก และมีเม็ดเล็ก ๆ สีดำเรียงรายเป็นวงภายในผล ซึ่งอาการจุดบนผลนี้ ชาวสวนมะม่วงแถบบางคล้าเรียกว่าโรค “โอเต๋ยม” ซึ่งหมายถึงจุดสีดำเมื่อมะม่วงเริ่มแก่ ในระหว่างการบ่มหรือการขนส่ง จุดแผลเหล่านี้จะขยายใหญ่ขึ้น และลุกลามออกไปทำให้ผลเน่าทั้งผลได้ อาการจุดเน่าดำนบนผลนี้พบทำความเสียหายกับมะม่วงเกือบทุกพันธุ์ หากมีสภาพความชื้นและอุณหภูมิที่เหมาะสม โดยเฉพาะในช่วงฤดูแล้ง สำหรับภาคกลางเช่นที่จังหวัดฉะเชิงเทรา มักจะมีฝนตกนอกฤดูในราวเดือนกุมภาพันธ์ หรือมีนาคม ซึ่งเป็นช่วงที่มะม่วงใกล้แก่ หากเกษตรกรไม่ได้พ่นสารป้องกันกำจัดโรคพืชทันทั่วทั้ง ก็จะทำให้ผลผลิตมะม่วงได้รับความเสียหายจากโรค ผลเน่าที่เกิดจากเชื้อราโรคแอนแทรคโนสอย่างรุนแรง นอกจากนี้แล้ว เชื้อราโรคแอนแทรคโนสยังสามารถติดอยู่กับผลได้โดยไม่ทำให้เกิดลักษณะอาการหากสภาพแวดล้อมไม่เหมาะสม และจะไปแสดงอาการเมื่อมีสภาพแวดล้อมที่เหมาะสม เช่น ผลสุก หรือมีความชื้นสูงในระหว่างการเก็บรักษาหรือในหีบห่อที่บรรจุเพื่อการขนส่ง เป็นต้น ซึ่งก็ทำความเสียหายเป็นอย่างมากได้เช่นเดียวกัน

การป้องกันกำจัด

ใช้สารป้องกันกำจัดโรคพืชหลายชนิด ซึ่งการใช้สารเคมีเป็นวิธีการเดียวที่จะลดความเสียหายจากโรคนี้ได้อย่างรวดเร็ว และทันต่อเหตุการณ์ ถึงแม้ว่ามะม่วงแต่ละพันธุ์จะมีปฏิกริยาต่อการเกิดโรคแอนแทรคโนสแตกต่างกันออกไปบ้างก็ตาม แต่ในสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมแล้ว เชื้อราสามารถเข้าทำลายทำความเสียหายต่อใบ ดอก และผลของมะม่วงที่ปลูกเป็นการค้าได้ทุกพันธุ์ และการใช้สารป้องกันกำจัดโรคพืชนั้น จะต้องใช้ให้ถูกกับจังหวะการเข้าทำลายของเชื้อโรค ทั้งนี้เพื่อลดความสิ้นเปลืองและช่วยให้สารเคมีมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น เช่น การฉีดพ่นในช่วงที่มะม่วงเริ่มแตกใบอ่อน ในช่วงการออกดอกและติดผล ซึ่งเป็นช่วงที่มะม่วงมีความอ่อนแอต่อการเข้าทำลายของเชื้อโรคเป็นต้น สารป้องกันกำจัดโรคพืชหลายชนิดสามารถนำไปใช้ในการป้องกันกำจัดโรคแอนแทรคโนสได้อย่างมีประสิทธิภาพ เช่น เบนโนมิล (benomyl), คอปเปอร์ออกไซด์คลอไรด์ (copper oxychloride) เป็นต้น ซึ่งการเลือกใช้สารชนิดใดนั้น ก็ขึ้นอยู่กับความรุนแรงของโรคที่เกิดในแต่ละสภาพแวดล้อมที่แตกต่างกัน สารเคมีประเภทดูดซึม เช่น เบนโนมิล (benomyl) อาจจะใช้ได้ดีกว่าในการฉีดพ่นในช่วงที่มีฝนชุก หรือในช่วงผลใกล้เก็บเกี่ยว เพราะจะมีผลต่อคุณภาพของผลผลิตหลังเก็บเกี่ยวด้วย นอกจากนี้ ช่วงเวลาการฉีดพ่นของสารเคมีประเภทดูดซึม จะนานกว่าการใช้สารเคมีประเภทสัมผัส (contact หรือ conventional) ซึ่งช่วงเวลาการฉีดพ่นสารเคมีโดยทั่วไปจะอยู่ระหว่าง ๑๐-๑๕ วัน

การป้องกันกำจัดโรคแอนแทรคโนสสำหรับมะม่วงที่จะผลิตเพื่อการส่งออกนั้น จะต้องกระทำอย่างสม่ำเสมอ โดยในช่วงที่มะม่วงผลิใบอ่อนในฤดูฝน การฉีดสารเคมีป้องกันกำจัดโรคแอนแทรคโนสที่ใบสำหรับแหล่งที่มีโรคแอนแทรคโนสระบาดเป็นประจำเพื่อลดความเสียหายจากการเกิดโรคที่ใบ อันจะมีผลต่อความอุดมสมบูรณ์ของใบและจะมีผลต่อการออก

ดอก ติดผลที่สมบูรณ์ต่อไป นอกจากนั้นยังเป็นการลดปริมาณเชื้อราโรคแอนแทรคโนสในแปลงปลูกได้เป็นอย่างดี การตัดแต่งกิ่งเป็นโรคและกิ่งอ่อนที่เกิดตามโคนกิ่งใหญ่ในทรงพุ่ม ซึ่งเป็นแหล่งสะสมเชื้อโรคเหาทำลายเสีย ก็เป็นการลดปริมาณเชื้อโรคได้อีกวิธีหนึ่ง

ก่อนที่มะม่วงจะเริ่มแทงช่อดอก ควรทำการฉีดพ่นสารป้องกันกำจัดแมลงและโรคพืชครั้งหนึ่ง เพื่อลดปริมาณแมลงและโรคที่จะมารบกวนช่อดอกใหม่ที่เริ่มผลิ หลังจากนั้นควรทำการฉีดพ่นเป็นระยะ ๆ ทุก ๑๐-๑๕ วัน จนกระทั่งมะม่วงติดผลอ่อน ในระหว่างที่ผลมะม่วงกำลังเจริญเติบโตระยะเวลาการฉีดพ่นสารเคมีอาจจะนานขึ้น ซึ่งขึ้นกับแหล่งปลูกที่มีการระบาดของโรคแตกต่างกันออกไปตามสภาพภูมิประเทศและสภาพการปลูกถี่ปลูกห่าง ก่อนเก็บเกี่ยวประมาณ ๑๔-๑๕ วัน ควรฉีดพ่นสารป้องกันกำจัดโรคพืชประเภทดูดซึม เช่น เบนโนมิล (benomyl) อีกครั้งหนึ่ง จะช่วยลดความเสียหายจากการเกิดผลเน่าหลังเก็บเกี่ยวได้เป็นอย่างดี

๒. โรคราแป้ง เกิดจากเชื้อรา *Oidium mangiferae* Benth

อาการ อาการเริ่มแรกจะเกิดที่ใบอ่อน จะเห็นบริเวณที่เชื้อราเข้าทำลายจะมีสีผิดปกติไปจากสีของเนื้อใบเล็กน้อย ถ้าสังเกตดูจะเห็นลักษณะผงสีขาวขึ้นบาง ๆ ส่วนใหญ่จะพบใต้ใบ อาการต่อมาบริเวณที่เป็นโรคจะมีสีเหลืองจาง ๆ ถ้าสภาพอากาศเหมาะสมจะเป็นผงสีขาว ๆ ชัดเจนขึ้น หลังจากนั้นแผลจะเปลี่ยนเป็นสีน้ำตาลอ่อนและเข้มขึ้นตามลำดับ ซึ่งใบก็จะเริ่มแก่มีสีเขียวเข้มติดกับบริเวณเป็นโรคซึ่งมีสีน้ำตาลแก่ ในระยะนี้อาจจะเห็นผงสีขาวใต้ใบหรือบนใบแต่จะไม่ขึ้นฟูเหมือนในระยะใบอ่อน ถ้าเกิดโรครุนแรงใบที่เป็นโรคอาจจะบิดเบี้ยวเสียรูปทรงไป

อาการที่ช่อดอก จะเห็นผงสีขาวขึ้นฟู ตามก้านช่อดอกและก้านช่อดอกย่อย และดอกซึ่งจะทำให้ดอกร่วงไม่ติดผล ส่วนของก้านช่อดอกจะยังคงมีสีขาวปกคลุม ซึ่งต่อมากจะค่อย ๆ เปลี่ยนเป็นสีน้ำตาลอ่อน ๆ โรคนี้มักจะพบในช่วงฤดูหนาวเมื่อมะม่วงเริ่มออกดอก ในราวเดือนธันวาคม มกราคม แต่อาจจะพบอาการของโรคได้จนถึงเดือนเมษายน ซึ่งช่อดอกที่เป็นโรคนี้มักจะไม่ได้ติดผลและมักจะพบเป็นกับช่อดอกที่อยู่บริเวณตอนล่างหรือกลาง ๆ ลำต้น หรือช่อดอก ที่อยู่ในพุ่มใบสำหรับในบ้านเราจะพบอาการโรคราแป้งที่เกิดบนใบเฉพาะมะม่วงที่ปลูกในที่สูงมาก ๆ ส่วนในพื้นที่ราบจะพบเพียงแต่ระบาดทำลายในช่วงออกดอกติดผลอ่อนเท่านั้น

การป้องกันกำจัด

สารเคมีที่ใช้ป้องกันกำจัดโรคราแป้ง ได้แก่ กำมะถันผง, ไดโนแคป(dinocap), เบนโนมิล (benomyl) ไตรอะไดเมฟอน (triadimefon) ฯลฯ การป้องกันกำจัดโรคราแป้งที่ระบาดในระยะมะม่วงออกดอกทำได้โดยการฉีดพ่นสารเคมีในช่วงที่ดอกยังไม่บานครั้งหนึ่ง สำหรับกำมะถันผง ควรจะฉีดพ่นในตอนเช้าขณะที่แดดยังไม่ร้อนจัด หากยังมีโรคระบาดอยู่ก็ควรฉีดอีกครั้ง ในระยะติดผลอ่อน

๓. **โรคราดำ** ปกติแล้วราดำมีอยู่ทั่ว ๆ ไปในอากาศแต่ไม่สามารถจะเจริญขึ้นบนใบหรือช่อดอกมะม่วงได้ หากไม่มีแมลงพวกปากดูด อันได้แก่ เพลี้ยจักจั่น หรือแมงกะอ้า ซึ่งเป็นตัวสำคัญ เพราะแมลงพวกนี้จะขยายพันธุ์เป็นจำนวนมากในช่วงฤดูหนาวซึ่งเป็นฤดูที่มะม่วงกำลังออกดอก แมลงดังกล่าวนี้จะดูดกินน้ำเลี้ยงของพืช เช่น ตามยอดอ่อนและช่อดอก แล้วจะถ่ายสารซึ่งมีลักษณะคล้ายน้ำหวานออกมาฟุ้งกระจายไปเคลือบตามบริเวณใบและช่อดอก ซึ่งเชื้อราดำในอากาศก็จะสามารถขึ้นได้และทำให้การติดดอกออกผลของมะม่วงลดลงหรือไม่ติดผลเลย

นอกจากแมลงพวกเพลี้ยจักจั่นแล้ว ยังมีแมลงอื่นที่สามารถดูดกินและถ่ายน้ำหวานออกมา เช่น เพลี้ยหอย และเพลี้ยแป้ง

การป้องกันกำจัด

เนื่องจากโรคนี้เกิดจากแมลงเป็นสาเหตุสำคัญ ดังนั้น การป้องกันกำจัด จึงควรป้องกันกำจัดแมลงพวกเพลี้ยจักจั่นหรือแมงกะอ้า ในช่วงที่มะม่วงเริ่มแทงช่อดอกการที่จะสังเกตว่าต้นมะม่วงในสวนมีแมลงพวกเพลี้ยจักจั่นทำลายหรือไม่ อาจจะทำได้โดยการเดินเข้าไปใต้พุ่มมะม่วง หากได้ยินเสียงคล้ายฝนตก ซึ่งคือเสียงที่แมลงพวกนี้ต้นตลกไถโรดไปเกาะยังที่อื่น ก็แสดงว่ามีแมลงพวกนี้อยู่มาก ยาที่ใช้ได้ดีในการป้องกันกำจัดแมลงพวกนี้ได้แก่ คาร์บาริล (carbaryl) ๘๕% WP ซึ่งควรที่จะทำการป้องกันกำจัดแมลงนี้ในช่วงก่อนที่มะม่วงจะออกดอกครั้งหนึ่งก่อน หากยังมีการทำลายของแมลงพวกเพลี้ยจักจั่นอีก

ก็ควรฉีดพ่นอีกครั้งในระยะดอกตูม

๔. โรคใบจุดสนิม สาเหตุของโรคคือสาหร่ายสีเขียวชนิดหนึ่งที่มีชื่อว่า *Cepheleuros virescens* Kunze ซึ่งสามารถขึ้นได้บนใบและกิ่ง

อาการ เริ่มแรกจะเป็นจุดเล็ก ๆ ลักษณะคล้ายดาวขึ้นบนหน้าใบ มีลักษณะสีเขียวปนเทา ซึ่งจะขยายใหญ่ขึ้นและจะเริ่มเปลี่ยนเป็นสีคล้ำสนิม ซึ่งเป็นระยะที่สาหร่ายพวกนี้สร้างอวัยวะขยายพันธุ์ ซึ่งจะแพร่ระบาดไปยังใบอื่นได้เนื่องจากสาหร่ายเป็นพืชขนาดเล็กที่ต้องการแสงแดดและความชื้นสูง ดังนั้น อาการของโรคจึงมักจะเกิดบนใบหรือกิ่งที่ได้รับแสงแดดเสมอ

โรคนี้ปกติจะไม่ทำความเสียหายให้กับมะม่วงมากนัก นอกจากจะแสดงให้เห็นถึงการไม่ได้รับการดูแลรักษาอย่างทั่วถึงสำหรับการป้องกันกำจัด หากระบาดรุนแรงควรฉีดพ่นด้วยสารประกอบพวกทองแดง เช่น คอปเปอร์ออกซีคลอไรด์

๕. โรคราสีชมพู เกิดจากเชื้อรา *Corticium salmonicolor* Berk et Br. ซึ่งเชื้อราพวกนี้สามารถทำลายพืชอื่นได้หลายชนิด เช่น ส้ม ทุเรียน ขนุน ยางและกาแฟ

อาการ ส่วนใหญ่จะสังเกตเห็นอาการเมื่อใบเหลือง หรือร่วงแล้ว ถ้าตรวจดูตามกิ่งที่ใบร่วงนั้นจะเห็นเชื้อราสีขาวมีลักษณะเป็นผง ๆ ขึ้นตามกิ่ง เมื่อฉีกใบเปลือกออกบาง ๆ จะเห็นว่าบริเวณเปลือกที่มีราขึ้น ทำลายนั้นจะเป็นสีน้ำตาล ซึ่งถ้าเชื้อราเจริญรอบกิ่งก็จะทำให้กิ่งแห้งตายในที่สุด เชื้อราสีขาวจะค่อย ๆ แยกขึ้นจนเห็นมีลักษณะสีชมพูปนอยู่

การป้องกันกำจัด โดยการตัดกิ่งที่เป็นโรคทิ้งทำลายเสีย การตัดแต่งกิ่งมะม่วงเอากิ่งย่อยที่อยู่ในทรงพุ่มออก ทำให้ทรงพุ่มต้นมะม่วงโปร่ง ปริมาณความชื้นในทรงพุ่มก็จะลดลงเป็นการลดความเสียหายจากการเป็นโรคนี้ อีกวิธีหนึ่ง การตรวจตราต้นมะม่วงอยู่เสมอ ๆ จะช่วยให้สามารถเห็นลักษณะอาการของโรคได้ตั้งแต่ยังเป็นไม่มาก ซึ่งทำให้การบำบัดรักษาทำได้ง่ายโดยการฉีกเปลือกบริเวณที่เป็นโรคออกให้หมด แล้วทาด้วยยากันราพวกสารประกอบทองแดง เช่น คอปเปอร์ออกซีคลอไรด์ (copper oxychloride) ในบริเวณที่มีโรคระบาดมากอาจจะใช้ยาดังกล่าวทาหรือฉีดพ่นตามกิ่งที่อยู่ใกล้กับกิ่งเป็นโรค

พืชผัก โรคที่สำคัญ ได้แก่

๑. โรคราน้ำค้าง เชื้อสาเหตุ : เชื้อรา *Peronosporaparasitica*

อาการ ใบจะเป็นจุดละเอียดสีดำน้อยรวมกันเป็นกลุ่มเล็กๆ ด้านใต้ใบ ตรงจุดเหล่านี้จะมีราสีขาวอมเทาอ่อนคล้ายผงแป้งขึ้นเป็นกลุ่มๆ กระจายทั่วไป ใบที่อยู่ตอนล่างๆ จะมีผลเกิดก่อนแล้วลุกลามขึ้นไปยังใบที่อยู่สูงกว่า ใบที่มีเชื้อราขึ้นเป็นกลุ่มกระจายเต็มใบจะมีลักษณะเหลืองและใบจะร่วงหรือแห้ง ในเวลาที่อากาศไม่ชื้นจะไม่พบผงแป้งและผลแห้งเป็นสีเทาดำ

การระบาด โรคนี้ระบาดได้ทั้งแต่ระยะที่เป็นต้นกล้าจนเจริญเติบโตเต็มที่ ซึ่งจะทำความเสียหายมากเพราะทำให้ใบเสียมากและเจริญเติบโตช้า โรคนี้ไม่ทำให้ต้นตาย แต่ทำให้น้ำหนักลดลง เพราะต้องตัดใบที่เป็นโรคทิ้ง ทำให้ได้น้ำหนักน้อยลง

การป้องกันกำจัด ให้ฉีดพ่นด้วยยาป้องกันกำจัดเชื้อรา เช่น ไซแน็บ , มาเน็บ , เบนเลท , ไดโฟลาแทน , เบนโนมิล, ดาโคนิล, แคปแทน หรือยาชนิดอื่นๆ ที่มีสารทองแดงเป็นองค์ประกอบ แต่สารประกอบทองแดงไม่ควรใช้ในระยะที่ยังเป็นต้นกล้า เพราะจะเป็นพิษต่อต้นกล้า

๒. โรคใบจุด เกิดจากเชื้อรา *Alternaria brassicae*

อาการ ถ้าเกิดกับต้นกล้าจะพบจุดแผลเล็กๆ สีน้ำตาลที่บริเวณใบ โคนต้น ถ้าต้นโตแล้ว ใบมีแผลวงกลมสีน้ำตาลซ้อนกันหลายชั้น เนื้อเยื่อรอบๆ แผลเปลี่ยนเป็นสีเหลือง ขนาดของแผลมีทั้งเล็กและใหญ่ บนแผลมักจะมีเชื้อราขึ้นบางๆ มองเห็นเป็นผงสีดำ ผักบางชนิดและบางพันธุ์มีแผลที่ก้านใบเล็ก เป็นจุดสีน้ำตาล ปนดำ เนื้อเยื่อบุ๋มลงไปเล็กน้อย การผลิตเมล็ดพันธุ์ผัก ในที่บางแห่งก็เคยพบว่า มีแผลวงกลมบนฝักอ่อนด้วย ทำให้ฝักอ่อนแห้งเป็นสีน้ำตาล เมล็ดลีบย่น ใบแก่ที่อยู่ตอนล่างมักจะเป็นโรคมากกว่า

การระบาด สปอร์ของเชื้อสาเหตุสามารถปลิวไปได้ไกลๆ โดยไปตามน้ำ ลม แมลง สัตว์ เครื่องมือการเกษตร มนุษย์ และสามารถติดไปกับเมล็ดพันธุ์ ได้หรืออาศัยอยู่กับวัชพืชในแปลง

สภาพที่เหมาะสมต่อการเกิดโรค ความชื้นสูง สภาพอากาศร้อนชื้น โดยเฉพาะในฤดูฝน อุณหภูมิอยู่ระหว่าง

การป้องกันกำจัด

- ทำลายต้นเป็นโรคโดยการขุดถอนไปเผาทิ้ง
- ปลุกพืชหมุนเวียน
- ไม่ควรให้น้ำแบบฉีดพ่นฝอย
- แช่เมล็ดในน้ำร้อน ๕๐ องศาเซลเซียส นาน ๓๐ นาที (ยกเว้นกะหล่ำดอก) คลุกด้วยสารป้องกันกำจัดโรคพืชก่อนปลูก
- การฉีดพ่นสารเคมีป้องกันกำจัดเชื้อราอยู่เสมอๆ

๓. โรคเหี่ยว เกิดจากเชื้อรา *Fusarium oxysporum*

อาการ เกิดอาการเหี่ยวอย่างช้า ๆ ใบที่อยู่โคนต้นเปลี่ยนเป็นสีเหลือง และร่วง ต่อมาใบจะเหี่ยวทั้งต้น เมื่อผ่าลำต้นบริเวณเหนือระดับดินตามยาวจะพบว่าท่อลำเลียงน้ำที่อาหารเป็นสีน้ำตาล การผิดปกติของท่อลำเลียงน้ำที่อาหารนี้จะลงไปถึงส่วนรากด้วย พริกที่เป็นโรคนี้นั้นสุดท้ายจะแห้งตาย

การระบาด การเกิดโรคนี้นี้มักจะเกิดเป็นหย่อม ๆ ถ้าสภาพอากาศมีอุณหภูมิสูง และดินมีความชื้นสูง จะทำให้โรคนี้อาการระบาดได้

การป้องกันกำจัด

- ถ้าพบโรคในแปลงต้องถอนต้นที่เป็นโรคเผาทำลาย
- ก่อนปลูกพริกควรปรับสภาพดินด้วยปูนขาว และปุ๋ยคอก

๔. โรคราสนิมขาวในผัก เกิดจากเชื้อรา *Albugo ipomoea-aquaticae* Sawada

อาการ มีจุดสีเหลืองขีดด้านบนของใบ ด้านใต้ใบตรงกันข้ามจะเป็นตุ่มนูนเล็ก ๆ ขนาด ๑-๒ มิลลิเมตร อาจพบลักษณะปุ่มปม หรือบวมพองโตขึ้นในส่วนของก้านใบและลำต้น

การป้องกันกำจัด

- เมื่อมีโรคระบาดให้ฉีดพ่นใต้ใบด้วย เมตาแล็กซิล (metalaxyl) สลับกับแมนโคเซ็บ (mancozeb) ตามอัตราที่แนะนำบนฉลาก หากมีฝนตกชุกให้ผสมสารจับใบ
- คลุกเมล็ดก่อนปลูกด้วย เมตาแล็กซิล (metalaxyl) และเลือกใช้เมล็ดจากแหล่งที่ไม่มีโรคระบาดมาก่อน
- ดูแลระบบการให้น้ำในแปลงปลูก อย่าให้ชื้นแฉะจนเกินไป

๕. โรคเน่าคอดิน เกิดจาก เชื้อรา *Pythium* sp. หรือ *Phytophthora* sp.

อาการ เป็นโรคที่เกิดขึ้นเฉพาะในแปลงต้นกล้าเท่านั้น เนื่องจากการหว่านเมล็ดที่แน่นทึบ อับลม และต้นเบียดกันมาก ถ้าในแปลงมีเชื้อโรคแล้วต้นกล้าจะเกิดอาการเป็นแผลชำที่โคนต้นระดับดิน เนื้อเยื่อตรงแผลจะเน่าและแห้งไปอย่างรวดเร็ว ถ้าถูกแสงแดดทำให้ต้นกล้าหักพับ ต้นเหี่ยวแห้งตายในเวลารวดเร็ว

การระบาด เชื้อราติดมากับเมล็ด หรืออยู่ในดินดิน น้ำ ฝน พบโรคได้บ่อยในฤดูฝนหรือปลายฤดูฝน ต้นฤดูหนาว

การป้องกันกำจัด

- เตรียมแปลงให้มีการระบายน้ำดี อย่าให้น้ำขังแฉะในแปลง
- ใช้เมล็ดพันธุ์ดีจากแหล่งที่ไม่มีการระบาดของโรค ไม่มีเชื้อจุลินทรีย์ติดมากับเมล็ด และมีความงอกสูง และไม่หว่านเมล็ดแน่นเกินไป
- หมั่นตรวจแปลง พบต้นเป็นโรครีบขุดเอาดินและต้นเป็นโรคทำลายหรือฝังลึกนอกแปลงเปิดหน้าดินตากแดด

มันเทศ โรคและแมลงที่สำคัญได้แก่

๑. ตัวงวงมันเทศ

อาการ: เป็นแมลงปีกแข็งขนาดเล็ก ปีกน้ำเงินปนดำคอสีน้ำตาลแดง มีวง ตัวหนอนจะอยู่ในเถาและหัวมันเทศๆ จะชะงักการเจริญเติบโตเมื่อมีหนอนอยู่ในหัวมันเทศ จะมีกลิ่นเหม็น รสขม ทำให้หัวมันเทศเน่าได้

วิธีการป้องกันกำจัด:

๑. ไม่ควรปลูกมันเทศซ้ำที่เดิม หรือถ้าใช้น้ำเข้าขังในร่องแปลงก่อนปลูกนาน ๒๐-๓๐ วัน/ครั้ง

จะทำลายไข่ ตัวอ่อน และตัวแก่ของด้วงงวงมันเทศได้โดยไม่ต้องใช้สารเคมี

๒. เลือกลูกมันเทศที่มีอายุการเก็บเกี่ยวสั้น เช่น มันเทศต่อ เพื่อ

๓. ปลุกฤดูแล้งไม่ควรปล่อยให้ดินแตกระแหงเป็นช่องว่าง ทำให้ด้วงงวงมันเทศเข้าทำลายมันเทศได้ ควรรดน้ำแปลงบ้างไม่ให้ดินแตกระแหง

๔. หลังจากขุดเก็บเกี่ยวมันเทศแล้ว ควรไถแปลงมันเทศทันที ไม่ควรปล่อยให้มีเศษของเถาหรือหัวมันเทศอยู่ในแปลง เพราะจะเป็นแหล่งสะสมด้วงงวงมันเทศ

๕. การใช้สารเคมีโดยการใช้สารเคมีคาร์โบซัลแฟน อัตรา ๕๐ มิลลิลิตร ต่อน้ำ ๒๐ ลิตร จุ่มเถามันเทศ ๕ นาที ก่อนนำไปปลูก หรือมันเทศอายุ ๑๕-๒๐วัน/ครั้ง

๖. งดการใช้สารเคมีทุกชนิด อย่างน้อย ๓ สัปดาห์ ก่อนการเก็บเกี่ยว

๒. หนอนเจาะเถามันเทศ

อาการ: เป็นหนอนผีเสื้อกลางคืน วางไข่ตามก้านใบและเถามันเทศ เถาที่ถูกหนอนเจาะมีลักษณะบวม ปุ่มปม ใบจะเหี่ยว และตายทั้งเถามีผลทำให้เถามันเทศลงหัวน้อย

วิธีการป้องกันกำจัด:

๑. ใช้สารคาร์โบซัลแฟน อัตรา ๕๐ มิลลิลิตร ต่อน้ำ ๒๐ ลิตร ฉีดพ่นบริเวณโคนเถาเมื่อมีหนอนระบาด

๓. โรคหัวมันเทศเน่า

อาการ: เกิดจากเชื้อราเข้าทำลายมันเทศทางบาดแผล อาจเกิดจากจอบหรือหนุหรือแมลงในดินทำลาย ผลจะมีสีน้ำตาลอ่อนจนถึงดำ ผิวเมื่อแก่จะแข็งกระด้าง

วิธีการป้องกันกำจัด:

๑. ระวังอย่าให้เกิดบาดแผลขณะขุดหรือการขนส่ง

๒. เก็บรักษามันเทศในที่ที่มีอากาศถ่ายเทได้ดี ไม่ควรกองสุมกัน ถ้าเป็นโรคควรตัดหัวเน่าทิ้ง

๔. โรคใบจุด

อาการ: ใบมันเทศจะเป็นจุดสีน้ำตาล แลรูปรางไม่แน่นอน ใบแก่จะร่วงก่อนกำหนด ลำต้นอ่อนแอ มันเทศลงหัวน้อย

วิธีการป้องกันกำจัด:

๑. ใช้สารเคมี เช่น แมนโคเซบ ตามอัตราคำแนะนำของฉลาก พ่นเป็นครั้งคราว เมื่อพบว่าโรคใบจุดระบาด

๕. โรครากปม

อาการ: ไล่เดือนฝอยเข้าทำลาย ทำให้รากบวมโตเป็นปม มันเทศจะลงหัวน้อยมีลักษณะหัวผิดปกติ

วิธีการป้องกันกำจัด:

๑. ใช้ไนมาเคอร์ (เฟนาไมฟอส ๑๐ % จี อัตรา ๖ กิโลกรัม/ไร่

๒. ปลูกพืชตระกูลถั่วสลับกับปลูกมันเทศ

- ผลิภัณฑ์มวลรวมของตำบลบ้านโพธิ์

- ข้าว
- ไม้ผล
- พืชผัก

รายได้ รายจ่ายของครัวเรือน

เกษตรกรส่วนใหญ่มีการประกอบอาชีพด้านการเกษตรหลายชนิด ได้แก่ ทำนา ปลูกไม้ผล พืชผัก การปศุสัตว์ ประมง ซึ่งเป็นแหล่งรายได้หลักของเกษตรกรมีรายได้เฉลี่ยทั้งในและนอกภาคการเกษตรทั้งสิ้นประมาณ ๖๐,๐๐๐ บาท/ปี โดยแยกเป็นรายได้ภาคเกษตรเฉลี่ยปีละ ๔๐,๐๐๐ บาท และนอกภาคเกษตรเฉลี่ยปีละ ๒๐,๐๐๐ บาท

สำหรับรายจ่ายในครัวเรือน จะเป็นค่าใช้จ่ายในภาคเกษตรซื้อปัจจัยการผลิต เฉลี่ยปีละ ๓๐,๐๐๐ บาท/ปี ค่าใช้จ่ายนอกภาคเกษตรเฉลี่ยปีละ ๒๕,๐๐๐ บาท/ปี จะเห็นได้ว่าคงเหลือปีละ ๕,๐๐๐ บาท

- จำนวนประชากรและครัวเรือน

ตำบลบ้านโพธิ์ มีประชากรจำนวนทั้งหมด ๖,๗๐๕ ราย จำนวน ๒,๑๑๙ ครัวเรือน โดยเป็นครัวเรือนเกษตรกร จำนวน ๖๗๘ ครัวเรือน

ตารางที่ ๒ แสดงข้อมูลจำนวนประชากรของตำบลบ้านโพธิ์

หมู่ที่	ชื่อหมู่บ้าน	จำนวนครัวเรือนทั้งหมด	จำนวนประชากร (คน)			จำนวนเกษตรกร		
			ชาย	หญิง	รวม	ครัวเรือน	จดทะเบียนแล้ว	ไม่ได้จดทะเบียน
รวมทั้งสิ้น		๒,๖๗๐	๔,๑๔๕	๔,๕๔๐	๘,๖๘๕	๘๓๘	๘๓๘	-
๑	โพธิ์ท่าทราย	๔๔๔	๗๙๔	๘๔๔	๑,๖๓๘	๑๑๓	๑๑๓	-
๒	โพธิ์ตะวันตก	๔๔๕	๖๓๑	๗๒๓	๑,๓๕๔	๑๓๘	๑๓๘	-
๓	โพธิ์ตะวันออก	๔๐๓	๖๓๗	๖๕๗	๑,๒๙๔	๑๐๘	๑๐๘	-
๔	ศรีสะเกษ	๒๒๘	๓๘๖	๔๐๒	๗๘๘	๙๐	๙๐	-
๕	บึงหมูเก่า	๒๔๖	๔๑๔	๔๘๗	๙๐๑	๑๓๓	๑๓๓	-
๖	บึงหมูใหม่	๒๕๒	๔๒๙	๔๙๑	๙๒๐	๑๐๕	๑๐๕	-
๗	ลาดตานวล	๒๖๖	๓๐๖	๓๔๔	๖๕๐	๒๕	๒๕	-
๘	หนองหม้อแกง	๑๘๙	๒๒๐	๒๖๓	๔๘๓	๒๑	๒๑	-
๙	บึงคัน	๑๙๗	๓๒๘	๓๒๙	๖๕๗	๑๐๕	๑๐๕	-

ที่มา : สำนักบริหารการทะเบียน กรมการปกครอง ณ ปี ๒๕๖๒

ตารางที่ ๓ แสดงข้อมูลจำนวนประชากรแยกชายหญิงและช่วงอายุของตำบลบ้านโพธิ์

หมู่ที่	ประชากรทั้งหมด (คน)	ช่วงอายุ (ปี)									
		แรกเกิด-๑๗ ปี		๑๘ -๒๕ ปี		๒๖ - ๓๕ ปี		๓๖ - ๔๕ ปี		๔๖ - ๕๕ ปี	
		ชาย	หญิง	ชาย	หญิง	ชาย	หญิง	ชาย	หญิง	ชาย	หญิง
รวม	๘,๖๘๕	๘๕๓	๗๖๓	๔๓๗	๔๖๑	๖๐๔	๖๑๐	๖๐๘	๖๗๔	๖๔๙	๗๖๘

๑	๑,๖๓๘	๑๗๕	๑๕๕	๙๘	๘๑	๑๐๘	๑๒๑	๑๒๕	๑๒๓	๑๑๓	๑๔๘	๘๖	๘๗	๘๙	๑๒๙
๒	๑,๓๕๔	๑๑๔	๑๑๕	๖๐	๗๖	๙๙	๘๗	๗๖	๙๘	๑๑๕	๑๑๗	๗๖	๙๘	๙๑	๑๓๒
๓	๑,๒๙๔	๑๔๗	๑๐๐	๕๗	๖๗	๙๐	๘๓	๘๔	๙๔	๘๖	๑๑๖	๘๕	๙๓	๘๘	๑๐๔
๔	๗๘๘	๘๔	๗๑	๕๗	๕๓	๕๓	๕๙	๖๑	๕๘	๗๕	๖๓	๓๗	๔๙	๒๙	๔๙
๕	๙๐๑	๗๙	๙๔	๓๕	๔๕	๖๑	๖๓	๗๕	๗๕	๕๖	๘๐	๕๙	๕๙	๔๙	๗๑
๖	๙๒๐	๘๓	๘๖	๔๕	๔๙	๖๖	๗๓	๗๒	๗๓	๗๐	๘๒	๕๓	๖๘	๔๐	๖๐
๗	๖๕๐	๖๗	๕๘	๓๑	๓๐	๔๑	๔๘	๔๗	๖๑	๔๖	๔๙	๓๘	๔๔	๓๖	๕๔
๘	๔๘๓	๓๘	๔๑	๒๔	๒๕	๓๙	๓๗	๒๓	๒๘	๔๓	๕๙	๒๖	๓๔	๒๗	๓๙
๙	๖๕๗	๖๖	๔๓	๔๐	๓๕	๔๗	๓๙	๔๕	๖๔	๔๕	๕๔	๔๓	๔๔	๔๒	๕๐

ที่มา : สำนักบริหารการทะเบียน กรมการปกครอง ณ ปี ๒๕๖๒

การศึกษา/ศาสนา

ประชาชนของตำบลบ้านโพธิ์ มีสถานศึกษาในภาคบังคับ (ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๑-๖)

จำนวน ๕ แห่ง ได้แก่ โรงเรียนวัดบ้านโพธิ์ท่าทราย โรงเรียนวัดบ้านโพธิ์ตะวันตก โรงเรียนวัดประชุมชน และโรงเรียนวัด บ้านโพธิ์ตะวันออก และโรงเรียนวัดศรีชะเกษ ประชาชนส่วนใหญ่จบการศึกษาในภาคบังคับ (ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖) ประมาณร้อยละ ๙๐ ของประชาชนทั้งตำบล ซึ่งเป็นผลดีต่อการพัฒนาด้านการเกษตรโดยเฉพาะอย่างยิ่งการ เรียนรู้ การถ่ายทอดเทคโนโลยีการผลิตแผนใหม่ การรับรู้ข่าวสาร และการสื่อสารผ่านสื่อประเภทต่างๆ เป็นต้น

ตารางที่ ๔ ระดับการศึกษา และศาสนสถานของตำบลบ้านโพธิ์

หมู่ที่	จำนวนสถานศึกษาและศาสนสถาน (แห่ง)				
	ระดับประถม	ระดับมัธยม	วัด	โบสถ์	ศูนย์เด็กเล็ก
๑	๑		๑		๑
๒	๑		๑		
๓	๑		๑		
๔			๑		
๕	๑		๑		
๖					
๗					
๘					
๙	๑		๑		
รวม	๕		๖		๑

ขนบธรรมเนียมประเพณี พิธีกรรม อิทธิพลทางความคิด (ค่านิยม)

๑. ด้านขนบธรรมเนียมประเพณีของประชาชนตำบลบ้านโพธิ์ ได้แก่

- ประเพณีสงกรานต์ ประชากรที่ไปประกอบอาชีพต่างถิ่นเมื่อถึงประเพณีสงกรานต์จะกลับมา

ทำบุญตักบาตร สงฆ์น้ำพระและรดน้ำดำหัวผู้ใหญ่ เพื่อขอพรจากญาติผู้ใหญ่

- ประเพณีสารทลาว ในวันขึ้น ๑๕ ค่ำ เดือน ๑๐ ของทุกปี เป็นประเพณีของคนพื้นบ้าน หมู่ที่ ๒ บ้านโพธิ์ตะวันตก ที่มีเชื้อสายลาวซึ่งได้อพยพมาจากเวียงจันทน์เป็นเวลาเร็วกว่าปีมาแล้วเป็นประเพณี วัฒนธรรม ที่มีเอกลักษณ์เฉพาะกลุ่ม ซึ่งจะมีการกวนกระยาสารทและจัดหาผลไม้ ประกอบพิธีบุญตามประเพณีและยัง เป็น ของฝากนำไปไหว้ญาติผู้ใหญ่ที่อยู่ห่างไกล

- ประเพณีไหว้พระแช เป็นประเพณีของชาวไทยเชื้อสายเขมรที่อพยพมาตั้งถิ่นฐานในหมู่ที่ ๕ หมู่ที่ ๖ ซึ่งจะมีการจัดประเพณีไหว้พระแชขึ้นในวันเพ็ญเดือน ๑๒ ของทุกปี เพื่อเสี่ยงทายฟ้าฝนประจำปี ตรวจสอบ สภาพ ดิน ฟ้า อากาศ และปริมาณน้ำฝนในการประกอบอาชีพเกษตรกรรม ซึ่งเป็นประเพณีที่มีมาแต่บรรพบุรุษ

๒. พิธีกรรม ประชาชนตำบลบ้านโพธิ์ ยังมีการปฏิบัติพิธีกรรมทางศาสนาอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ เช่น พิธีกรรมในงานอุปสมบท งานแต่งงาน งานฌาปนกิจ และในวันสำคัญทางศาสนา เป็นต้น

๓. อิทธิพลทางความคิด (ค่านิยม) ประชาชนในตำบลบ้านโพธิ์ มีความคิดหรือค่านิยมที่ตามๆ กันมา การวิเคราะห์ด้านการตลาด การดำรงชีพมักเลียนแบบกันในเรื่องของเครื่องอำนวยความสะดวกต่างๆ ถ้าไม่มีเงินซื้อก็จะ กู้ยืม

ศาสนา สิ่งยึดเหนี่ยว และข้อห้ามต่างๆ

ประชาชนตำบลบ้านโพธิ์ มีศาสนาเป็นเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจ โดยร้อยละ ๙๙ นับถือศาสนาพุทธ และ ร้อยละ ๑ นับถือศาสนาอื่นๆ สำหรับข้อห้ามก็ปฏิบัติตามกฎ ระเบียบ ที่ชุมชนคิดและกำหนดร่วมกัน

องค์กร/สถาบันต่างๆ

ตำบลบ้านโพธิ์ มีองค์กรต่าง ๆ เพื่อการพัฒนาและดูแลสังคม เช่น อสม. อพปร., คณะกรรมการ บริหารศูนย์ฯ , รวมทั้งผู้นำท้องถิ่น, กลุ่มต่าง ๆ เป็นต้น

สำหรับแหล่งเงินเชื่อที่เกษตรกรใช้เป็นแหล่งเงินทุนในการประกอบอาชีพทั้งในและนอกภาค การเกษตรที่สำคัญ ได้แก่ ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์ สหกรณ์การเกษตร ธนาคารพาณิชย์ ญาติพี่น้อง และ อื่นๆ ได้แก่

๑) ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์	ประมาณ	๔๕ %
๒) สหกรณ์การเกษตร	ประมาณ	๓๐ %
๓) ธนาคารพาณิชย์อื่น ๆ	ประมาณ	๑๐ %
๔) ญาติ พี่ น้อง	ประมาณ	๕ %
๕) ตนเอง	ประมาณ	๕ %
๖) อื่นๆ ระบุ (เช่นกองทุนหมู่บ้าน)	ประมาณ	๕ %

๑.๗ การใช้ประโยชน์ที่ดิน (Land Used)

ลักษณะของการใช้ประโยชน์ที่ดินประเภทหลัก ๆ เช่น ภาคเกษตร ที่อยู่อาศัยแยกตามเขตการปกครองย่อย (แสดงแผนที่การใช้ประโยชน์ที่ดิน)

ตำบล	พื้นที่ทั้งหมด	พื้นที่การเกษตร	พื้นที่อยู่	พื้นที่	พื้นที่อื่นๆ
------	----------------	-----------------	-------------	---------	--------------

			อาศัย	สาธารณะ	
บ้านโพธิ์	๒๕,๙๖๗	๑๒,๙๘๗	๕,๐๒๒	-	๗,๙๕๘

ตารางที่ ๕ แสดงการใช้ประโยชน์ที่ดิน ตำบลบ้านโพธิ์ อำเภอเมืองสุพรรณบุรี จังหวัดสุพรรณบุรี

ตารางที่ ๖ แสดงชนิดพืชและพื้นที่ของตำบลบ้านโพธิ์

หมู่	ข้าว		อ้อยโรงงาน		ปาล์มน้ำมัน		มะม่วง		มะพร้าวน้ำหอม	
	ครัวเรือน	พื้นที่	ครัวเรือน	พื้นที่	ครัวเรือน	พื้นที่	ครัวเรือน	พื้นที่	ครัวเรือน	พื้นที่
๑	๑๐๕	๑,๗๐๐					๘	๕๑		
๒	๑๐๒	๒,๐๖๐			๒	๒๒	๒๒	๑๕๐		
๓	๖๘	๒,๐๖๐					๒๖	๑๓๐		
๔	๘๓	๑,๑๐๐	๑	๑๓.๗๕			๔	๒๗	๒	๑๐
๕	๑๐๕	๑,๓๐๐					๑๕	๑๒๐	๑	๒
๖	๘๒	๑,๑๘๗					๑๙	๘๔		
๗	๒๐	๘๗๐					๔	๑๖		
๘	๒๐	๘๒๐					๑	๖		
๙	๖๕	๑,๐๐๐	๑	๑๖.๗๕			๕	๓๒		

หมู่	ส้มโอ		ส้มเขียวหวาน		กล้วยน้ำว้า		มะนาว		ไม้ถู่	
	ครัวเรือน	พื้นที่	ครัวเรือน	พื้นที่	ครัวเรือน	พื้นที่	ครัวเรือน	พื้นที่	ครัวเรือน	พื้นที่
๑										
๒					๔	๑๐.๒๕	๓	๙		
๓							๑	๒		
๔					๒	๔๖.๒๕				
๕			๑	๔	๔	๑๖	๑	๑๔		
๖	๑	๑๐.๐๐								
๗					๑	๑				
๘										
๙	๑	๖.๕๐					๑	๑๘	๓๐	๕๐

หมู่	พริก		ถั่วฝักยาว		บวบ		ผักบุ้งจีน		กะเพรา	
	ครัวเรือน	พื้นที่	ครัวเรือน	พื้นที่	ครัวเรือน	พื้นที่	ครัวเรือน	พื้นที่	ครัวเรือน	พื้นที่
๑										
๒										
๓	๒	๑.๐๐					๕	๕	๓	๒
๔			๒	๒						
๕	๒	๒.๐๐								
๖					๑	๑				
๗										
๘										
๙	๒	๒.๐๐								

หมู่	โหระพา		ผักชีไทย		พลู	
	ครัวเรือน	พื้นที่	ครัวเรือน	พื้นที่	ครัวเรือน	พื้นที่
๑						
๒			๒	๐.๕๐	๓	๔.๐๐
๓	๓	๒.๐๐				
๔						

สอนศิลป์ดี
ด้านงานเกษตร
อำเภอเมืองสุพรรณบุรี

บทที่ ๒

การวิเคราะห์สถานการณ์การเกษตรของตำบล

๒.๑ ข้อมูลประกอบการวิเคราะห์

๒.๑.๑ เกษตรกรและองค์กรเกษตรกร

๑) เกษตรกร

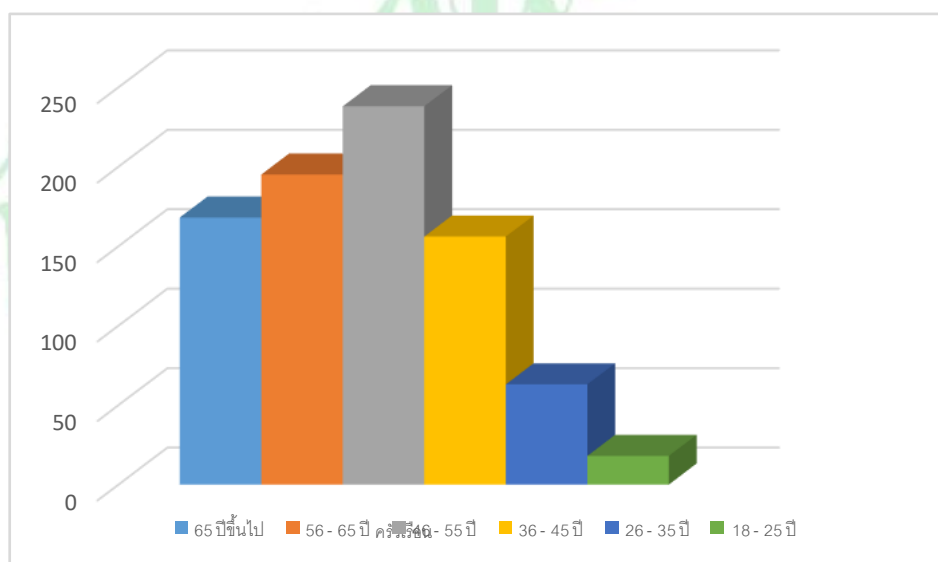
(๑) ครั้วเรือนเกษตรกร

ตำบลบ้านโพธิ์ มีครั้วเรือนเกษตรกร จำนวน ๘๓๘ ครั้วเรือน โดยมีหัวหน้าครั้วเรือนเกษตรกร อายุระหว่าง ๔๖ - ๕๕ ปี คิดเป็นร้อยละ ๒๘ รองลงมาอายุระหว่าง ๕๖ - ๖๕ ปี คิดเป็นร้อยละ ๒๓ และอายุ ๖๕ ปีขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ ๒๐ และอายุระหว่าง ๓๖ - ๔๕ ปี คิดเป็นร้อยละ ๑๙ และอายุระหว่าง ๒๖ - ๓๕ ปี คิดเป็นร้อยละ ๘ และอายุระหว่าง ๑๘ - ๒๕ ปี คิดเป็นร้อยละ ๒ ตามลำดับ

ตารางที่ ๗ แสดงหัวหน้าครั้วเรือนจำแนกตามอายุ ตำบล บ้านโพธิ์ อำเภอเมืองสุพรรณบุรี จังหวัดสุพรรณบุรี

ช่วงอายุ (ปี)	ครั้วเรือน	ร้อยละ
๖๕ ปีขึ้นไป	๑๖๘	๒๐
๕๖ - ๖๕ ปี	๑๙๕	๒๓
๔๖ - ๕๕ ปี	๒๓๘	๒๘
๓๖ - ๔๕ ปี	๑๕๖	๑๙
๒๖ - ๓๕ ปี	๖๓	๘
๑๘ - ๒๕ ปี	๑๘	๒
รวม	๘๓๘	๑๐๐

ที่มา : ทะเบียนเกษตรกร พ.ศ. ๒๕๖๓

ภาพที่ ๗ แสดงหัวหน้าครั้วเรือนเกษตรกรจำแนกตามอายุ ตำบลบ้านโพธิ์
(ที่มา : กรมส่งเสริมการเกษตร พ.ศ. ๒๕๖๓)

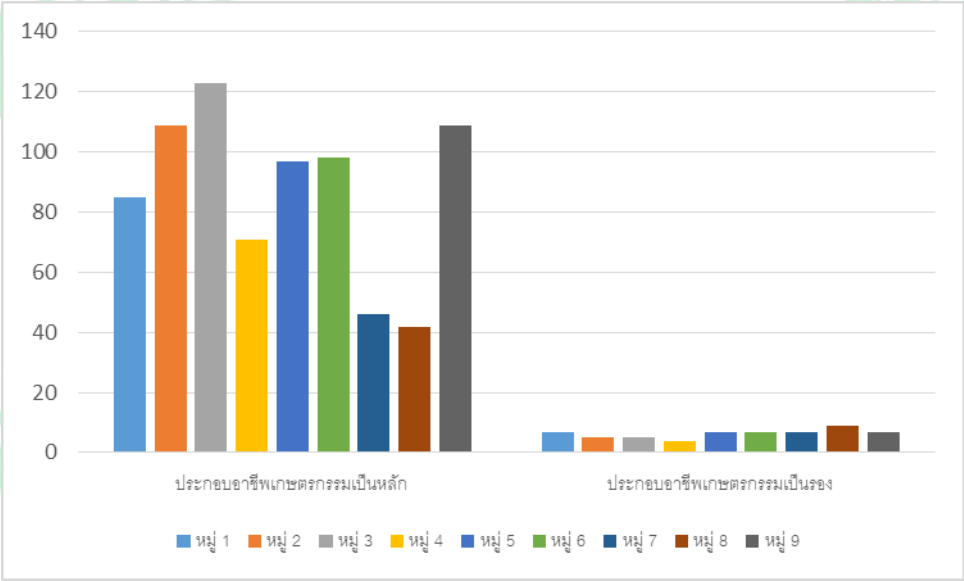
(๒) ลักษณะการประกอบอาชีพ

ตำบล บ้านโพธิ์ อำเภอเมืองสุพรรณบุรี จังหวัดสุพรรณบุรี มีเกษตรกรที่ประกอบอาชีพหลักส่วนใหญ่เป็น การประกอบอาชีพเกษตรกรรม เป็นหลัก จำนวน ๗๘๐ ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ ๙๓.๐๗ และประกอบอาชีพ เกษตรกรรมเป็นรอง จำนวน ๕๘ ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ ๖.๙๓

ตารางที่ ๘ แสดงลักษณะการประกอบอาชีพเกษตรกร ตำบลบ้านโพธิ์ อำเภอเมืองสุพรรณบุรี จังหวัดสุพรรณบุรี

ลักษณะการประกอบอาชีพ	ครัวเรือน									ร้อยละ
	หมู่ ๑	หมู่ ๒	หมู่ ๓	หมู่ ๔	หมู่ ๕	หมู่ ๖	หมู่ ๗	หมู่ ๘	หมู่ ๙	
ประกอบอาชีพเกษตรกรรมเป็นหลัก	๘๕	๑๐๙	๑๒๓	๗๑	๙๗	๙๘	๔๖	๔๒	๑๐๙	๙๓.๐๗
ประกอบอาชีพเกษตรกรรมเป็นรอง	๗	๕	๕	๔	๗	๗	๗	๙	๗	๖.๙๓

ที่มา : (ที่มา : กรมส่งเสริมการเกษตร พ.ศ. ๒๕๖๓)

ภาพที่ ๘ แสดงลักษณะการประกอบอาชีพ ตำบลบ้านโพธิ์ (ที่มา : กรมส่งเสริมการเกษตร พ.ศ. ๒๕๖๓)

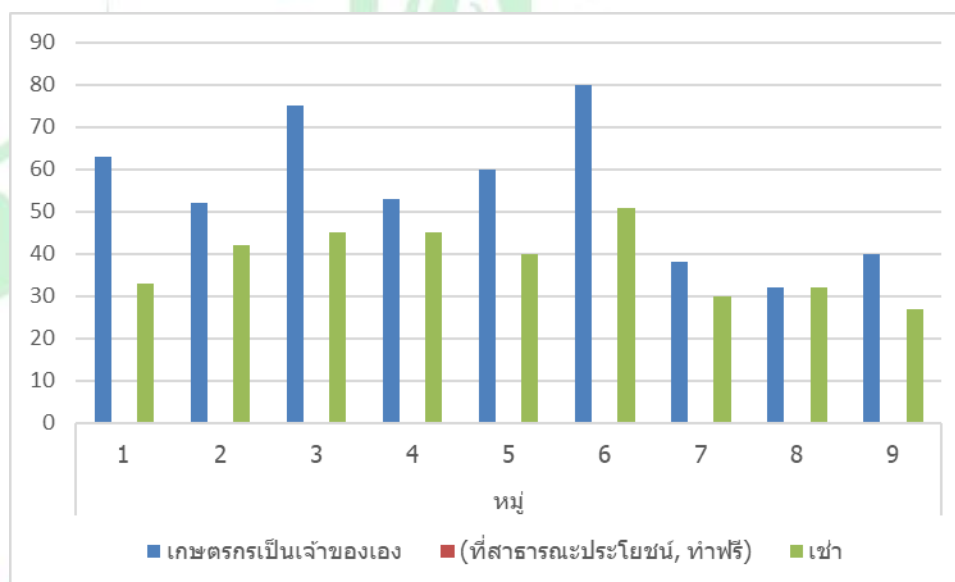
(๓) ลักษณะการถือครองที่ดิน

ลักษณะการถือครองที่ดินของเกษตรกร ตำบลบ้านโพธิ์ ส่วนใหญ่เกษตรกรเป็นเจ้าของ จำนวน ๔๙๓ ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ ๕๘.๘๓ รองลงมาคือเช่า จำนวน ๓๔๕ ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ ๔๑.๑๗ ตามลำดับ (หมายเหตุ: เกษตรกรคนเดียวมีการถือครองหลายรูปแบบ)

ตารางที่ ๙ แสดงลักษณะการถือครองที่ดินของเกษตรกร ตำบลบ้านโพธิ์

ลักษณะการถือครอง	หมู่									รวม	ร้อยละ
	๑	๒	๓	๔	๕	๖	๗	๘	๙		
เกษตรกรเป็นเจ้าของ	๖๓	๕๒	๗๕	๕๓	๖๐	๘๐	๓๘	๓๒	๔๐	๔๙๓	๕๘.๘๓
อื่นๆ (ที่สาธารณะประโยชน์, ทำฟรี)											
เช่า	๓๓	๔๒	๔๕	๔๕	๔๐	๕๑	๓๐	๓๒	๒๗	๓๔๕	๔๑.๑๗

(ที่มา : กรมส่งเสริมการเกษตร พ.ศ. ๒๕๖๓)

ภาพที่ ๙ แสดงลักษณะการถือครองที่ดิน รายหมู่บ้าน ตำบลบ้านโพธิ์

อำเภอเมืองสุพรรณบุรี จังหวัดสุพรรณบุรี

(ที่มา : กรมส่งเสริมการเกษตร พ.ศ. ๒๕๖๓)

(๔) ประเภทเอกสารสิทธิ์ (เฉพาะเกษตรกรเป็นเจ้าของ)

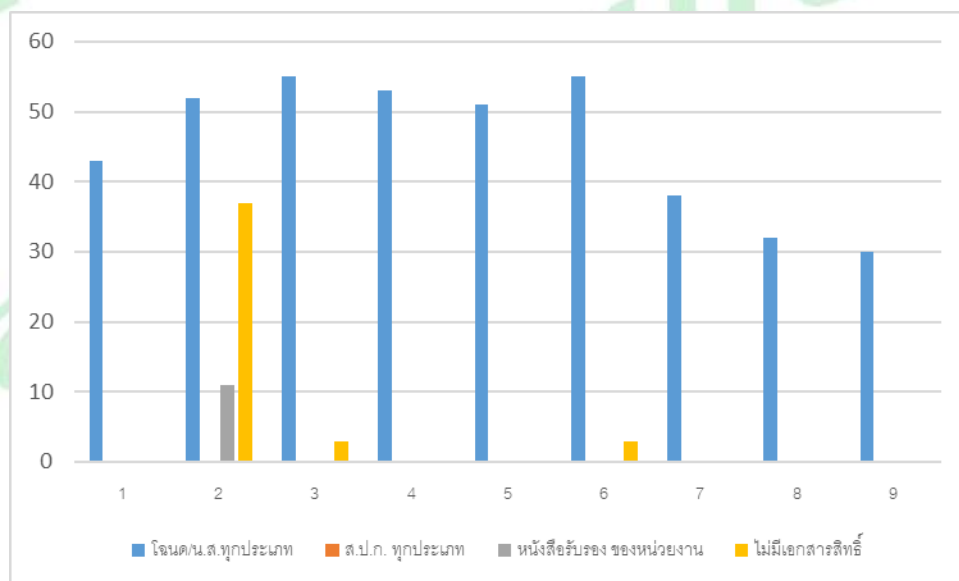
ตำบลบ้านโพธิ์ มีการถือครองที่ดินเอกสารสิทธิ์ประเภทโฉนด จำนวน ๔๐๙ ครัวเรือน

คิดเป็นร้อยละ ๘๘.๓๓ รองลงมาคือแบบไม่มีเอกสารสิทธิ์ จำนวน ๔๓ ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ ๙.๒๘ และหนังสือรับรองของหน่วยงานจำนวน ๑๑ ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ ๒.๓๙ ตามลำดับ

ตารางที่ ๑๐ แสดงลักษณะประเภทเอกสารสิทธิ์ ตำบลบ้านโพธิ์

หมู่	ประเภทเอกสารสิทธิ์ (ครัวเรือน)				รวม
	โฉนด/น.ส.ทุกประเภท	ส.ป.ก. ทุกประเภท	หนังสือรับรองของหน่วยงาน	ไม่มีเอกสารสิทธิ์	
๑	๔๓				๔๓
๒	๕๒		๑๑	๓๗	๑๐๐
๓	๕๕			๓	๕๘
๔	๕๓				๕๓
๕	๕๑				๕๑
๖	๕๕			๓	๕๘
๗	๓๘				๓๘
๘	๓๒				๓๒
๙	๓๐				๓๐
รวม	๔๐๙	๐	๑๑	๔๓	๔๖๓

(ที่มา : กรมส่งเสริมการเกษตร พ.ศ. ๒๕๖๓)

ภาพที่ ๑๐ แสดงลักษณะประเภทเอกสารสิทธิ์ ตำบลบ้านโพธิ์

(ที่มา : กรมส่งเสริมการเกษตร พ.ศ. ๒๕๖๓)

๒) องค์กรและสถาบันเกษตรกร

(๑) กลุ่มเกษตรกร/สถาบัน

ตำบลบ้านโพธิ์ มีกลุ่มส่งเสริมอาชีพ ๒ กลุ่ม มีสมาชิก ๔๕ ราย กลุ่มแม่บ้านเกษตรกร ๑ กลุ่ม สมาชิก ๑๕ ราย วิสาหกิจชุมชน ๖ แห่ง สมาชิก ๑๑๒ ราย

ตารางที่ ๑๑ แสดงจำนวนและสมาชิกสถาบันเกษตรกร ตำบลบ้านโพธิ์

หมู่	กลุ่มส่งเสริมอาชีพ		กลุ่มแม่บ้าน		กลุ่มยุวเกษตรกร		วิสาหกิจชุมชน		สหกรณ์		กลุ่มเกษตรกร	
	กลุ่ม	สมาชิก (ราย)	กลุ่ม	สมาชิก (ราย)	กลุ่ม	สมาชิก (ราย)	แห่ง	สมาชิก (ราย)	แห่ง	สมาชิก (ราย)	กลุ่ม	สมาชิก (ราย)
๑							๒	๓๗				
๒			๑	๑๕			๑	๑๕				
๓												
๔												
๕												
๖	๑	๑๕					๒	๓๐				
๗												
๘												
๙	๑	๓๐					๑	๓๐				
รวม	๒	๔๕	๑	๑๕			๖	๑๑๒				

(ที่มา : กรมส่งเสริมการเกษตร พ.ศ. ๒๕๖๓)

๓) ศูนย์เรียนรู้และเครือข่าย

ตำบลบ้านโพธิ์มีแหล่ง/ศูนย์เรียนรู้และบริการด้านการเกษตร มีศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) เครือข่าย ๑ ศูนย์ ศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน ๑ ศูนย์ ศูนย์ถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบล ๑ ศูนย์ และศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง ๘ ศูนย์

ตารางที่ ๑๒ แสดงจำนวนแหล่ง/ศูนย์เรียนรู้และบริการด้านการเกษตร ตำบลบ้านโพธิ์

อำเภอเมืองสุพรรณบุรี จังหวัดสุพรรณบุรี

หมู่	ศพก.	ศพก. เครือข่าย	ศจช.	ศดปช.	ศบกด.	ศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจ			ศูนย์ถ่ายทอดเทคโนโลยี ด้านการพัฒนาที่ดิน
						กษ.	ปศุสัตว์	ปศุสัตว์	
๑	๐	๑	๑	๐	๑	๒	๐	๐	๐
๒	๐	๐	๐	๐	๐	๑	๐	๐	๐
๓	๐	๐	๐	๐	๐	๑	๐	๐	๐
๔	๐	๐	๐	๐	๐	๑	๐	๐	๐
๕	๐	๐	๐	๐	๐	๑	๐	๐	๐
๖	๐	๐	๐	๐	๐	๑	๐	๐	๐
๗	๐	๐	๐	๐	๐	๑	๐	๐	๐
รวม	๐	๑	๑	๐	๑	๘	๐	๐	๐

(ที่มา : กรมส่งเสริมการเกษตร พ.ศ. ๒๕๖๓)

(๑) อาสาสมัครเกษตร

ตำบลบ้านโพธิ์ มีอาสาสมัครเกษตร จำนวน ๑๑ คน โดยมีเกษตรหมู่บ้านจำนวนมากที่สุด จำนวน ๙ ราย รองลงมาคือหมอดินอาสา ๒ ราย

ตารางที่ ๑๓ แสดงข้อมูลอาสาสมัครเกษตร ตำบลบ้านโพธิ์

ตำบล	หน่วยงาน /อาสาสมัครเกษตร (ราย)								
	อาสาสมัคร ฝนหลวง	ครูบัญชี อาสา	ประมง อาสา	อาสา ปศุสัตว์	หมอดิน อาสา	เกษตร หมู่บ้าน	สหกรณ์	เศรษฐกิจ การเกษตร	อาสาสมัคร ปฏิรูปที่ดิน
บ้านโพธิ์	๐	๐	๐	๐	๒	๙	๐	๐	๐
รวม	๐	๐	๐	๐	๒	๙	๐	๐	๐

(ที่มา : กรมส่งเสริมการเกษตร พ.ศ. ๒๕๖๓)

(๓) ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร

ชื่อ : ศูนย์เรียนรู้กลุ่มแปลงใหญ่ร่วมใจพัฒนา ตำบลบ้านโพธิ์

ชื่อเกษตรกรต้นแบบ : นายพรชัย หวานฉ่ำ

บ้านเลขที่ ๑๖๓ ม. ๑ ต. บ้านโพธิ์ อ. เมืองสุพรรณบุรี จ. สุพรรณบุรี

สถานการณ์ของพื้นที่ : ประชาชนในพื้นที่ประกอบอาชีพเกษตรกรรมเป็นหลัก โดยทำนาเป็นส่วนใหญ่ มีส่วนน้อยทำสวน
ปลูกผักและเลี้ยงสัตว์ ซึ่งการทำนาแต่เดิมนั้นก็เกิดปัญหาต่างๆ ได้แก่

- แนวทางการพัฒนา :
๑. การบริหารจัดการกลุ่ม
 ๒. พัฒนาสมาชิก อบรมให้ความรู้ด้านต่างๆ
 ๓. ด้านการตลาด เพิ่มช่องทางการจำหน่าย
 ๔. บริหารด้านสินเชื่อ

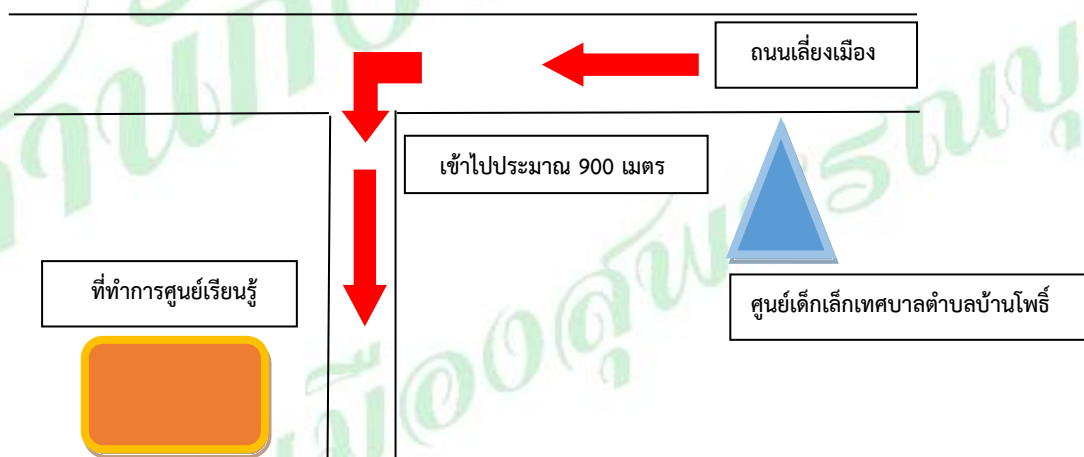
จุดเด่นของศูนย์เรียนรู้ : ผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวพันธุ์ดีจำหน่ายในชุมชนและชุมชนใกล้เคียง

- หลักสูตรเรียนรู้ : :
๑. การผลิตข้าวคุณภาพ
 ๒. เกษตรปลอดการเผา
 ๓. การใช้ปุ๋ยเคมีตามค่าวิเคราะห์ดิน
 ๔. การจัดการศัตรูพืชโดยชีววิธี

ศูนย์เครือข่าย จำนวน ๑ ศูนย์

ตารางที่ ๑๔ ศูนย์เครือข่ายของศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร ตำบลบ้านโพธิ์

แบบสรุปข้อมูล						
ศูนย์เครือข่ายของศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร ตำบลบ้านโพธิ์ อำเภอเมืองสุพรรณบุรี จังหวัดสุพรรณบุรี						
ที่	ชื่อศูนย์เครือข่าย	ประเภท/กิจกรรมหลัก	ที่ตั้งศูนย์		ชื่อ - นามสกุล ประธานศูนย์	เบอร์โทรศัพท์ ประธานศูนย์เครือข่าย
			หมู่	ตำบล		
๑	ศูนย์เรียนรู้กลุ่มแปลงใหญ่ ร่วมใจพัฒนา ตำบลบ้านโพธิ์	ศูนย์เรียนรู้ด้านข้าว / ศูนย์ข้าวชุมชน	๑	บ้านโพธิ์	นายเฉลิม นิ่มนวล	๐๘๗๑๕๖๒๘๒๗

ภาพที่ ๑๑ ศูนย์เครือข่ายของศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร ตำบลบ้านโพธิ์
อำเภอเมืองสุพรรณบุรี จังหวัดสุพรรณบุรี

(๔) กลุ่มเกษตรกรแปลงใหญ่ กลุ่มเกษตรกรรวมใจพัฒนา ตำบลบ้านโพธิ์

ที่อยู่...ม.๑.ต.บ้านโพธิ์ อ.เมืองสุพรรณบุรี จ.สุพรรณบุรี
กิจกรรม

๑. ขาดความรู้ และที่ปรึกษาในการแก้ไขปัญหาเมื่อประสบปัญหาโรคและแมลงรบกวน การใช้ปุ๋ย และสารเคมีเกินความจำเป็น
๒. ขาดการจัดการในการเก็บเกี่ยวข้าวเพื่อให้ได้คุณภาพเหมาะสมสำหรับการเป็นข้าวปลูกในฤดูต่อไป
๓. ไม่สามารถต่อรองราคากับพ่อค้าคนกลางได้
 - เป้าหมายการดำเนินงานลดต้นทุนการผลิต จาก ๓,๔๐๐. บาท/ต่อไร่ เป็น ๓,๒๓๐ บาท(๕ %)
 - เป้าหมายผลผลิต เพิ่มผลผลิต จาก ๙๐๐./ไร่ เป็น ๙๖๐/ไร่ (๖.๒๕ %)
 - เป้าหมายรายได้.....๘,๕๐๐.- ๙,๐๐๐ บาท/ไร่.....
 - ประมาณการรายจ่าย.....๓,๒๓๐ - ๓,๗๐๐ บาท/ไร่.....

กิจกรรมที่ต้องการพัฒนา

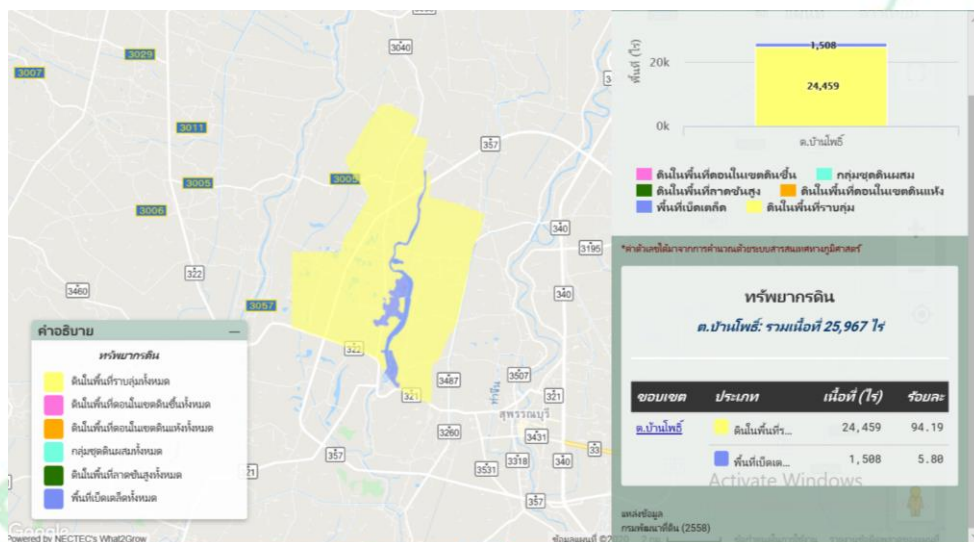
๑. ลดการใช้ปุ๋ยเคมี
๒. ลดการใช้สารเคมี
๓. การบริหารจัดการกลุ่ม

ตารางที่ ๑๕ แสดงปฏิทินการทำงานกลุ่มเกษตรกรแปลงใหญ่ กลุ่มเกษตรกรรวมใจพัฒนา ตำบลบ้านโพธิ์

กิจกรรม	เดือน												ประมาณการรายจ่าย	ประมาณการรายได้
	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.		
๑. ประชุมกลุ่มเพื่อแต่งตั้งคณะกรรมการกฎระเบียบข้อกำหนดของกลุ่ม และวางแผนการผลิตของกลุ่ม			↔										-	-
๒. อบรมให้ความรู้ในเรื่องการผลิตข้าวแบบลดต้นทุน การจัดการศัตรูพืช โรค แมลงที่สำคัญ และเรื่องการทำบัญชีครัวเรือน				↔									-	-
๒. ขอรับรองมาตรฐานการผลิตให้สมาชิกกลุ่ม				↔									-	-
๓. ติดตามประเมินผลกลุ่ม									↔				-	-

๒.๑.๒ ศักยภาพพื้นที่/ทรัพยากรการเกษตร

๑) ทรัพยากรดิน

ภาพที่ ๑๒ แสดงพื้นที่ทรัพยากรดินตำบลบ้านโพธิ์

ประเภท	เนื้อที่ (ไร่)	ร้อยละ
ดินในพื้นที่ลาดชันสูง	-	-
ดินในพื้นที่ดอนในเขตดินแห้ง	-	-
พื้นที่เบ็ดเตล็ด	๑,๕๐๘	๕.๘๐
กลุ่มชุดดินผสม	-	-
ดินในพื้นที่ราบลุ่ม	๒๔,๔๕๙	๙๔.๑๙

(ที่
มา : กรม
พัฒนา
ที่ดิน)
ตารางที่
๑๖ แสดง
ทรัพยากร
ดิน ตำบล

บ้านโพธิ์

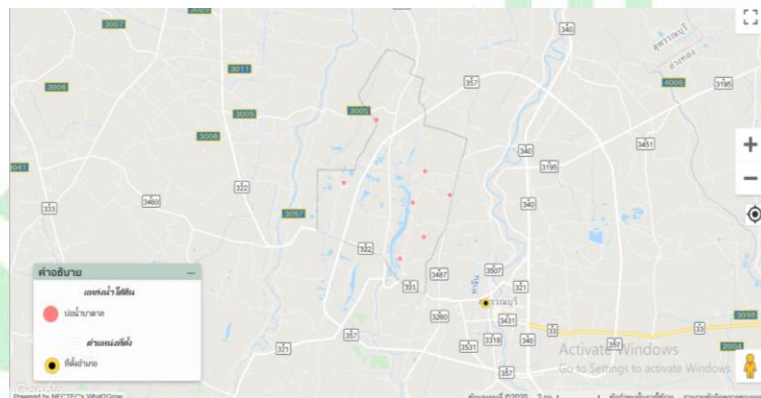
ภาพที่ ๑๓ แสดงพื้นที่ทรัพยากรดิน (ชุดดิน) ตำบลบ้านโพธิ์ อำเภอเมืองสุพรรณบุรี จังหวัดสุพรรณบุรี
(ที่มา : กรมพัฒนาที่ดิน)

๒) ทรัพยากรน้ำ

ตำบลบ้านโพธิ์ เป็นพื้นที่อาศัยน้ำจากชลประทานในการทำการเกษตรเป็นหลัก ประมาณ ๙๕ % ของพื้นที่ทั้งหมดนอกจากนี้ยังแหล่งน้ำอื่นๆ ที่ใช้ในการเกษตรดังนี้

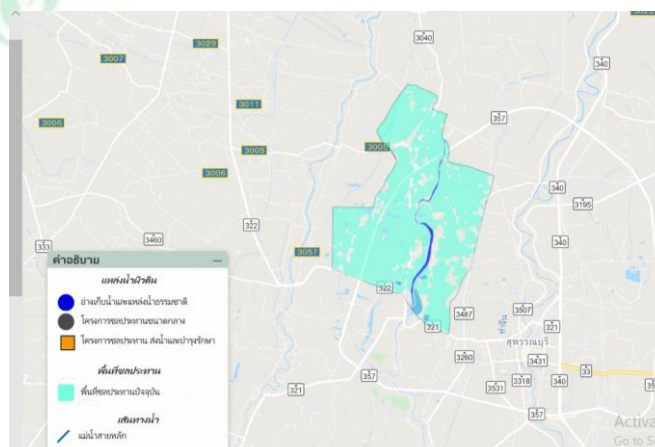
- แหล่งน้ำใต้ดิน บ่อบาดาล ตำบลบ้านโพธิ์ อำเภอเมืองสุพรรณบุรี จังหวัดสุพรรณบุรี รวมทั้งสิ้น ๙ บ่อ แยกรายละเอียดดังนี้

หมู่ที่ ๑	จำนวน ๒ บ่อ	หมู่ที่ ๒	จำนวน ๒ บ่อ
หมู่ที่ ๓	จำนวนบ่อ ๒ บ่อ	หมู่ที่ ๔	จำนวน ๑ บ่อ
หมู่ที่ ๕	จำนวนบ่อ ๒ บ่อ	หมู่ที่ ๖	จำนวนบ่อ ๒ บ่อ
หมู่ที่ ๗	จำนวน ๒ บ่อ	หมู่ที่ ๙	จำนวนบ่อ ๑ บ่อ

ภาพที่ ๑๔ แสดงแหล่งน้ำใต้ดินตำบลบ้านโพธิ์ อำเภอเมืองสุพรรณบุรี จังหวัดสุพรรณบุรี
(ที่มา : กรมพัฒนาที่ดิน)

- แหล่งน้ำผิวดิน ได้แก่ น้ำในแม่น้ำลำคลอง ในพื้นที่ชุ่มน้ำที่เป็นน้ำจืด ปกติ น้ำผิวดินจะได้รับการเติมจากฝน ตำบลบ้านโพธิ์มีแหล่งน้ำผิวดินที่ใช้ทำการเกษตรคือระบบชลประทาน และแหล่งน้ำธรรมชาติเท่านั้น

ภาพที่ ๑๕ แสดงแหล่งน้ำผิวดินตำบลบ้านโพธิ์ อำเภอเมืองสุพรรณบุรี จังหวัดสุพรรณบุรี
(ที่มา : กรมพัฒนาที่ดิน พ.ศ. ๒๕๖๒)

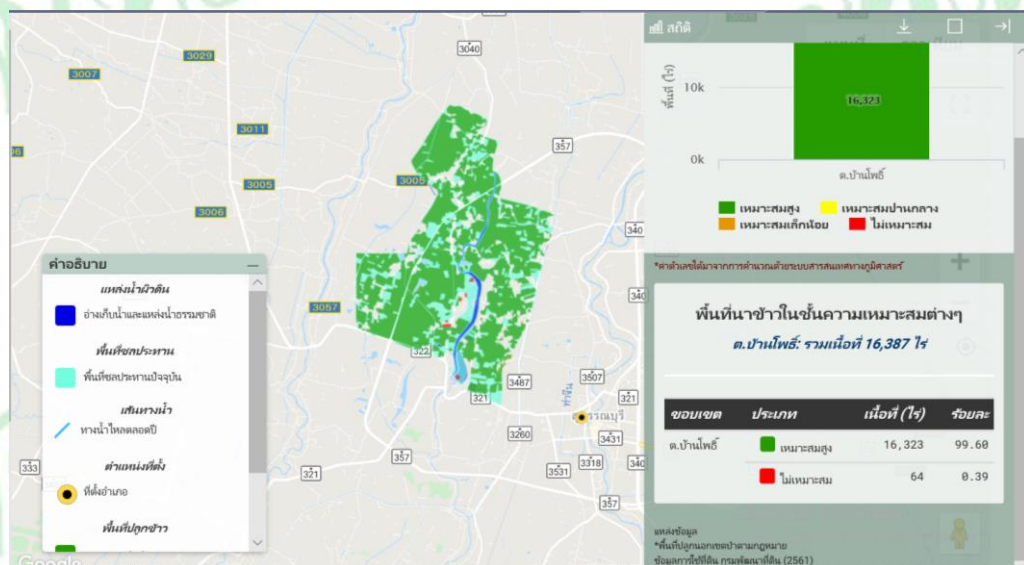
๒.๑.๓ สีนค่าเกษตรที่สำคัญ

ชนิดสินค้าข้าว

๑) พื้นที่เหมาะสม/ไม่เหมาะสม

(๑) เขตความเหมาะสม

ตำบลบ้านโพธิ์ มีพื้นที่ที่เหมาะสมสำหรับปลูกข้าวทั้งหมด จำนวน ๑๖,๓๘๗ ไร่ แบ่งเป็นพื้นที่ที่มีความเหมาะสมมาก (S๑) จำนวน ๑๖,๓๒๖ ไร่ คิดเป็นร้อยละ ๙๙.๖๐ และพื้นที่ที่ไม่เหมาะสม (N) จำนวน ๖๑ ไร่ คิดเป็นร้อยละ ๐.๓๙

ภาพที่ ๑๖ แสดงเขตความเหมาะสม (พื้นที่ศักยภาพ) สำหรับปลูกข้าว ตำบลบ้านโพธิ์
(ที่มา : กรมพัฒนาที่ดิน พ.ศ. ๒๕๖๒)

๒) ปริมาณการผลิต

ตำบลบ้านโพธิ์มีพื้นที่ปลูกข้าวจำนวน ๑๖,๐๙๗ ไร่ โดยปลูกมากที่สุดคือ หมู่ ๒ จำนวน ๒,๐๖๐ ไร่ รองลงมาคือหมู่ ๑ จำนวน ๑,๗๐๐ ไร่ และหมู่ ๕ จำนวน ๑,๖๐๐ ไร่ และหมู่ ๔ จำนวน ๑,๔๐๐ ไร่ และหมู่ ๓ จำนวน ๑,๓๐๐ ไร่ และหมู่ ๙ จำนวน ๑,๐๔๗ ไร่ และหมู่ ๗ จำนวน ๘๗๐ ไร่ และหมู่ ๘ จำนวน ๘๒๐ ไร่ ตามลำดับ

ตารางที่ ๑๗ แสดงปริมาณการปลูกข้าว ตำบลบ้านโพธิ์

หมู่ที่	ครัวเรือน เกษตรกร	พื้นที่ปลูก (ไร่)	พื้นที่เก็บเกี่ยว (ไร่)	ผลผลิต (ตัน)	ผลผลิตต่อไร่ (ตัน)
๑	๖๗	๑,๗๐๐	๑,๗๐๐	๑๑๓.๙	๐.๘๕
๒	๙๑	๒,๐๖๐	๒,๐๖๐	๑๘๗.๔๖	๐.๘๕
๓	๑๐๖	๑,๓๐๐	๑,๓๐๐	๑๓๗.๘	๐.๘๕
๔	๕๔	๑,๔๐๐	๑,๔๐๐	๗๕.๖	๐.๘๕
๕	๘๐	๑,๖๐๐	๑,๖๐๐	๑๒๘	๐.๘๕
๖	๘๑	๑,๓๐๐	๑,๓๐๐	๑๐๕.๓	๐.๘๕
๗	๒๙	๘๗๐	๘๗๐	๒๕.๒๓	๐.๘๕
๘	๒๕	๘๒๐	๘๒๐	๒๐.๕	๐.๘๕
๙	๙๒	๑,๐๔๗	๑,๐๔๗	๙๖.๓๒๔	๐.๘๕
รวม	๖๒๕	๑๒,๐๙๗	๑๒,๐๙๗	๘๙๐.๑๑๔	๐.๘๕

ที่มา : กรมส่งเสริมการเกษตร, พ.ศ. ๒๕๖๒

๓) สถานการณ์ใช้เทคโนโลยีการผลิต

(๑) การใช้พันธุ์ดี ตำบลบ้านโพธิ์ นิยมปลูกข้าวพันธุ์ กข ๔๑ คิดเป็นร้อยละ ๗๐ ของพื้นที่เพาะปลูก รองมาได้แก่พันธุ์ กข ๔๗ คิดเป็นร้อยละ ๒๐ ของพื้นที่เพาะปลูก และพันธุ์อื่นๆ ได้แก่ กข ๓๑, กข ๕๑, กข ๕๗, กข ๗๗ และปทุมธานี ๑ คิดเป็นร้อยละ ๑๐ ซึ่งแหล่งจำหน่ายเมล็ดพันธุ์ได้มาจากศูนย์ข้าวชุมชนในตำบล และร้านค้า หรือแหล่งจำหน่ายที่ได้การรับรองและน่าเชื่อถือที่ใกล้เคียง

(๒) การเตรียมดิน แบ่งเป็นพื้นที่นาแบบหว่านน้ำตม และนาแบบใช้รถดำนาแบบเดินตาม ซึ่งการเตรียมดินจะแตกต่างกันที่จักรร่อนน้ำในนาหว่านน้ำตม ส่วนนาแบบดำนั้นจะไม่จักรร่อนน้ำจะปรับสภาพดินให้เรียบไปทั้งผืน

(๓) การปลูก นิยมปลูก ๒ รอบต่อปี คือ นาปี เริ่มปลูกในเดือน พฤษภาคม – กันยายน และนาปรัง เริ่มปลูกในเดือนพฤศจิกายน – มีนาคม ซึ่งจะปลูกข้าวจำนวนมากในเดือนพฤษภาคม และพฤศจิกายน

(๔) ระบบการให้น้ำ ตำบลบ้านโพธิ์ พื้นที่อยู่ในเขตชลประทาน ส่วนใหญ่จะใช้น้ำจากคลองชลประทาน คลองหรือบึงธรรมชาติ แหล่งน้ำของตนเอง และบ่อบาดาล เป็นต้น

(๕) การดูแลรักษา ข้าวเป็นพืชที่ต้องมีการดูแลรักษาทุกช่วงอายุตั้งแต่ปลูกจนถึงเก็บเกี่ยว หากดูแลรักษาไม่ดีผลผลิตที่ได้อาจไม่คุ้มทุน ดังนั้นจึงต้องมีระบบการจัดการดูแลที่ดี

(๖) การใส่ปุ๋ย โดยปกตินิยมใส่ปุ๋ย ๒ – ๓ ครั้ง ต่อรอบการผลิต และใส่ตามค่าวิเคราะห์ดิน

(๗) การเก็บเกี่ยว จะเก็บเกี่ยวในระยะพลับพราง

(๘) การปฏิบัติหลังการเก็บเกี่ยว หากเก็บเมล็ดพันธุ์ไว้ในฤดูถัดไปต้องลดความชื้นของข้าวโดยการนำไปตากแดด และมีที่สถานเก็บรักษาเมล็ดพันธุ์ ที่อากาศถ่ายเท สะอาด ไม่มีความชื้นและสามารถป้องกันศัตรูของข้าวได้

(๙) การป้องกันกำจัดโรคและแมลงศัตรู โดยปกติหากมีการจัดการดูแลที่ดี โรคและแมลงสามารถควบคุมได้ง่ายและทันทั่วทั้ง ซึ่งไม่จำเป็นต้องใช้สารเคมีใดๆ

๔) ปฏิทินการเพาะปลูก เกษตรกรในตำบลบ้านโพธิ์มีการปลูกข้าว ดังนี้

พืช	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.	หมู่
ข้าว		←-----→ ▽			←-----→ △			←-----→ ▽		←-----→ △			๑-๖

สัญลักษณ์ ←-----→ ช่วงฤดูปลูก △ ปลูกสูงสุด
 ←-----→ ช่วงฤดูเก็บเกี่ยว ▽ เก็บเกี่ยวสูงสุด

ภาพที่ ๑๗ แสดงปฏิทินการเพาะปลูกข้าวในตำบลบ้านโพธิ์

๕) ต้นทุนการผลิต

ตำบลบ้านโพธิ์มีต้นทุนการผลิตข้าว โดยพื้นที่ในเขตชลประทานมีต้นทุนการผลิตข้าว แบบใช้รถดำนา เป็นเงิน ๖,๒๔๒ บาท และแบบน้ำตามมีต้นทุนการผลิตข้าว เป็นเงิน ๖,๒๑๐ บาท/ไร่

ตารางที่ ๑๘ แสดงต้นทุนการผลิตข้าว ปี ๒๕๖๒ ตำบลบ้านโพธิ์

รายการ (ตัวอย่าง)	แบบใช้รถดำนา		แบบหว่านน้ำตาม	
	นาปี	นาปรัง	นาปี	นาปรัง
ค่าเตรียมดิน (พร้อมหว่าน)	๕๐๐	๕๐๐	๕๐๐	๕๐๐
ค่าเมล็ดพันธุ์ข้าว	๑๐๐๐	๑๐๐๐	๔๕๐	๔๕๐
ค่าสารเคมี	๑๑๑๗	๑๑๑๗	๑๗๑๕	๑๗๑๕
ค่าปุ๋ยเคมี	๘๗๕	๘๗๕	๘๗๕	๘๗๕
ค่าจ้างแรงงาน	๓๐๐	๓๐๐	๓๐๐	๓๐๐
ค่าน้ำมันเชื้อเพลิง	๘๐๐	๘๐๐	๘๐๐	๘๐๐
ค่าเก็บเกี่ยว	๕๐๐	๕๐๐	๔๕๐	๔๕๐
ค่าขนส่ง	๑๕๐	๑๕๐	๑๒๐	๑๒๐
ค่าเช่าที่ดิน	๑๐๐๐	๑๐๐๐	๑๐๐๐	๑๐๐๐
รวม	๖๒๔๒	๖๒๔๒	๖๒๑๐	๖๒๑๐

(ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอเมืองสุพรรณบุรี, พ.ศ. ๒๕๖๒)

๖) สถานการณ์การตลาด/วิธีการตลาด

ตำบลบ้านโพธิ์ส่วนใหญ่เกษตรกรนิยมขายสดให้กับโรงสี หรือจุดรับซื้อผลผลิต ประมาณร้อยละ ๙๐ รองลงมาคือเก็บไว้ใช้ทำพันธุ์เพื่อผลิตในฤดูกาลต่อไป ประมาณร้อยละ ๘ เก็บไว้บริโภคภายในครัวเรือน และแปรรูปจำหน่าย อย่างละประมาณร้อยละ ๑

๗) เกษตรกรต้นแบบในพื้นที่

ตำบลบ้านโพธิ์ มีเกษตรกรที่เป็นต้นแบบในพื้นที่ โดยมีเกษตรกรที่เป็น Smart Farmer ต้นแบบด้านข้าว จำนวน ๒

ตารางที่ ๑๙ แสดง Smart Farmer ต้นแบบในด้านการผลิตข้าว ตำบลบ้านโพธิ์

ที่	ชื่อ - สกุล	หมู่	ตำบล	อำเภอ	ปีที่เริ่ม	สาขา
๑	นายพรชัย หวานน้ำ	๑	บ้านโพธิ์	เมือง	๒๕๖๑	ข้าว
๒	นายเฉลิม นิ่มนวล	๖	บ้านโพธิ์	เมือง	๒๕๖๑	ข้าว

(ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอเมืองสุพรรณบุรี, พ.ศ.๒๕๖๓)

ชนิดสินค้าไม้ผล

๑) พื้นที่เหมาะสม/ไม่เหมาะสม

(๑) เขตความเหมาะสม

ตำบลบ้านโพธิ์ชุดดินไม่เหมาะสมสำหรับปลูกไม้ผล แต่ก็สามารถปลูกได้หากมีการจัดการดินและบำรุงรักษาดินที่ดี เนื่องจากในตำบลบ้านโพธิ์ส่วนใหญ่ดินมีปัญหาในเรื่องดินเปรี้ยวจัด ซึ่งเหมาะสมกับการปลูกข้าวมากที่สุด

ภาพที่ ๑๘ แสดงระดับชั้นความเหมาะสมสำหรับปลูกไม้ผล ตำบลบ้านโพธิ์
อำเภอเมืองสุพรรณบุรี จังหวัดสุพรรณบุรี

(๒) พื้นที่ปลูกไม้ผล

ปริมาณการผลิต

ตำบลบ้านโพธิ์มีพื้นที่การปลูกไม้ผล จำนวน ๗๔๔.๕ ไร่ ๑๐๔ ครัวเรือน โดยมีพื้นที่ปลูกมากหมู่ ๒ จำนวน ๑๖๙.๒๕ ไร่ จำนวน ๒๒ ครัวเรือน รองลงมาคือหมู่ ๓ จำนวน ๑๓๒ ไร่ ๒๖ ครัวเรือน และหมู่ ๕ จำนวน ๑๕๒ ไร่ ๑๕ ครัวเรือน ตามลำดับ

ตารางที่ ๒๐ แสดงปริมาณการปลูกไม้ผล ตำบลบ้านโพธิ์

หมู่	ครัวเรือน เกษตรกร	พื้นที่ปลูก (ไร่)	พื้นที่เก็บเกี่ยว (ไร่)	ผลผลิต (ตัน)	ผลผลิตต่อไร่ (ตัน)
๑	๘	๕๑	๕๑	๔๐.๘	๐.๘
๒	๒๒	๑๖๙.๒๕	๑๖๙.๒๕	๑๓๕.๔	๐.๘
๓	๒๖	๑๓๒	๑๓๒	๑๐๕.๖	๐.๘
๔	๔	๘๓.๒๕	๘๓.๒๕	๖๖.๖	๐.๘
๕	๑๕	๑๕๒	๑๕๒	๑๒๑.๖	๐.๘
๖	๑๙	๘๔	๘๔	๖๗.๒	๐.๘
๗	๔	๑๗	๑๗	๑๓.๖	๐.๘
๘	๑	๖	๖	๔.๘	๐.๘
๙	๕	๕๐	๕๐	๔๐	๐.๘
รวม	๑๐๔	๗๔๔.๕๐	๗๔๔.๕๐	๕๙๕.๖	๐.๘

ที่มา : กรมส่งเสริมการเกษตร, พ.ศ. ๒๕๖๒

๓) สถานการณ์ใช้เทคโนโลยีการผลิต

ตำบลบ้านโพธิ์ส่วนใหญ่ปลูกมะม่วง ส้มโอ ส้มเขียวหวาน ถั่วลิสง กล้วยน้ำว้า แบบยกร่องสวน จะนิยมปลูกตามพื้นราบทั่วไปไม่มีการยกทรง การให้น้ำมีทั้งแบบระบบน้ำหยด น้ำจากแหล่งธรรมชาติ และจากน้ำคลองชลประทาน นอกจากนี้ยังมีการปรับแต่งกิ่งการใช้สารชีวภัณฑ์เพื่อลดโรค ลดแมลง การใช้สารบังคับการออกดอกนอกฤดู และการห่อผลร่วมด้วย

๔) ปฏิทินการเพาะปลูก

เกษตรกรในตำบลบ้านโพธิ์ มีการปลูกไม้ผล ฤดูการปลูกไม้ผลปลูกได้ทั้งฤดูกาลเนื่องจากเป็นไม้อายุยาว การเก็บเกี่ยวไม้ผลจะเก็บเกี่ยวได้เมื่ออายุ ๓ ปีขึ้นไป ตามฤดูกาลจะเก็บเกี่ยวในเดือนมีนาคมถึงเมษายน ถ้านอกฤดูจะเก็บเกี่ยวในช่วงเดือนธันวาคมถึงกุมภาพันธ์ โดยมีปฏิทินการเพาะปลูกไม้ผลในตำบลบ้านโพธิ์ ดังนี้

ชื่อสินค้า	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.	หมู่
มะม่วง	▽		▽		△								๑-๙

สัญลักษณ์

ช่วงฤดูปลูก

△ ปลูกสูงสุด

ช่วงฤดูเก็บเกี่ยว

▽ เก็บเกี่ยวสูงสุด

ภาพที่ ๑๙ แสดงปฏิทินการเพาะปลูกไม้ผลในตำบลบ้านโพธิ์

๕) ต้นทุนการผลิต

ตำบลบ้านโพธิ์มีต้นทุนการผลิตไม้ผล เป็นเงิน ๑๔,๖๗๕ บาท/ไร่

ตารางที่ ๒๑ แสดงต้นทุนการผลิตมะม่วงต่อไร่ ปี ๒๕๖๒ ตำบลบ้านโพธิ์

รายการ	บาท/ไร่
ค่าเตรียมแปลงปลูก	๘๐๐๐
ค่าต้นพันธุ์	๓๐๐๐
ค่าสารเคมี	๑๐๐๐
ค่าปุ๋ยเคมี	๘๗๕
ค่าจ้างแรงงาน	๓๐๐
ค่าน้ำมันเชื้อเพลิง	๒๐๐
ค่าเก็บเกี่ยว	๓๐๐
ค่าเช่า	๑๐๐๐

ผลผลิตเฉลี่ย

๐.๘

ตัน/ไร่

ราคาปัจจุบันตันละ

๒๐,๐๐๐

บาท

เป็นเงิน

๑๖,๐๐๐

บาท

ต้นทุน

๑๔,๖๗๕

บาท

กำไร

๑,๓๒๕

บาท

รวม	๑๔๖๗๕
-----	-------

๖) สถานการณ์การตลาด/วิธีการตลาด

(๑) วิธีการตลาด

วิธีการตลาดไม้ผล เกษตรกรจำหน่ายผลผลิตโดยมีขั้นตอนและแนวทางปฏิบัติดังนี้ วิธีการตลาดไม้ผลของตำบลบ้านโพธิ์ ส่วนหนึ่งจะมีพ่อค้ามารับซื้อถึงสวนแล้วนำไปจำหน่ายต่อยังพ่อค้าขายปลีกจึงถึงมือผู้บริโภค และบางส่วนเกษตรกรนำไปจำหน่ายกับผู้บริโภคโดยตรง

(๒) แหล่งรับซื้อผลผลิต/ โรงงานแปรรูป

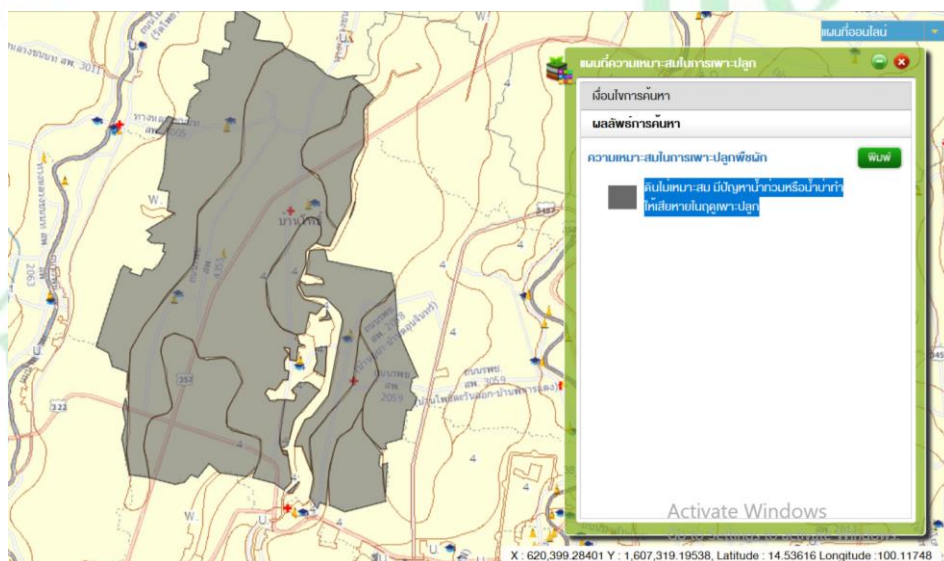
ตำบลบ้านโพธิ์ไม่มีจุดรับซื้อผลผลิตโดยตรง มีพ่อค้ากลางมารับซื้อผลผลิตหน้าสวนและเกษตรกรนำไปจำหน่ายให้กับจุดรับซื้อผลผลิตด้วยตนเอง หรือจำหน่ายหน้าบ้านให้กับคนในชุมชนและนอกชุมชน

ชนิดสินค้าพืชผัก

๑) พื้นที่เหมาะสม/ไม่เหมาะสม

(๑) เขตความเหมาะสม

ตำบลบ้านโพธิ์ มีชุดดินไม่เหมาะสม มีปัญหาน้ำท่วมหรือน้ำป่าทำให้เสียหายในฤดูเพาะปลูก แต่ก็สามารถปลูกได้หากมีการจัดการดูแลรักษาดินที่ดี

ภาพที่ ๒๐ แผนที่แสดงเขตความเหมาะสม (พื้นที่มีศักยภาพ) สำหรับปลูกพืชผัก ตำบลบ้านโพธิ์ อำเภอเมืองสุพรรณบุรี จังหวัดสุพรรณบุรี

(ที่มา: <http://eis.idd.go.th/lddeis/SoilView.aspx> ปี ๒๕๖๓)

(๒) พื้นที่ปลูกพืชผัก

ตำบลบ้านโพธิ์ มีพื้นที่ปลูกพืชผัก ทั้งหมด ๖ ชนิดพืช ได้แก่ พริก, โหระพา, กระเพรา, ถั่วฝักยาว, บวบ, ผักบุ้งจีน และ จำนวน ๑๘.๕ ไร่

๓) ปริมาณการผลิต

ตำบลบ้านโพธิ์ มีพื้นที่ปลูกพืชผัก ทั้งหมด ๗ ชนิดพืช ได้แก่ พริก, โหระพา, กระเพรา, ถั่วฝักยาว, บวบ, ผักบุ้งจีน และผักชีไทย จำนวน ๑๘.๕ ไร่ ปริมาณ ๓๗๘ ตัน ผลผลิต ๑,๒๐๐ กิโลกรัมต่อไร่

ตารางที่ ๒๒ แสดงปริมาณการปลูกพืชผัก ตำบลบ้านโพธิ์

หมู่	พริก		ถั่วฝักยาว		บวบ		ผักบุ้งจีน		กระเพรา		โหระพา		ผักชีไทย	
	ครัวเรือน	พื้นที่	ครัวเรือน	พื้นที่	ครัวเรือน	พื้นที่	ครัวเรือน	พื้นที่	ครัวเรือน	พื้นที่	ครัวเรือน	พื้นที่	ครัวเรือน	พื้นที่
๒													๒	๐.๕
๓	๒	๑					๕	๕	๓	๒	๓	๒		
๔			๒	๒										
๕	๒	๒												
๖					๑	๑							๒	๑
๙	๒	๒												

ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอเมืองสุพรรณบุรี, พ.ศ. ๒๕๖๓

๔) สถานการณ์ใช้เทคโนโลยีการผลิต

เกษตรกร นิยมปลูก พริก, โหระพา, กระเพรา, ถั่วฝักยาว, บวบ, ผักบุ้งจีน และผักชีไทย โดยเกษตรกรจะเริ่มปลูกตั้งแต่เดือนมกราคมถึงเดือนพฤษภาคมของทุกปี จากการสำรวจข้อมูลในระดับตำบลพบว่า มีเกษตรกรส่วนใหญ่จะปลูกผักแบบยกร่องสวน และแบบปกติ

๕) ปฏิทินการเพาะปลูก

เกษตรกรในตำบลบ้านโพธิ์ มีการปลูกพืชผักได้ทั้งปี ส่วนใหญ่ปลูกในเดือนมกราคมถึงพฤษภาคม การเก็บเกี่ยวพืชผักส่วนใหญ่จะเก็บเกี่ยวได้ประมาณ ๑ – ๓ เดือน แล้วแต่ละชนิดพืช โดยมีปฏิทินการเพาะปลูกพืชผักในตำบลท่าระหัด อำเภอเมืองสุพรรณบุรี จังหวัดสุพรรณบุรี ดังนี้

ชื่อสินค้า	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.	หมู่
พืชผัก													๒-๖ และ ๙

สัญลักษณ์

ช่วงฤดูปลูก

ช่วงฤดูเก็บเกี่ยว

△ ปลูกสูงสุด

▽ เก็บเกี่ยวสูงสุด

ภาพที่ ๒๑ แสดงปฏิทินการเพาะปลูกพืชผัก ในตำบลบ้านโพธิ์

๖) ต้นทุนการผลิต

ตำบลบ้านโพธิ์ มีต้นทุนการผลิตพืชผักเป็นเงิน ๕,๙๗๕ บาท ต่อไร่

ตารางที่ ๒๓ แสดงต้นทุนการผลิตพืชผักต่อไร่ ปี ๒๕๖๒ ตำบลบ้านโพธิ์

รายการ	บาท
ค่าเตรียมแปลงปลูก	๖๐๐
ค่าเมล็ดพันธุ์	๘๐๐
ค่าสารเคมี	๕๐๐
ค่าปุ๋ยเคมี	๘๗๕
ค่าจ้างแรงงาน	๓๐๐
ค่าน้ำมันเชื้อเพลิง	๒๐๐
ค่าเก็บเกี่ยว	๓๐๐
ค่าเช่า	๑๐๐๐
ค่าอุปกรณ์อื่นๆ	๑๐๐๐
รวม	๕,๕๗๕

ผลผลิตเฉลี่ย	๐.๕	ตัน/ไร่
ราคาปัจจุบันตันละ	๒๐,๐๐๐	บาท
เป็นเงิน	๑๐,๐๐๐	บาท
ต้นทุน	๕,๕๗๕	บาท
กำไร	๔,๔๒๕	บาท

๖) สถานการณ์การตลาด/วิธีการตลาด

ตำบลบ้านโพธิ์ ส่วนใหญ่เกษตรกรนิยมขายสดให้กับพ่อค้าคนกลาง (หน้าสวน) หรือจูดรับซื้อผลผลิต ร้อยละ ๗๕ รองลงมาคือขายให้กับลูกค้าโดยตรง ร้อยละ ๑๐ และจำหน่ายในตลาดชุมชน ร้อยละ ๑๐ ตามลำดับ ที่เหลือจะเก็บไว้บริโภคในครัวเรือน ร้อยละ ๓ แบ่งเพื่อบ้าน ร้อยละ ๑ และแปรรูปจำหน่าย ร้อยละ ๑

ชนิดสินค้า พืชไร่ (อ้อยโรงงาน)และ(มันเทศ)

๑) พื้นที่เหมาะสม/ไม่เหมาะสม

(๑) เขตความเหมาะสม

ตำบลบ้านโพธิ์ มีพื้นที่ปลูกอ้อยโรงงานทั้งหมด ๒ ครัวเรือน พื้นที่ ๓๐.๕ ไร่ ปลูกมันเทศทั้งหมด ๒ ครัวเรือน พื้นที่ ๒๐ ไร่ ไม่สามารถบอกได้ว่าเป็นพื้นที่ที่ไม่เหมาะสมสำหรับการปลูกมันเทศ แต่มีการจัดการที่ดีจึงสามารถปลูกได้

(๒) พื้นที่ปลูกอ้อยโรงงานและมันเทศ

ตำบลบ้านโพธิ์ มีพื้นที่ปลูกอ้อยโรงงานจำนวน ๓๐.๕ ไร่ ซึ่งปลูกที่หมู่ ๔ และ หมู่ที่ ๙ มีพื้นที่ปลูกมันเทศจำนวน ๒๐ ไร่ ซึ่งปลูกที่หมู่ ๒

(๓) การซ้อนทับพื้นที่เขตความเหมาะสมสำหรับปลูกพืชกับพื้นที่ปลูกจริง (ไม่มี)

(๔) พื้นที่ปลูกมันเทศตามระดับชั้นความเหมาะสม ไม่สามารถบอกได้ว่าเหมาะสมหรือไม่

๒) ปริมาณการผลิต

มีพื้นที่ปลูกอ้อยโรงงานจำนวน ๓๐.๕ ไร่ ซึ่งปลูกที่หมู่ ๔ และ หมู่ที่ ๙
มีพื้นที่ปลูกเทศจำนวน ๒๐ ไร่ ซึ่งปลูกที่หมู่ ๒

๓) สถานการณ์ใช้เทคโนโลยีการผลิต

(๑) การใช้พันธุ์ดี ตำบลบ้านโพธิ์ อ้อยโรงงานนิยมปลูกพันธุ์สุพรรณบุรี มั่นเทศนิยมปลูกพันธุ์โอกูด ที่มีเนื้อสีเหลืองอ่อน นอกจากนี้ยังมีเนื้อ สีม่วงด้วย

(๒) การเตรียมดิน การปลูกอ้อยโรงงาน การไถควรรไถอย่างน้อย ๒ ครั้ง หรือมากกว่า ความลึกอย่างน้อย ๒๐ นิ้ว หรือ มากกว่า เพราะอ้อยมีระบบรากยาว ประมาณ ๒-๓ เมตร และทำร่องปลูก การปลูกมันเทศไถพรวน ดินลึก ประมาณ ๒๕-๓๐ เซนติเมตร แล้วทำการตากดินกับแดดแรงๆ ๗-๑๐ วัน จากนั้นให้ใส่ปุ๋ยคอกหรือปุ๋ยหมักที่ สลายตัวดีแล้ว ประมาณ ๑.๕-๒ ตันต่อไร่ ทำการพรวนดินหรือย่อยดิน และให้ใส่ปูนขาว คลุกเคล้าให้เข้ากัน เพื่อปรับ สภาพความเป็นกรดเป็นด่างของดินด้วย แล้วทำการยกร่อง และปลูก บนสันร่อง

(๓)

๓.๑) การปลูกอ้อยโรงงาน

๑. ปลูกด้วยแรงคน คือหลังจากเตรียมดินยกร่อง ระยะระหว่างร่อง ๑-๑.๕ เมตร แล้ว นำท่อนพันธุ์ มาวางแบบเรียงเดียวหรือคู่ ปัจจุบันเกษตรกรนิยมปลูกโดยวางอ้อยทั้งลำเลื้อยกันลงในร่อง เสร็จแล้วกลบดินให้หนา ประมาณ ๓-๕ เซนติเมตร ถ้าปลูกปลายฤดูฝนควรกลบดินให้หนาเป็น ๒ เท่าของการปลูกต้นฤดูฝน

๒. การปลูกอ้อยโดยใช้เครื่องปลูก จะช่วยประหยัดแรงงานและเวลา เพราะจะใช้แรงงานเพียง ๓ คนเท่านั้น คือคนขับ คนป้อนพันธุ์อ้อย และคนเตรียมอุปกรณ์อย่างอื่นถ้าเป็นเครื่องปลูกแถวเดียว แต่ถ้าเป็นเครื่องปลูก แบบ ๒ แถว ก็ต้องเพิ่มคนขึ้นอีก ๑ คน โดยจะรวมแรงงานตั้งแต่ยกร่อง สับท่อนพันธุ์ ใส่ปุ๋ย และกลบร่อง มารวมในครั้ง เดียว ซึ่งเกษตรกรสามารถปลูกอ้อยได้วันละ ๘-๑๐ ไร่ แต่จะต้องมีการปรับระดับพื้นที่และเตรียมดินเป็นอย่างดีด้วย

๓.๒) การปลูกมันเทศ ระยะปลูกระหว่างต้น ๓๐-๕๐ เซนติเมตร ระหว่างแถว ๑๐๐ เซนติเมตร โดยขุด หลุมบนสันร่องตามระยะปลูก ใช้ท่อนพันธุ์วางท่ามุมกับพื้น ประมาณ ๔๐-๖๐ องศา ลึกลงไปในดินประมาณ ๘-๑๐ เซนติเมตร แล้วกลบดินด้วยดินผสมหรือดินละเอียด จากนั้นรดน้ำให้ชุ่ม

(๔) ระบบการให้น้ำ

อ้อยโรงงานควรให้น้ำตามร่องทันทีหลังปลูก โดยไม่ต้องระบายออก กรณีที่ไม่สามารถปรับพื้นที่ ให้มีความลาดเอียงได้ ควรให้น้ำแบบพ่นฝอย ต้องไม่ให้อ้อยขาดน้ำติดต่อกันนานกว่า ๒๐ วัน เป็นระยะการสะสม น้ำตาลลงให้น้ำก่อนเก็บเกี่ยว ๒ เดือน ถ้าฝนตกหนักต้องระบายน้ำออกทันที

มันเทศในระยะแรกที่ปลูก ต้องให้น้ำจนกว่าต้นจะสามารถตั้งตัวได้ หรือเจริญเติบโตดี แล้ว สามารถงดการให้น้ำได้ เพราะมันเทศเป็นพืชทนแล้งได้ดี และควรงดการให้น้ำก่อนการเก็บเกี่ยว ประมาณ ๓-๔ สัปดาห์ เพื่อสะดวกในการขุดหัวมันเทศ

(๕) การดูแลรักษา เมื่อการเจริญเติบโต (อายุ ๒ เดือนหลังปลูก) มันจะทอดยอดออกไปนอกแปลง ทำให้ข้อติดกับดินเกิดรากหยั่งลงดินและเกิดหัวได้ ทำให้หัวที่เกิดจากส่วนที่เกิดจากส่วนที่ฝังดินอยู่ก่อนแล้ว เจริญเติบโตไม่เต็มที่ ควรมีการถอนหรือตัดออกเสียบ้าง แล้วตลบเถาที่ทอดยอดออกไปนั้นไว้บนหลังแปลง

(๖) การใส่ปุ๋ย

การใส่ปุ๋ยอ้อยโรงงานดินร่วน หรือดินร่วนเหนียว ให้ปุ๋ยสูตร ๑๖-๘-๘ หลังปลูกหรือหลังแต่งต่อ ๑ เดือน อัตรา ๓๕ กิโลกรัมต่อไร่ ครั้งที่สองเมื่ออายุ ๒-๓ เดือน อัตรา ๔๐ กิโลกรัมต่อไร่ อ้อยปลูกและอ้อยต่อที่ปลูกใน เขตชลประทานเมื่ออ้อยอายุ ๒-๓ เดือน ให้เพิ่มปุ๋ยเคมีสูตร ๔๖-๐-๐ อัตรา ๑๕ กิโลกรัม ต่อไร่ หรือสูตร ๒๑-๐-๐

อัตรา ๓๐ กิโลกรัมต่อไร่การให้ปุ๋ยทุกครั้ง ทั้งในอ้อยปลูกและอ้อยต่อควรให้ขณะดินมีความชื้นโดยโรยข้างแถวอ้อยห่างประมาณ ๑๐ เซนติเมตร และต้องฝังกลบปุ๋ย ยกเว้นการให้ปุ๋ยรองก้นร่อง

การใส่ปุ๋ยมันเทศครั้งแรก ให้ใส่รองก้นหลุม โดยใส่ปุ๋ยคอกหรือปุ๋ยหมัก อัตรา ๕๐ กิโลกรัมต่อไร่ ในครั้งที่ ๒ เมื่อต้นมันอายุได้ประมาณ ๑๕ วัน และ ครั้งที่ ๓ เมื่อมันอายุได้ ๓๐ วัน ในอัตรา ๕๐-๑๐๐ กิโลกรัมต่อไร่ ตามความอุดมสมบูรณ์ของดิน แล้วทำพรวนดินกลบโคนต้นทุกครั้ง

(๓) การเก็บเกี่ยว

อ้อยโรงงานอายุการเก็บเกี่ยว ประมาณ ๑ ปี

มันเทศมีอายุการเก็บเกี่ยว ประมาณ ๙๐-๑๕๐ วัน แล้วแต่พันธุ์ที่ปลูก โดยสังเกตจากผิวต้นบริเวณโคนต้นมันเทศ จะแตกแยกออกเป็นรอย หรือทดลองชุดดูสัก ๒-๓ ต้น ใช้มีดตัดหัวมันเทศ ถ้าแก่เต็มที่รอยตัดจะมียางไหลซึมออกมา และแห้งไปอย่างรวดเร็ว การชุดต้องระมัดระวังอย่าให้บอบช้ำ หรือมีรอยแผล จะเสียราคา

๔) ปฏิทินการเพาะปลูก เกษตรกรในตำบลบ้านโพธิ์มีการปลูกอ้อยโรงงาน การปลูกมันเทศ ดังนี้

พืช	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.	หมู่
อ้อยโรงงาน	←→												←→
มันเทศ	←							▽					๒

สัญลักษณ์

←→ ช่วงฤดูปลูก

△ ปลูกสูงสุด

←..... ช่วงฤดูเก็บเกี่ยว

▽ เก็บเกี่ยวสูงสุด

ภาพที่ ๒๒ แสดงปฏิทินการเพาะปลูกมันเทศในตำบลบ้านโพธิ์

อำเภอเมืองสุพรรณบุรี จังหวัดสุพรรณบุรี

๕) ต้นทุนการผลิต

ตำบลบ้านโพธิ์

ต้นทุนปลูกอ้อยใหม่ ปกติอยู่ประมาณ ๖,๐๐๐-๖,๕๐๐ บาท/ไร่ แต่อ้อยต่อของใช้ทุนต่อปีเพียง ๑,๓๐๐ บาท/ไร่เท่านั้น

ต้นทุนการผลิตมันเทศ ถ้าผลิตเองทุกระบวนการไม่มีการจ้างแรงงาน ต้นทุนการผลิตเป็นเงิน ๖,๐๘๐-๑๕,๒๐๐ บาท/ไร่ (ขึ้นอยู่กับราคาท่อนพันธุ์) แต่ถ้าหากมีการจ้างแรงงานและเช่าที่ดินต้นทุนการผลิตเป็นเงิน ๗,๘๐๐-๑๖,๙๒๐ บาท/ไร่ (ขึ้นอยู่กับราคาท่อนพันธุ์)

ตารางที่ ๒๔ แสดงต้นทุนการผลิตมันเทศ ตำบลบ้านโพธิ์

รายการ	บาท
ค่าเตรียมดิน (ยกร่อง)	๑๘๐๐
ค่าท่อนพันธุ์มันเทศ	๘๘๐-๑๐,๐๐๐
ค่าสารเคมี	๑,๒๐๐

ค่าปุ๋ยเคมี/ปุ๋ยคอก	๑,๕๐๐
ค่าจ้างแรงงาน	๓๐๐
ค่าน้ำมันเชื้อเพลิง	๘๐๐
ค่าเก็บเกี่ยว	๓๐๐
ค่าขนส่ง	๑๒๐
ค่าเช่าที่ดิน	๑,๐๐๐
รวม	๗,๘๐๐/๑๖,๙๒๐

ผลผลิตเฉลี่ย	๑.๕-๓.๕	ตัน/ไร่
ราคาปัจจุบันตันละ	๒๐,๐๐๐	บาท
เป็นเงิน	๓๐,๐๐๐-๗๐๐๐๐	บาท
ต้นทุน	๗,๘๐๐-๑๖,๙๒๐	บาท
กำไร	๒๒,๒๐๐-๕๓,๐๘๐	บาท

(ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอเมืองสุพรรณบุรี, พ.ศ. ๒๕๖๒)

๖) สถานการณ์การตลาด/วิธีการตลาด

ตำบลบ้านโพธิ์ส่วนใหญ่เกษตรกรนิยมขายสดให้กับจตุรัสซื้อผลผลิต (ตลาดไท) หรือพ่อค้าคนกลางมารับหน้าแปลง ประมาณร้อยละ ๙๐ รองลงมาคือขายสดในตลาดชุมชน ร้อยละ ๗ แปรรูปจำหน่าย ร้อยละ ๒ และเก็บไว้บริโภคภายในครัวเรือน ร้อยละ ๑ ทั้งนี้จะมีการเก็บท่อนพันธุ์ไว้ใช้ในฤดูถัดไปด้วย

(๑) วิธีการตลาด

หลังจากเกษตรกรเก็บเกี่ยวผลผลิตจะนำไปจำหน่ายให้กับจตุรัสซื้อผลผลิต หรือพ่อค้าคนกลางมารับหน้าแปลงโดยตรง หรือขายสดในตลาดชุมชน หากเหลือก็จะแปรรูปจำหน่าย และเก็บไว้บริโภคภายในครัวเรือน

(๒) แหล่งรับซื้อผลผลิต/ โรงงานแปรรูป

ตำบลบ้านโพธิ์ทองไม่มีจตุรัสรับซื้อผลผลิตโดยตรง มีพ่อค้าคนกลางมารับซื้อผลผลิตหน้าแปลงและเกษตรกรนำไปจำหน่ายให้กับจตุรัสรับซื้อผลผลิตด้วยตนเอง หรือจำหน่ายในตลาดชุมชน

ชนิดสินค้าปาล์มน้ำมัน

๑) พื้นที่เหมาะสม/ไม่เหมาะสม

๒.๑.๒ ประเด็นปัญหา สภาพของปัญหา แนวทางการแก้ไข

ตารางที่ ๒๕ ตารางแสดงประเด็นปัญหา สภาพของปัญหาแนวทางการแก้ไข

ปัญหาและกลุ่มของปัญหา	สภาพของปัญหา	แนวทางการแก้ไข	หมู่บ้านและตำบลเป้าหมาย (พื้นที่/ ชุมชน ที่ประสบปัญหา)	ความสำคัญเร่งด่วน
ด้านพื้นที่และทรัพยากร				
๑. ดิน	ดินขาดความอุดมสมบูรณ์	ปรับปรุงบำรุงดิน	ทุกหมู่บ้าน	๑
๒. น้ำ	น้ำท่วม/แล้ง	-	ทุกหมู่บ้าน	๒
ด้านการผลิตสินค้าและการตลาด (ตามรายชนิดที่สำคัญ)				
๑. ราคา	ราคาผลผลิตต่ำ(ข้าว)	นโยบายภาครัฐ	ทุกหมู่บ้าน	๑
๒. แหล่งรับซื้อ	ไม่มีตลาดรองรับผลผลิต (พืชผัก, ไม้ผล)	เพิ่มช่องทางการขายสินค้าเกษตร	ทุกหมู่บ้าน	๒
ด้านเกษตรกรและองค์กรเกษตรกร				
๑. เกษตรกรรายเดี่ยว	ขาดการรวมกลุ่มเกษตรกร	จัดตั้งกลุ่มส่งเสริมอาชีพ	ทุกหมู่บ้าน	๑
ด้านการแปรรูปผลผลิตและผลิตภัณฑ์				
๑. ขายผลผลิตในรูปแบบสด	ความเสียหายของผลผลิต การเกษตรสูง	แปรรูปผลผลิตให้มีความ หลากหลาย	ทุกหมู่บ้าน	๑

ลำดับความสำคัญของปัญหาชุมชน

- ปัญหาความอุดมสมบูรณ์ของดินตามธรรมชาติต่ำ
- ปริมาณน้ำไม่เพียงพอต่อการประกอบอาชีพการเกษตรบางฤดู บางพื้นที่
- ขาดแคลนเงินทุนในการประกอบอาชีพทางการเกษตร
- ขาดความรู้ด้านการจัดการ และพัฒนาคุณภาพสินค้าเกษตร
- รายได้ไม่เพียงพอกับค่าใช้จ่ายในครัวเรือน

แนวทางพัฒนาชุมชน

- ส่งเสริมและสนับสนุนการปรับปรุงบำรุงดิน
- เน้นการพัฒนาคุณภาพผลผลิต และประสิทธิภาพการผลิต ให้ได้ผลตอบแทนสูง มีคุณภาพ
- ส่งเสริมและสนับสนุนกระบวนการเรียนรู้ในด้านการผลิต การแปรรูป การจำหน่าย สินค้าเกษตรใน

พื้นที่ ลักษณะการมีส่วนร่วมของเกษตรกรให้มากที่สุด

ปศุสัตว์

- ส่งเสริมและถ่ายทอดความรู้การจัดการไร่นาสวนผสมและเกษตรผสมผสานทั้ง ๓ ด้าน พืช ประมง

- ส่งเสริมและประสานงานจัดหาแหล่งน้ำขนาดเล็กในไร่นา
- ส่งเสริมการรวมกลุ่มติดต่อแหล่งงบประมาณสนับสนุนกลุ่ม

๒.๒ การจัดทำ TOWS Matrix

ตารางที่ ๒๖ การจัดทำ TOWS Matrix

	จุดแข็ง (S)	จุดอ่อน (W)
	๑. พื้นที่เหมาะสมต่อการทำการเกษตรอยู่ในเขตชลประทาน ส๑	๑. เกษตรกร - สูงวัย - ขาดความรู้ความเข้าใจในการพัฒนาอาชีพ และขาดความรู้ด้านการวางแผนการผลิตและการตลาด - ไม่ให้ความสำคัญต่อมาตรฐานสินค้าเกษตรปลอดภัย - กิจกรรมรายเดียว
	๒. มีเกษตรกรต้นแบบ และศูนย์เรียนรู้ในพื้นที่ ส๒	๒. ต้นทุนการผลิตสูง
	๓. การคมนาคมขนส่งสะดวก ส๓	๓. กลุ่มเกษตรกรทั่วไปมีการรวมกลุ่มกันแต่มีการดำเนินกิจกรรมที่ไม่ต่อเนื่อง w๓
	๔. มีกลุ่มสถาบันเกษตรกร และวิสาหกิจชุมชนที่มีกิจกรรมหลากหลาย มีศูนย์ข้าวชุมชนที่สามารถผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวได้ดี ส๔	๔. มีเงินทุนประกอบอาชีพไม่เพียงพอ และมีหนี้สินครัวเรือน
	๕. ผู้นำท้องถิ่นให้ความสำคัญด้านการเกษตร ส๕	
	๗. มีแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร	
	๘. มีโรงงานแปรรูปสินค้าเกษตร,มีสถานที่รับซื้อผลผลิตเกษตร(โรงสีข้าว)	
โอกาส (O)	SO : กลยุทธ์เชิงรุก (ใช้จุดแข็งแก้ไขโอกาส)	WO : กลยุทธ์เชิงแก้ไข (เอาชนะจุดอ่อนโดยใช้โอกาส)
๑. นโยบาย โครงการภาครัฐ และการสนับสนุนจากเอกชน ๑๑	๑. ส่งเสริมการผลิตให้เหมาะสมกับพื้นที่ (zoning) ส๑๐๑	๑. สนับสนุนการสร้างเกษตรกรรุ่นใหม่ (YSF) w๑๐๑
๒. เกษตรกรสามารถมีโอกาสเข้าถึงสื่อ และข่าวสารทางเทคโนโลยี ๐๒	๒. ส่งเสริมถ่ายทอดเทคโนโลยี และนวัตกรรมการผลิต slot๒ sm๐๒ sb๐๒	๒. สร้างความเข้มแข็งให้กับเกษตรกรและกลุ่มเกษตรกร ให้มีการเชื่อมโยงเครือข่ายชุมชน w๑w๓๐๑
๓. มีแหล่งเงินกู้ดอกเบี้ยต่ำเพื่อการเกษตร	๓. ส่งเสริมการบริหารจัดการกลุ่มองค์กร สถาบันเกษตรกร และศูนย์ข้าวชุมชน ส๔๐๑	๓. สนับสนุนให้มีการทำแผนการผลิตสินค้า w๑w๒๐๑
๔. กระแสนิยมท่องเที่ยวเชิงเกษตร	๔. ส่งเสริมให้มีศูนย์กลางการผลิตสินค้าและแหล่งรวบรวมสินค้าเพื่อการจำหน่าย ส๑-ส๗๐๒๐๕	๔. เพิ่มประสิทธิภาพการผลิตและแปรรูปสินค้าเกษตรให้ได้มาตรฐาน w๑๐๑
๕. อยู่ใกล้แหล่งรับซื้อผลผลิตทางการเกษตร (ตลาดไท ตลาดเกษตร สุพรรณ)		
๖. กระแสรักสุขภาพ และความต้องการอาหารปลอดภัยเพิ่มขึ้น		
ภัยคุกคาม (T)	ST : ยุทธศาสตร์เชิงป้องกัน (ใช้จุดแข็งหลีกเลี่ยงอุปสรรค)	WT : ยุทธศาสตร์เชิงรับ (ลดจุดอ่อนหลีกเลี่ยงอุปสรรค)
๑. การแข่งขันของตลาดสินค้าเกษตรที่สูงขึ้น t๑	๑. ควบคุมคุณภาพสินค้าให้ได้มาตรฐาน slot๑-t๑	๑. สร้างการรับรู้ในเรื่องมาตรฐานสินค้า และความปลอดภัยของสุขภาพและสิ่งแวดล้อม w๑t๑t๑
๒. ราคาสินค้าเกษตรไม่คงที่ และต้นทุนการผลิตที่สูงขึ้น t๒	๒. เพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารจัดการเพื่อสร้างความเข้มแข็งให้กับกลุ่มเกษตรกร s๔t๑t๕	๒. สร้างความเข้าใจให้เกษตรกรเห็นความสำคัญของการรวมกลุ่ม การวางแผนการผลิตและการตลาด w๑t๒
๓. การเคลื่อนย้ายแรงงานไปสู่ชุมชนเมือง ก่อให้เกิดค่าจ้างแรงงานสูง t๓	๓. พัฒนาเกษตรกรให้เป็น smart farmer และ smart farmer ต้นแบบ slot๑ slot๑	๓. สนับสนุนการเข้าถึงข้อมูลด้านการบริหารจัดการภัยธรรมชาติ (ระบบเตือนภัย) w๑t๔
๔. ภัยธรรมชาติ t๔	๔. บูรณาการร่วมกับหน่วยงานภาคีในการวางแผนการผลิต slot๑-๒	
๕. ความไม่ต่อเนื่องของนโยบายเกษตร t๕	๕. พัฒนาระบบข้อมูลด้านภัยธรรมชาติ ภัยพิบัติ ให้ถูกต้องแม่นยำ slot๔	

กำหนดเป็นกลยุทธ์ ดังนี้

๑. กลยุทธ์เชิงรุก

๑. ส่งเสริมพัฒนานวัตกรรมเกษตรอุตสาหกรรม
๒. ส่งเสริมพัฒนาคุณภาพผลผลิตทางการเกษตร
๓. ส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวิถีเกษตร
๔. พัฒนาพื้นที่ให้เป็นศูนย์กลางการผลิตสินค้าและมีแหล่งรวบรวมสินค้าเพื่อการจำหน่าย

๒. กลยุทธ์เชิงแก้ไข

๑. สนับสนุนการสร้างทายาทเกษตรกร (YSF)
๒. เชื่อมโยงเครือข่ายชุมชน
๓. ยกระดับการจัดการองค์ความรู้ของชุมชน
๔. สนับสนุนการยกระดับการทำการเกษตรปลอดภัย
๕. สนับสนุนให้มีการทำแผนการผลิตสินค้า

๓. กลยุทธ์เชิงป้องกัน

๑. ควบคุมคุณภาพสินค้าให้ได้มาตรฐาน
๒. ส่งเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับกลุ่มเกษตรกร
๓. พัฒนาเกษตรกรให้เป็นเกษตรกรมืออาชีพ
๔. พัฒนาเกษตรกรมืออาชีพให้เป็นเกษตรกรต้นแบบ
๕. เตรียมป้องกันปัญหาด้านค่าจ้างแรงงานสูง

๔. กลยุทธ์เชิงรับ

๑. สนับสนุนการเข้าถึงระบบเตือนภัยชุมชน
๒. สร้างความเข้าใจเพื่อให้ชุมชนเห็นความสำคัญของการวางแผนการผลิต/การรวมกลุ่ม
๓. สร้างการรับรู้ในเรื่องความปลอดภัยของสุขภาพและสิ่งแวดล้อม

ทิศทาง/แนวทางการพัฒนาการเกษตรระดับตำบล

๓.๑ พัฒนาการผลิตรายสินค้า

๓.๑.๑ ข้าว

-เป้าหมาย/เป้าประสงค์ เกษตรกรได้เรียนรู้เทคโนโลยีการผลิตข้าวและการลดต้นทุนการผลิต พัฒนาการผลิตสินค้าให้มีประสิทธิภาพและมาตรฐาน

- กลยุทธ์/วิธีการดำเนินการ

กลยุทธ์ที่ ๑ ส่งเสริมพัฒนาคุณภาพผลผลิตทางการเกษตร

โครงการที่ ๑ ลดต้นทุนการผลิตข้าวตามกระบวนการโรงเรียนเกษตรกร

๓.๒ พัฒนาเกษตรกร/กลุ่ม/องค์กร

๓.๒.๑ วิสาหกิจชุมชน

-เป้าหมาย/เป้าประสงค์ สนับสนุนกลไกการทำงานตาม พ.ร.บ. ส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน พ.ศ. ๒๕๔๘ ให้สามารถขับเคลื่อนการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ส่งเสริมการประเมินศักยภาพและจัดทำแผนพัฒนากิจการของวิสาหกิจชุมชน

-กลยุทธ์/วิธีการดำเนินการ

กลยุทธ์ที่ ๑ ส่งเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับกลุ่มเกษตรกร

โครงการที่ ๑ โครงการพัฒนาศักยภาพวิสาหกิจชุมชน

๓.๓ พัฒนาพื้นที่และทรัพยากรการเกษตร

๓.๓.๑ ที่ดิน

-เป้าหมาย/เป้าประสงค์ ส่งเสริมการใช้สารชีวภาพทดแทนเพื่อลดการเผาต่อซังข้าว เกษตรกรได้เรียนรู้การผลิตสารชีวภาพอย่างถูกต้อง

-กลยุทธ์/วิธีการดำเนินการ

กลยุทธ์ที่ ๑ สร้างการรับรู้ในเรื่องความปลอดภัยของสุขภาพและสิ่งแวดล้อม

โครงการที่ ๑ การผลิตสารชีวภาพเพื่อลดการเผาต่อซังข้าว

ตารางที่ ๒๗ ตารางสรุปโครงการและงบประมาณตามแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล

ประเภท/ ด้าน	โครงการ	วัตถุประสงค์	เป้าหมาย	พื้นที่ดำเนินการ (ระบุหมู่บ้าน/ ตำบลเป้าหมาย)	วิธีดำเนินการ	ปริมาณงาน/งบประมาณ										ผู้รับผิดชอบ
						ปี ๒๕๖๑		ปี ๒๕๖๒		ปี ๒๕๖๓		ปี ๒๕๖๔		ปี ๒๕๖๕		
						งาน	งปม.	งาน	งปม.	งาน	งปม.	งาน	งปม.	งาน	งปม.	
พัฒนาการ ผลิตสินค้า	๑. โครงการลด ต้นทุนการผลิต ข้าวตาม กระบวนการ โรงเรียนเกษตรกร	๑. เพื่อให้เกษตรกร ได้เรียนรู้เทคโนโลยี การผลิตข้าวและการ ลดต้นทุนการผลิต ๒. เพื่อพัฒนาการ ผลิตสินค้าให้มี ประสิทธิภาพและ มาตรฐาน	๓๐ คน/ปี	ศพก. เครือข่าย ต. บ้านโพธิ์	๑.ประชาสัมพันธ์และ ชี้แจงโครงการ ๒. ประชุมและรับ สมัครเกษตรกรเข้า ร่วมโครงการ ๓.ฝึกอบรมและจัด กระบวนการเรียนรู้ (ตามกระบวนการ โรงเรียนเกษตรกร) ๔. ติดตามและ ประเมินผลการ ดำเนินงานตาม โครงการ	๓๐ คน	๗๗,๗๐๐	๓๐ คน	๗๗,๗๐๐	๓๐ คน	๗๗,๗๐๐	๓๐ คน	๗๗,๗๐๐	๓๐ คน	๗๗,๗๐๐	สนง.กษอ.เมือง สุพรรณบุรี
พัฒนา เกษตรกร / กลุ่ม/องค์กร	๑.โครงการพัฒนา ศักยภาพวิสาหกิจ ชุมชน	๑. เพื่อสนับสนุนกลไก การทำงานตาม พ.ร.บ. ส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน พ.ศ. ๒๕๔๘ ให้สามารถ ขับเคลื่อนการส่งเสริม วิสาหกิจชุมชนได้อย่าง มีประสิทธิภาพ ๒. เพื่อส่งเสริมการ ประเมินศักยภาพและ จัดทำแผนพัฒนา กิจการของวิสาหกิจ ชุมชน	๓๕ คน	กลุ่มวิสาหกิจชุมชนใน ตำบลบ้านโพธิ์	๑. พิจารณาคัดเลือก วิสาหกิจชุมชน ๒. ประเมินศักยภาพ ๓. จัดกิจกรรมพัฒนา ๔. ประเมินศักยภาพ กิจการอีกครั้งเมื่อ สิ้นสุดกิจกรรม	๓๕ คน	๑๓,๑๔๕	๓๕ คน	๑๓,๑๔๕	๓๕ คน	๑๓,๑๔๕	๓๕ คน	๑๓,๑๔๕	๓๕ คน	๑๓,๑๔๕	สนง.กษอ.เมือง สุพรรณบุรี

[illegible]

ภาคผนวก

๑. ชื่อโครงการ ลดต้นทุนการผลิตข้าวตามกระบวนการโรงเรียนเกษตรกร

หลักการและเหตุผล

ข้าวเป็นพืชอาหารหลักที่สำคัญของประเทศไทย ในการปลูกข้าวของไทยนั้น มีพันธุ์ข้าวที่ใช้ปลูกอยู่มากมาย การคัดเลือกเมล็ดพันธุ์ที่ดีเป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่มีความสำคัญเป็นอันดับแรกในการเพิ่มผลผลิตของเกษตรกรผู้ปลูกข้าว โดยไม่ต้องเพิ่มทุนการผลิตในส่วนที่ไม่คุ้มค่ากับการลงทุน ทั้งนี้หากได้พันธุ์ข้าวที่ดีย่อมส่งผลในการเพิ่มผลผลิตข้าวต่อไร่สูง มีคุณภาพเมล็ดมาตรฐาน คุณสมบัติในการต้านทานโรคและแมลงศัตรูข้าวได้ดี มีคุณค่าทางโภชนาการสูงเป็นที่ต้องการของตลาดและผู้บริโภคทั่วไป จึงมีความจำเป็นต้องมีการพัฒนาและปรับปรุงพันธุ์ข้าว โดยการคัดเลือกพันธุ์ข้าวที่ดี เหมาะกับพื้นที่ ซึ่งจะทำให้เกษตรกรมีรายได้เพิ่มช่วยเสริมสร้างและพัฒนาศักยภาพให้เกษตรกร ผู้ปลูกข้าวสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมปัจจุบันได้ดี

ในปัจจุบันเกษตรกรมีต้นทุนการผลิตทางการเกษตรเพิ่มมากขึ้น โดยเกษตรกรหันมาใช้สารเคมีเป็นส่วนใหญ่โดยไม่คำนึงความปลอดภัย ต่อผู้ผลิต และตัวผู้บริโภคเอง ส่งผลให้มีสุขภาพชีวิตที่ต่ำลง เนื่องจากได้รับสารเคมีสะสมเข้าไปในร่างกายมากจนมากเกินไป อีกทั้งปัจจัยการผลิตต่างๆ มีราคาสูงขึ้น ทำให้เกษตรกรสูญเสียค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อปีสูงมาก ปัญหาต่อมาพืชผลที่ผลิตได้มีปริมาณที่ต่ำลง และมีคุณภาพลดลง เนื่องจากพืชผลทางการเกษตร

วัตถุประสงค์โครงการ

๑. เพื่อให้เกษตรกรได้เรียนรู้เทคโนโลยีการผลิตข้าวและการลดต้นทุนการผลิต
๒. เพื่อพัฒนาการผลิตสินค้าให้มีประสิทธิภาพและมาตรฐาน

เป้าหมาย

ศพก. เครือข่ายตำบลบ้านโพธิ์ เกษตรกร จำนวน ๓๐ คน

ระยะเวลาดำเนินงาน เดือน ตุลาคม ๒๕๖๒ – กันยายน ๒๕๖๖ (๔ ปี)

พื้นที่ดำเนินการ

ศพก. เครือข่าย

กิจกรรม

กิจกรรม	ปริมาณงาน
๑. ประชาสัมพันธ์และชี้แจงโครงการ	เกษตรกรจำนวน ๑๐๐ คน
๒. ประชุมและรับสมัครเกษตรกรเข้าร่วมโครงการ	เกษตรกรจำนวน ๓๐ คน
๓. ฝึกอบรมและจัดกระบวนการเรียนรู้ (ตามกระบวนการโรงเรียนเกษตรกร)	- จัดกระบวนการเรียนรู้จำนวน ๘ ครั้ง (๒ สัปดาห์/ครั้ง) เกษตรกรจำนวน ๓๐ คน
๔. ติดตามและประเมินผลการดำเนินงานตามโครงการ	เกษตรกรจำนวน ๓๐ คน

วิธีการดำเนินการ

กิจกรรม	หน่วยงาน	บุคคลเป้าหมาย
๑.ประชาสัมพันธ์และชี้แจงโครงการ	สำนักงานเกษตรอำเภอเมืองสุพรรณบุรี	เจ้าหน้าที่สำนักงานเกษตรอำเภอเมืองสุพรรณ เกษตรกร และผู้นำในชุมชน
๒.ประชุมและรับสมัครเกษตรกรเข้าร่วมโครงการ	สำนักงานเกษตรอำเภอเมืองสุพรรณบุรี	เจ้าหน้าที่สำนักงานเกษตรอำเภอเมืองสุพรรณ เกษตรกร และผู้นำในชุมชน
๓.ฝึกอบรมและจัดกระบวนการเรียนรู้ (ตามกระบวนการโรงเรียนเกษตรกร)	สำนักงานเกษตรอำเภอเมืองสุพรรณบุรี และหน่วยงานภาคี	เกษตรกรผู้เข้าร่วมโครงการ เจ้าหน้าที่สำนักงานเกษตรอำเภอเมืองสุพรรณบุรีและหน่วยงานภาคี
๔.ติดตามและประเมินผลการดำเนินงานตามโครงการ	สำนักงานเกษตรอำเภอเมืองสุพรรณบุรี	เจ้าหน้าที่สำนักงานเกษตรอำเภอเมืองสุพรรณบุรี เกษตรกรผู้เข้าร่วมโครงการ

งบประมาณ

กิจกรรม	รายการ	งบประมาณ
๑.ประชาสัมพันธ์และชี้แจงโครงการ	- ป้ายไวนิล จำนวน ๑ ป้าย - ค่าอาหารว่าง (๓๕ บาท/ราย) - วัสดุสำนักงาน - ค่าจ้างเหมาจัดเตรียมสถานที่	๕๐๐ ๓,๕๐๐ ๒๕๐ ๕๐๐
๒.ประชุมและรับสมัครเกษตรกรเข้าร่วมโครงการ	- ค่าอาหารว่าง (๓๕ บาท/ราย) - วัสดุสำนักงาน - ค่าจ้างเหมาจัดเตรียมสถานที่	๓,๕๐๐ ๒๕๐ ๕๐๐
๓.ฝึกอบรมและจัดกระบวนการเรียนรู้ (ตามกระบวนการโรงเรียนเกษตรกร)	- ค่าอาหารกลางวัน ๘ มื้อ (มื้อละ ๑๕๐ บาท) - ค่าอาหารว่าง จำนวน ๑๖ มื้อ (มื้อละ ๓๕ บาท) - วัสดุฝึกอบรม (รายละ ๒๐๐ บาท จำนวน ๕๗๐ คน) - แปลงเรียนรู้ (ป้ายละ ๑,๐๐๐ บาท) - สมนาคุณวิทยากร (๔ ครั้งๆ ละ ๒ ชั่วโมงๆ ละ ๖๐๐ บาท) - ค่าจ้างเหมาจัดเตรียมสถานที่ (วันละ ๓๐๐ บาท จำนวน ๘ วัน) - ค่าวัสดุสำนักงาน - คู่มือเล่มละ ๖๐ บาท - ปากกาด้ามละ ๑๐ บาท - กระเป๋าผ้าใส่เอกสาร ใบละ ๑๒๐บาท	๓๖,๐๐๐ ๑๖,๘๐๐ ๖,๐๐๐ ๑,๐๐๐ ๔,๘๐๐ ๒,๔๐๐ ๑,๘๐๐ ๓๐๐ ๓,๖๐๐
๔.ติดตามและประเมินผลการดำเนินงานตามโครงการ	- ค่าวัสดุสำนักงาน	๒๕๐
รวมงบประมาณ		๗๗,๗๐๐/ปี

ผลที่คาดว่าจะได้รับ

๑. เกษตรกรที่มีความรู้และทักษะในการผลิตข้าว ตามกระบวนการโรงเรียนเกษตรกร จำนวน ๓๐ ราย
๒. เกษตรกรสามารถลดต้นทุนการผลิตร้อยละ ๕
๓. เกษตรกรสามารถผลิตสินค้าที่ได้มีความปลอดภัยตามมาตรฐาน GAP ๕๐ เปอร์เซ็นต์

หมายเหตุ โครงการลดต้นทุนการผลิตข้าวตามกระบวนการโรงเรียนเกษตรกร

งบประมาณจำนวน ๗๗,๗๐๐ บาท/ปี

๒. ชื่อโครงการ พัฒนาศักยภาพวิสาหกิจชุมชน

หลักการและเหตุผล

พระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน พ.ศ.๒๕๔๘ เป็นกฎหมายที่ให้การสนับสนุนการประกอบกิจการของเศรษฐกิจชุมชนบนพื้นฐานของการพัฒนาเศรษฐกิจแบบพอเพียง โดยส่งเสริมให้ชุมชนนำความรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่นมาพัฒนาเป็นสินค้าและบริการที่เป็นเอกลักษณ์ โดยสนับสนุนให้มีการรวมตัวกันประกอบกิจการในลักษณะของวิสาหกิจชุมชน ซึ่งจะสร้างงาน สร้างรายได้และทำให้ชุมชนพึ่งตนเองได้ รวมถึงเป็นรากฐานในการสร้างความมั่นคงให้กับเศรษฐกิจของประเทศ การดำเนินงานส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนมีขั้นตอนและกลไกการดำเนินงานที่สำคัญ ๓ ประการ ได้แก่ การรับรองสถานภาพวิสาหกิจชุมชน การส่งเสริมและสนับสนุนการพัฒนากิจการวิสาหกิจชุมชน และการดำเนินงานของคณะกรรมการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน ในการกำหนดแนวทางการส่งเสริมและสนับสนุนการพัฒนาวิสาหกิจชุมชน ซึ่งกรมส่งเสริมการเกษตรทำหน้าที่เป็นสำนักงานเลขานุการคณะกรรมการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน รวมถึงการทำหน้าที่นายทะเบียนวิสาหกิจชุมชน และการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนตามภารกิจที่เกี่ยวข้องกับกรมส่งเสริมการเกษตร

โดยวิสาหกิจชุมชนมีความแตกต่างกันทั้งประเภทการประกอบกิจการและศักยภาพของกิจการ การส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนจึงต้องใช้องค์ความรู้ที่หลากหลายเพื่อพัฒนาให้วิสาหกิจชุมชนพัฒนาไปเป็นผู้ประกอบการชุมชนที่เข้มแข็ง ในขณะที่การเปลี่ยนแปลงของโครงสร้างประชากรที่ทำให้ประเทศไทยเข้าสู่การเป็นสังคมผู้สูงอายุไม่เพียงทำให้กรมส่งเสริมการเกษตรเกิดการหมุนเวียนอัตราากำลังทำให้มีเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานรุ่นใหม่เพิ่มขึ้น ซึ่งเจ้าหน้าที่ดังกล่าวต้องมีการพัฒนาศักยภาพในการดำเนินด้านส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน วิสาหกิจชุมชนเองก็ประสบกับปัญหาสมาชิกที่ดำเนินงานมีอายุสูงขึ้นและไม่สามารถดำเนินกิจการได้อย่างมีประสิทธิภาพ จำเป็นต้องหาบุคลากรรุ่นใหม่เข้ามาดำเนินกิจการต่อ ซึ่งอาจรวมไปถึงการส่งเสริมให้คนรุ่นใหม่เข้ามาเป็นผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชนเพิ่มมากขึ้น

วัตถุประสงค์ของโครงการ

๑. เพื่อสนับสนุนกลไกการทำงานตาม พ.ร.บ. ส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน พ.ศ. ๒๕๔๘ ให้สามารถขับเคลื่อนการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ
๒. เพื่อส่งเสริมการประเมินศักยภาพและจัดทำแผนพัฒนากิจการของวิสาหกิจชุมชน

การดำเนินการ

วิเคราะห์ศักยภาพ

๑.๑ สิ่งที่มี

๑. เกษตรกรมีประสบการณ์ และความชำนาญในการเพาะปลูกข้าว
๒. สมาชิกกลุ่มวิสาหกิจชุมชนได้เข้าร่วมกลุ่มเตรียมพร้อมในการจัดตั้งแปลงใหญ่

๑.๒ สิ่งที่ขาดและสามารถจัดหาได้เอง

๑. การกำหนด บทบาท หน้าที่ ของคณะกรรมการกลุ่มยังไม่ชัดเจน
๒. กฎ ระเบียบ ข้อบังคับ ขาดการจัดทำเป็นลายลักษณ์อักษร
๓. ขนาดอุปกรณ์เครื่องมือขนาดเล็กสำหรับบริหารจัดการแปลงปลูก

๑.๓ สิ่งที่ขาดและต้องการการส่งเสริมและสนับสนุน

๑. การพัฒนาองค์ความรู้ด้านการบริหารจัดการตลาดสินค้าเกษตร
๒. พัฒนาส่งเสริมเทคโนโลยีการผลิต

๓. ขาดเครื่องจักรกลในการสีข้าว

๔. ขาดเงินทุน และปัจจัยในการบริหารจัดการการผลิตสินค้า

การบริหารจัดการ

๑. ด้านการบริหารสมาชิก (ระยะเวลาดำเนินการ มีนาคม ๒๕๖๒)

๑.๑ กำหนดอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบของคณะกรรมการและสมาชิกให้ชัดเจนเป็นลายลักษณ์อักษร และเผยแพร่ให้สมาชิกทราบ

- การเลือกตั้งประธาน คณะกรรมการวิสาหกิจชุมชน โดยกำหนดเป็นวาระ ๒ ปี ซึ่งการเลือกตั้งคณะกรรมการ สามารถพิจารณาจากความเหมาะสม ความชำนาญ ประสบการณ์

- กำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบของคณะกรรมการอย่างชัดเจนเป็นลายลักษณ์อักษรและประกาศอย่างเป็นทางการ

- ชี้แจงบทบาท อำนาจ หน้าที่ ความรับผิดชอบให้สมาชิกทราบ เพื่อให้เกิดการรับรู้และปฏิบัติตามตำแหน่งที่ได้รับมอบหมายและประสานงานได้อย่างถูกต้อง

๑.๒ กำหนดเป้าหมาย กฎ ระเบียบ หรือข้อบังคับขององค์กรเป็นลายลักษณ์อักษร

- เพื่อให้เกิดแนวทางการดำเนินงานที่ชัดเจน

- เพื่อให้สมาชิกในวิสาหกิจชุมชนมีความเข้าใจไปในทิศทางเดียวกัน

- เพื่อให้การดำเนินกิจการวิสาหกิจชุมชนมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

โดยสามารถแบ่งกฎ ระเบียบ ออกเป็นด้านต่าง ๆ เช่น ด้านการบริหารจัดการ ด้านการผลิต ด้านบัญชีและการเงิน เป็นต้น และมีการติดประกาศตามความเหมาะสม ส่งผลให้การผลิตสินค้าของวิสาหกิจชุมชนดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ

๒. ด้านการบริหารทุน (ระยะเวลาดำเนินการ มีนาคม – กรกฎาคม ๒๕๖๒)

๒.๑ ระดมทุนในลักษณะการถือหุ้น วิสาหกิจชุมชน กำหนดกติกา/หลักเกณฑ์ในการถือหุ้น ซึ่งต้องกำหนดเพดานหุ้นให้ชัดเจน ซึ่งต้องกำหนดรายละเอียดให้ชัดเจน เช่น ราคาหุ้น จำนวนการถือหุ้น การจ่ายผลตอบแทน เป็นต้น และต้องมีการชี้แจงให้สมาชิกได้รับทราบและทำความเข้าใจ ตลอดจนจัดทำเป็นลายลักษณ์อักษรอย่างชัดเจน

- เพื่อให้เกิดแรงจูงใจในการเป็นเจ้าของร่วมกัน

- เพื่อให้มีเงินทุนเพียงพอในการดำเนินกิจกรรม

๓. ด้านวัตถุดิบและการผลิต (ระยะเวลาดำเนินการ มิถุนายน ๒๕๖๒)

๓.๑ จัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ด้านการผลิต โดยเน้นเรื่องการลดต้นทุนการผลิต และพัฒนาคุณภาพสินค้า

๓.๒ วางแผนการผลิต โดยจัดทำแผนการผลิตรายบุคคล รายแปลง วิเคราะห์ข้อมูลการผลิตให้สอดคล้องกับพื้นที่ และตรงตามความต้องการตลาด

๓.๓ ส่งเสริมการผลิตข้าวปลอดภัย ตามมาตรฐานการผลิต ทั้งระบบ GAP HACCP เพื่อเป็นมาตรฐานสินค้าในการออกจำหน่าย และเพิ่มมูลค่าของสินค้า

๔. ด้านการบริหารการตลาด (ระยะเวลาดำเนินการ มิถุนายน ๒๕๖๒)

๔.๑ พัฒนาผลิตภัณฑ์ให้ได้คุณภาพไม่มีการปนเปื้อนของข้าวต่างสายพันธุ์ และปลอดภัย

๔.๒ สร้างมูลค่าเพิ่มให้กับผลิตภัณฑ์ มีข้าวต่างสายพันธุ์ ข้าวเพื่อสุขภาพ พัฒนาบรรจุภัณฑ์ ให้มีความหลากหลาย

๔.๓ วางแผนการผลิตให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาด มีแผนการตลาดที่ตอบสนองความต้องการของผู้บริโภค

๔.๔ ลดต้นทุนการผลิต จากปัจจัยผลิตที่มีราคาแพง แต่สามารถทดแทนด้วยปัจจัยอย่างอื่น อาทิ ลดการใช้ปุ๋ยใช้ยาเคมี ปรับเปลี่ยนเป็นชีววิธี ใช้สารเคมีในระยะเวลาที่เหมาะสมเพื่อไม่ให้ส่งผลกระทบต่อผู้บริโภค

๔.๕ บริหารจัดการแปลงปลูกให้มีข้าวต่างสายพันธุ์เพื่อเป็นทางเลือกสำหรับผู้บริโภค และลดปัญหาอุปทานของสินค้าที่มีมากเกินไป ช่วยเรื่องราคาสินค้าให้มีราคาสูงขึ้น

๔.๕ เพิ่มช่องทางการกระจายสินค้าทั้งส่งขายตรงโรงสี หรือพัฒนาบรรจุภัณฑ์ขนาดต่าง ๆ เพื่อส่งขายในชุมชน หรือผู้ค้าปลีกรายย่อย

๔.๖ มีกลยุทธ์ในการส่งเสริมการขายโดยมีส่วนลดทางการค้า ในกรณีซื้อมาก หรือมีการจัดกิจกรรมส่งเสริมการผลิตเพื่อแนะนำตัวผลิตภัณฑ์

เป้าหมาย

วิสาหกิจชุมชนเกษตรรวมใจพัฒนา /ข้าวตราต้นโพธิ์ /แปรรูปอาหารบ้านโพธิ์ตะวันตก/ปลาสดน้ำสมหมาย ต.บ้านโพธิ์ สมาชิก ๓๕ ราย

สถานที่ดำเนินงาน

ศบกต.ตำบลบ้านโพธิ์

ระยะเวลาในการดำเนินงาน

ตุลาคม ๒๕๖๒ – กันยายน ๒๕๖๖ (ปีละ ๑ ครั้ง)

งบประมาณ

ภายในวงเงิน ๑๓,๑๔๕ บาท

สามารถใช้จ่ายงบประมาณตามรายการ ดังนี้

๑. ค่าอาหาร รายละเอียดไม่เกิน ๑๕๐ บาท/มือ/ครั้ง
๒. ค่าอาหารว่างและเครื่องดื่ม รายละเอียดไม่เกิน ๓๕ บาท/มือ
๓. ค่าใช้จ่ายในการจัดซื้อวัสดุสำนักงาน
๔. ค่าจัดจ้างในการจัดทำเอกสารประกอบการประเมินศักยภาพ
๕. ค่าจัดจ้างทำไวนิล
๖. ค่าจ้างเหมาในการจัดสถานที่

หมายเหตุ รายการใช้จ่ายงบประมาณข้างต้นสามารถพิจารณาตามความเหมาะสม รายละเอียดค่าใช้จ่ายในการสัมมนา ดังนี้

๑) ค่าอาหารกลางวัน จำนวน ๓๕ ราย ๆ ละ ๑๕๐ บาท/มือ รวม ๑ มือ เป็นเงิน ๕,๒๕๐ บาท

๒) ค่าอาหารว่างและเครื่องดื่ม จำนวน ๓๕ ราย ๆ ละ ๓๕ บาท/มือ รวม ๒ มือ เป็นเงิน ๒,๔๕๐ บาท

๓) ค่าใช้จ่ายในการจัดซื้อวัสดุสำนักงานเพื่อการประเมินศักยภาพ ภายในวงเงิน ๒,๑๔๕ บาท

- กระดาษถ่ายเอกสาร เอ ๔ จำนวน ๒ รีม ๆ ละ ๑๓๕ บาท เป็นเงิน ๒๗๐ บาท
- สมุดปกอ่อน จำนวน ๓๕ เล่ม ๆ ละ ๒๐ บาท เป็นเงิน ๗๐๐ บาท
- ปากกาลูกกลิ้ง (สีน้ำเงิน) จำนวน ๓๕ ด้าม ๆ ละ ๑๕ บาท เป็นเงิน ๕๒๕ บาท
- แฟ้มกระดุมใส จำนวน ๓๕ แฟ้ม ๆ ละ ๒๐ บาท เป็นเงิน ๗๐๐ บาท

- ๔) ค่าจัดจ้างจัดทำเอกสารประกอบการสัมมนา จำนวน ๓๕ เล่ม ภายในวงเงิน ๑,๗๕๐ บาท
๕) ค่าจัดจ้างทำไวนิล ขนาด ๓ เมตร x ๒ เมตร ภายในวงเงิน ๑,๐๐๐ บาท
๖) ค่าจ้างเหมาในการจัดสถานที่ ภายในวงเงิน ๕๐๐ บาท

ผลที่คาดว่าจะได้รับ

ผลผลิต ผลลัพธ์ ตัวชี้วัด

ผลผลิต (Output)

๑. สมาชิกวิสาหกิจชุมชนเข้าร่วมประเมินศักยภาพและจัดทำแผนพัฒนาการวิสาหกิจชุมชน
๒. วิสาหกิจชุมชนได้รับการสนับสนุนกลไกการทำงานตาม พ.ร.บ. ส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน พ.ศ. ๒๕๔๘ ให้สามารถขับเคลื่อนการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ผลลัพธ์ (Outcome)

๑. สมาชิกวิสาหกิจชุมชนที่ร่วมประเมินศักยภาพและจัดทำแผนพัฒนาการวิสาหกิจชุมชนสามารถแผนพัฒนาการไปใช้พัฒนาการไม่น้อยกว่า ร้อยละ ๖๕
๒. วิสาหกิจชุมชนได้รับการสนับสนุนกลไกการทำงานตาม พ.ร.บ. ส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน พ.ศ. ๒๕๔๘ ให้สามารถขับเคลื่อนการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ร้อยละ ๘๐

ตัวชี้วัด

๑. สมาชิกวิสาหกิจชุมชนสามารถจัดทำแผนพัฒนาการวิสาหกิจชุมชนได้ ๓๕ ราย

หมายเหตุ โครงการพัฒนาศักยภาพวิสาหกิจชุมชน งบประมาณจำนวน ๑๓,๑๔๕ บาท/ปี

๓.ชื่อโครงการ การผลิตสารชีวภาพเพื่อลดการเผาต่อซังข้าว

หลักการและเหตุผล

คนไทยส่วนใหญ่มีอาชีพเกษตรกรรมและประเทศไทยจะอาศัยการเกษตรกรรมและอุตสาหกรรม การเกษตรเป็นพื้นฐานสำคัญในการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศโดยเฉพาะพืชผลทางการเกษตรเป็นสินค้าที่ส่งออกที่สำคัญนำรายได้เข้าประเทศได้ปีละมหาศาลและผลักดันประเทศไปเป็นศูนย์กลางการผลิตอาหารของโลกแต่ปัจจุบันการเกษตรได้รับผลกระทบจากการซื้อปุ๋ยเคมีที่มีราคาสูงมากส่งผลกระทบต่อราคาต้นทุนการผลิตสูงขึ้นประกอบกับคนไทยนิยมทำการเกษตรเคมีมากกว่าใช้รูปแบบตามธรรมชาติ การใช้ปุ๋ยเคมีเพื่อการเกษตรประเทศไทยมีแนวโน้มมากขึ้นแต่กำลังความสามารถในการผลิตปุ๋ยเคมีเพื่อการเกษตรของประเทศไทยนั้นไม่เพียงพอจึงจำเป็นต้องนำเข้าปุ๋ยเคมีจากต่างประเทศทำให้ประเทศไทยเสียดุลการค้า การใช้ปุ๋ยเคมีในปริมาณมากแทนธาตุอาหารที่เป็นอินทรีย์วัตถุและการใช้สารเคมีฆ่าแมลงแทนสมุนไพร เพื่อการกำจัดศัตรูพืช ก่อให้เกิดปัญหาด้านต่าง ๆ เช่น

๑. ปัญหาด้านสิ่งแวดล้อม เช่น เกิดจากสารปนเปื้อนของสารเคมีในแหล่งน้ำและดินทำให้ระบบนิเวศของสิ่งมีชีวิตเสียไป

๒. ปัญหาต่อความปลอดภัยสุขภาพของเกษตรกรซึ่งจะส่งผลให้สุขภาพชีวิตของเกษตรกรต่ำลง เนื่องจากได้รับสารเคมีเข้าไปในร่างกายมากๆ ตลอดจนปัญหาการตกค้างของสารเคมี ผลผลิตทางการเกษตรส่งผลให้เกิดอันตรายต่อผู้บริโภค

ในขณะที่การใช้ปุ๋ยและสารเคมีส่งผลเสียต่อสิ่งแวดล้อมมากขึ้นประจวบกับการรณรงค์ให้เกษตรกรหันมาให้ความสำคัญกับสิ่งแวดล้อม คุณภาพของพืชผักและผลไม้ของผู้บริโภคมากขึ้น ปัจจุบัน เกษตรกรมีความสนใจการเกษตรแบบธรรมชาติและหรือเกษตรยั่งยืนกันมากขึ้น จึงใช้สิ่งต่างๆในธรรมชาติที่อยู่ใกล้ตัว มาทดลองและประยุกต์ให้เป็นประโยชน์มากขึ้น การเกษตรแบบธรรมชาติโดยใช้เทคนิคทางด้านจุลินทรีย์ ที่มีอยู่ในท้องถิ่นหรือในธรรมชาตินี้ เป็นภูมิปัญญาที่ได้พัฒนาในหลายประเทศ เช่น เกาหลี ไทย เป็นต้น จนได้น้ำหมักชีวภาพหรือน้ำหมักชีวภาพไว้ใช้ประโยชน์ได้หลายอย่าง น้ำหมักชีวภาพหรือน้ำหมักชีวภาพหรือปุ๋ยน้ำชีวภาพ แล้วแต่จะเรียกซึ่งมีความหมายเหมือนกัน

จึงมีแนวความคิดที่จะนำวัสดุที่เหลือใช้ทางการเกษตร เช่นสับปะรด และกากน้ำตาล นำมาผลิตเป็นปุ๋ยหมักชีวภาพ ดังนั้นการเอา จุลินทรีย์ ช่วยในการเร่ง ปฏิกริยาการย่อยสลายผลิตภัณฑ์ทางการเกษตรที่เหลือใช้ให้เป็นปุ๋ยชีวภาพเพื่อทดแทนการใช้ปุ๋ยเคมีและสารเคมีในการเกษตรเพื่อลดต้นทุนการผลิตการเกษตร ลดการนำเข้าปุ๋ยเคมีจากต่างประเทศที่มีราคาสูง ลดปัญหาสิ่งแวดล้อมและปัญหาต่อสุขภาพต่อเกษตรกรและผู้บริโภคด้วย

วัตถุประสงค์โครงการ

๑. เพื่อให้เกษตรกรได้เรียนรู้การผลิตสารชีวภาพอย่างถูกต้อง
๒. เพื่อส่งเสริมการใช้สารชีวภาพทดแทนเพื่อลดการเผาต่อซังข้าว

เป้าหมาย

ศพก. เครือข่าย ตำบลบ้านโพธิ์ เกษตรกรจำนวน ๒๐ ราย

ระยะเวลาดำเนินงาน เดือน ตุลาคม ๒๕๖๒ – กันยายน ๒๕๖๒ (๔ ปี)

พื้นที่ดำเนินการ

และ ศพก. เครือข่าย

กิจกรรม

กิจกรรม	ปริมาณงาน
๑. ประชาสัมพันธ์และชี้แจงโครงการ	เกษตรกรจำนวน ๕๐ คน
๒. ประชุมและรับสมัครเกษตรกรเข้าร่วมโครงการ	เกษตรกรจำนวน ๒๐ คน
๓. ฝึกอบรมและจัดกระบวนการเรียนรู้	- จัดกระบวนการเรียนรู้จำนวน ๑ ครั้ง/ปี - เกษตรกรจำนวน ๒๐ คน
๔. ติดตามและประเมินผลการดำเนินงานตามโครงการ	เกษตรกรจำนวน ๒๐ คน

วิธีการดำเนินการ

กิจกรรม	หน่วยงาน	บุคคลเป้าหมาย
๑. ประชาสัมพันธ์และชี้แจงโครงการ	สำนักงานเกษตรอำเภอเมืองสุพรรณบุรี	เจ้าหน้าที่สำนักงานเกษตรอำเภอเมืองสุพรรณ เกษตรกร และผู้นำในชุมชน
๒. ประชุมและรับสมัครเกษตรกรเข้าร่วมโครงการ	สำนักงานเกษตรอำเภอเมืองสุพรรณบุรี	เจ้าหน้าที่สำนักงานเกษตรอำเภอเมืองสุพรรณ เกษตรกร และผู้นำในชุมชน
๓. ฝึกอบรมและจัดกระบวนการเรียนรู้	สำนักงานเกษตรอำเภอเมืองสุพรรณบุรี และหน่วยงานภาคี	เกษตรกรผู้เข้าร่วมโครงการ เจ้าหน้าที่สำนักงานเกษตรอำเภอเมืองสุพรรณบุรีและหน่วยงานภาคี
๔. ติดตามและประเมินผลการดำเนินงานตามโครงการ	สำนักงานเกษตรอำเภอเมืองสุพรรณบุรี	เจ้าหน้าที่สำนักงานเกษตรอำเภอเมืองสุพรรณบุรี เกษตรกรผู้เข้าร่วมโครงการ

งบประมาณ

กิจกรรม	รายการ	งบประมาณ
๑.ประชาสัมพันธ์และชี้แจง โครงการ	- ป้ายไวนิล จำนวน ๑ ป้าย - ค่าอาหารว่าง (๓๕ บาท/ราย) ตำบลละ ๕๐ ราย - วัสดุสำนักงาน - กระดาษ A๔ ตำบล ๒ รีม - ปากกาเคมี ๓๐ บาท/ด้าม จำนวน ๓๘ ด้าม) - การดาษฟาง แผ่นละ ๖ บาท ตำบลละ ๑๐ แผ่น - ค่าจ้างเหมาจัดเตรียมสถานที่	๕๐๐ ๑,๗๕๐ ๒๕๐ ๖๐ ๖๐ ๕๐๐
๒.ประชุมและรับสมัครเกษตรกร เข้าร่วมโครงการ	- ค่าอาหารว่าง (๓๕ บาท/ราย) ๒๐ ราย - วัสดุสำนักงาน (กระดาษ A๔ ตำบลละ ๑ รีม) - ค่าจ้างเหมาจัดเตรียมสถานที่	๗๐๐ ๑๒๕ ๕๐๐
๓.ฝึกอบรมและจัดกระบวนการ เรียนรู้	- ค่าอาหารกลางวัน ๑ มื้อ (มื้อละ ๑๕๐ บาท) - ค่าอาหารว่าง จำนวน ๒ มื้อ (มื้อละ ๓๕ บาท) - วัสดุฝึกอบรม (รายละ ๒๐๐ บาท จำนวน ๕๗๐ คน) - สับปะรด ๓ ส่วน กิโลกรัมละ ๓๐ บาท ตำบลละ ๙๐ กิโลกรัม - กากน้ำตาล ๑ ส่วน ลิตรละ ๓๐ บาท ตำบลละ ๒ แกลลอน - แกลลอนละ ๑๕ ลิตร - สมมนาคุณวิทยากร (๑ ครั้งๆ ละ ๒ ชั่วโมงๆ ละ ๖๐๐ บาท) - ค่าจ้างเหมาจัดเตรียมสถานที่ (วันละ ๓๐๐ บาท จำนวน ๑ วัน) - ค่าวัสดุสำนักงาน - คู่มือเล่มละ ๖๐ บาท - ปากกาด้ามละ ๑๐ บาท - แฟ้มกระดุม ใบละ ๒๐ บาท	๓,๐๐๐ ๑,๔๐๐ ๒,๗๐๐ ๙๐๐ ๑,๒๐๐ ๓๐๐ ๑,๒๐๐ ๒๐๐ ๔๐๐
๔.ติดตามและประเมินผลการ ดำเนินงานตามโครงการ	- ค่าวัสดุสำนักงาน	๒๕๐
รวมงบประมาณ		๑๕,๙๙๕/ปี

ผลที่คาดว่าจะได้รับ

๑. เกษตรกรที่มีความรู้และทักษะในการผลิตสารชีวภาพ จำนวน ๒๐ ราย
๒. เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการฯ สามารถลดการเผาตอซังลง ร้อยละ ๕๐

หมายเหตุ โครงการการผลิตสารชีวภาพเพื่อลดการเผาตอซังข้าว งบประมาณ

จำนวน ๑๕,๙๙๕ บาท/ปี

สอนศิลป์ดีทอล์
ตำนานงานเกษตร
อำเภอแม่เมาะสุพรรณบุรี